

Nyugat-Dunántúli REGIONÁLIS INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM STRATÉGIA (NYD-RITS)

II. kötet STRATÉGIA

**Egyeztetési változat
2005. június 30.**

Készült: Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium Támogatásával

1.2. verzió

Készítette:
Stratégia kutató Intézet Kht.

Projektvezető: V. Csorba Éva
Vezető szakértő és jövőképkészítő: Varga Csaba
Szerkesztő: Kiss Réka

Közreműködtek:
Bese Ferenc, Czinkota Katalin, Hencz László, Kárpáti László, Király Ferenc, Kiss Réka,
Kocsy Ferenc, Pöltz Viola, V. Csorba Éva, Varga Csaba, Visegrádi Ildikó

Interjúkat készítette:
Bese Ferenc, Kocsy Ferenc, Pöltz Viola, Simon Enikő, Nagy Mária, V. Csorba Éva

Regionális koordinátor: Farsang Zoltán
Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség
<http://www.westpa.hu>

Tartalom

Bevezetés	5
1. Információs társadalom jövőkép	5
1.1. Globális átfogó vízió 2020-ra.....	6
1.2. Európai vízió (e-Europe 2005, i2010, ERISA/IANIS, stb.).....	7
1.3. Magyar kormányzati jövőkép (NFT I-II, MITS, stb.)	8
1.4. Regionális stratégiai keretek	10
1.5. Korábbi regionális, megyei és kistérségi információs társadalom stratégiák jövőképei	13
1.5.1. A jövőképek az ipari kor vagy az információs kor kihívásai szerint fogalmazódtak-e meg? (a jövőkép interjúk összegzése).....	13
1.6. Informatikai szektor jövőképe.....	14
1.7. Jövőkép-interjúk analízise (a regionális vízióhiányról).....	17
1.8. A regionális vízió (2020-ig)	18
1.9. Párhuzamos jövőképek (európai versenykövetelmények és a regionális lehetőségek kettőssége – a közép- és hosszú, valamint a rövid távú jövőképek)	19
2. Nyugat-Dunántúl regionális információs társadalom stratégiája (NYD-RITS).....	20
2.1. A stratégia készítésének módszertana	20
2.1.1. Rövid módszertani ismertetés	20
2.1.2. A stratégia szintjei, céljai, prioritásai	21
2.1.3. Mutatószámok, indikátorok	21
2.1.3.1. eEurope 2005: Benchmarking indikátorok	21
2.2. Az NYD-RITS stratégia célrendszere	23
2.2.1. Hosszú távú cél	23
2.2.2. Átfogó célok.....	24
2.2.2.1. Versenyképes régió	24
2.2.2.2. Intelligens társadalom régió.....	25
2.2.2.3. Tudásrégió	25
2.2.2.4. e-Demokrácia régió	25
2.2.2.5. e-Régió	25
2.2.3. NYD RITS prioritások (fő irányok)	25
2.2.3.1. A prioritások részrendszerei	26
2.3. A prioritások bemutatása.....	29
2.3.1. Tudás-vezérelte versenyképes regionális gazdaság erősítéséért.....	29
2.3.2. Tudás-vezérelte versenyképes társadalom építése	32
2.3.3. Versenyképes tudásfejlesztés és tudásközvetítés fejlesztése	38
2.3.4. e-önkormányzat, e-közigazgatás, e-választás elterjesztése.....	43
2.3.5. Regionális hozzáférés (és hozzájárulás) az e-polgárság erősítéséért.....	45
2.4. Intézkedések és projektek.....	47
2.4.1. Intézkedések a prioritások megvalósítása, eszközrendszere szerint.....	47
2.4.2. Projekttervek 2005-2007 és 2007-2013	50
2.4.2.1. Főként regionális adottságok-lehetőségek szerint, s rövid távra (2005-2007) készült projekttervek.....	50
2.4.2.2. Európai versenykövetelmények szerint, és közép-, valamint hosszabb távra (2007-2013).....	51
3. Foratókönyvek.....	52
3.1. Három Nyugat-Dunántúl régió foratókönyv 2015-ig	52
3.1.1. A foratókönyvek rizikó faktorai	53
3.2. Döntéshozatali és -végrehajtási stratégia.....	53
4. Megvalósítás	55
Nyugat-dunántúli Regionális Információs Társadalom Stratégia (NYD-RITS) II. kötet Stratégia	3

4.1. Projekt megvalósítási forgatókönyvek	55
4.2. A program intézményesítése, finanszírozása	56
4.4. Összefoglaló táblázat	57
4.5. Monitoring program (Teljesítmény ellenőrzés)	59
5. Operatív program (2005-2007)	60
5.1. Öt programfüzet terve	60
5.5.1. Tudásalapú gazdaság	60
5.5.2. Intelligens kistérség	60
5.5.3. Tudás és tartalomfejlesztés	60
5.5.4. e-Közigazgatás	60
5.5.5. Hozzáférés-hozzájutás	60
5.2. A hét kiemelt projekt bemutatása	60
5.2.1. K+F fejlesztési projektterv	60
5.2.2. Intelligens kistérség fejlesztési projektterv	61
5.2.3. Regionális munkaerőpiaci projektterv	62
5.2.4. Regionális tudásközpont fejlesztési projektterv	63
5.2.5. Regionális Információs és Innovációs Hálózati Intézet (RHTI) projektterv	63
5.2.6. Térségi e-közigazgatás fejlesztési projektterv	64
5.2.7. Hozzáférés-hozzájutás fejlesztési projektterv	66
Mellékletek	67
I. Az intelligens térségfejlesztés értelmezése	67
2. Regionális stratégiai keretek	68
<i>P1/I1: „Kútfő” – az innovatív közösségi kezdeményezésekért.....</i>	<i>72</i>
<i>P1/I2: „Esély” – a munkaerőpiac fejlesztéséért.....</i>	<i>73</i>
<i>P1/I3: „Szikra” – a kutatás-fejlesztési kapacitás növelése.....</i>	<i>74</i>
<i>P2/I1. „Vállalkozási útjelző” – tanácsadás növekedni képes vállalkozások számára</i>	<i>75</i>
<i>P2/I2. „Vállalkozási tőke” – Innovációs Befektetési Program.....</i>	<i>75</i>
<i>P2/I3. „Vállalkozási infrastruktúra” – A vállalkozásokat és a technológiai innovációt támogató létesítmények fejlesztése.....</i>	<i>76</i>
<i>P3/I2. Integrált vidékfejlesztés</i>	<i>77</i>
<i>P3/I3. „Intelligens régió” - A területfejlesztés helyi/kistérségi intézményrendszerének fejlesztése</i>	<i>78</i>
<i>P4/I2.: „Háló” – egészségügyi és szociális program.....</i>	<i>80</i>
<i>P4/I3.: „Örökségünk” – a kulturális örökség és az épített környezet védelme</i>	<i>82</i>
Irodalomjegyzék.....	87

Bevezetés

Nyugat-Dunántúl információs társadalom stratégiája annak érdekében készült, hogy a modern infokommunikációs rendszerek kiépítésével, az új technikai eszközök használatának elterjesztésével, valamint azok alkalmazási-szolgáltatási területeinek kiszélesítésével *növekedjen a térség versenyképessége és javuljon a lakosság életminősége*. Az új tudásvezérelt technológiák bevezetése a helyi sajátosságok, és igények figyelembevételével

- hozzájáruljon a régió gazdasági, társadalmi, tudásbeli és kulturális innovációs potenciáljának növeléséhez,
- szolgálja a régió integrációját az országos fejlesztésekbe,
- növelje települések és kistérségek működésének hatékonyságát és eredményességét a lakosság életminőségének javítása érdekében,
- az információs társadalom eszközeivel előmozdítsa a régió belüli tapasztalható fejlődési egyenlőtlenségek kiigazítását, s ezáltal hozzá járuljon a gazdasági, társadalmi és kulturális kohézió megerősítéséhez.

Az intézkedések megvalósításával elérhetővé válnak olyan információs rendszerek és hálózatok, továbbá tudások, amelyek lehetővé teszik az Európai Unió rendszereinek, programjainak megismerését és adaptálását is.

Kiemelten fontos cél a közigazgatás információinak hozzáférhetővé tétele az informatika (különösen az Internet és a mobil Internet) segítségével is és olyan nyílt rendszerek kialakítása, melyek által ezek az információk a lakosság széles rétege számára nem csupán hozzáférhetővé válnak, hanem az önkormányzatok által nyújtott szolgáltatások beiktatásával, megvalósulhat a szolgáltató állam önkormányzati-közigazgatási programja (e-közigazgatás).

Az NYD RITS elkészítésének értelmében az is, hogy Nyugat-Dunántúl átfogó, hiteles, az embereket mozgósító *jövőképpel és a jövőképet megvalósító programmal* rendelkezzen.

Nyugat-Dunántúl régió helyzetképeinek bemutatása és elemzése után *részletesen felvázoljuk* a regionális információs társadalom jövőképet, stratégiát és a stratégia megvalósításának lépéseit.

1. Információs társadalom jövőkép¹

A jövőkép-alkotásban néhány évtizede *paradigma váltás* ment végbe. A nyolcvanas-kilencvenes években kibontakozott információs kor az egész Európában átfogó és gyors változásokat indított el. Az Európai Unió tagállamai a kilencvenes évek elején közepén, míg Magyarország a *kilencvenes évek végén, s az ezredforduló után* kezdett el gondolkodni a korszakváltás adaptálásáról. Magyarországon a Nyugat-Dunántúl régió kitűnt azzal, hogy nagyon korán, már *az ezredfordulóra* elkészítette a regionális információs társadalmi stratégiát, avagy az intelligens régió programját.

Az új jövőkép kidolgozása érdekében érdemes felidézni, hogy milyen *új elméleti-gyakorlati felvetések* terjedtek el az elmúlt években.

1. A regionális jövőkép-alkotáshoz elengedhetetlen végiggondolni a nemzeti, a kontinentális és globális erőterben várható trendeket, változásokat.

2. A közeljövő, de különösen a hosszabb távú regionális jövő legalább harminc-ötven százalékban nem a múlt és a jelen folytatása, hanem a lokális térség önálló jövővíziója alapján tervezhető és teremthető.

¹ Ha az Első Kötet tartalomjegyzékét folytatnánk, ez akkor a harmadik fejezet lenne.

3. Tényleges, vagy valódi változásokat úgy érhetünk el, ha egyrészt jelentős és minőségi célokat vállaló változásokat tervezünk, másrészt az elkezdett fejlesztések, projektek kiegészítik és erősítik egymást.

4. Már régen nem elég, ha magas színvonalú stratégiakészítés folyik, így a hangsúly a projektek szisztematikus (a régió belüli-kívüli) *finanszírozására*, sőt *pályáztatására*, és aztán a *megvalósítására* kerül.

1.1. Globális átfogó vízió 2020-ra

Meddig jutottunk a *globális jövőkép-alkotásban*? A pontos válasz érdekében az érvényben lévő jövőképet értelmezzük az evidens és nem evidens (a sokat által felismert és a szűkebb körben tudatosult) jövőkép fogalmakkal.

1. Az *evidens jövőkép*. Az új típusú globalizáció folytatásaként a tízes évek közepére Európa minden tagállamában és majdnem minden régiójában *befejeződik* az információs társadalom feltételeinek megteremtése és a széleskörű szolgáltatások bevezetése. Feltételezhetően 2013-ra a háztartások több mint 90%-a számítógéppel rendelkezik majd és 80%-ának szélessávú Internet hozzáférése lesz, így majd az e-gazdaságban, az e-kormányzatban, az e-munkában, az e-oktatásban, az e-contentben (stb.) mindenki részt vehet.

A szélessávú, gyors Internetezés, a távmunka, a távoktatás, e-kereskedelem, e-ügyintézés széleskörű elterjedésével 2013-ra az emberek többsége egyrészt többet lesz a (zömében mobil) számítógépek előtt, másrészt optimális esetben több szabadidővel rendelkezik majd, amelyet viszont jórészt folyamatos tanulásra kell fordítania. Ennek egyik eredményeként teljesen kiépül a digitális virtuális világ, amelyben ugyanúgy meg kell tanulni létezni, mint a hagyományos valóságban. Ez a sokrétű evidens jövőkép már a régióban is – ha nem is a kellő ütemben - egyre szélesebb körben *nyilvánvalóvá* válik.

Minden európai tagállam régiója számára így az már nem versenyképességi feltétel, hanem *minimális kiindulópont* lesz, hogy ezzel a globális folyamattal lépést tartott és az információs korban egyetlen területen sincs jelentős lemaradása. Ezért Nyugat-Dunántúl számára *a jelenlegi kihívás* az, hogy a tízes évek közepére a mai lemaradását behozza, és az európai átlagot meghaladó szintre jusson el. A globális evidens vízió így tehát arra kell szorítsa a mai döntéshozókat, hogy a *digitális világban a felzárkózást* végrehajtsa. (Ez tehát a hosszú távú cél első komponense.)

2. A *nem evidens jövőkép*. Ha az evidens, hogy a tudásközpontú információs kor feltételeinek kiépítése bekövetkezik, az ugyanakkor nem evidens, hogy a legjobb tagállamok vagy régiók számára melyek lesznek a kiugrási lehetőségek, avagy hogyan is néznek majd ki az új (a maihoz képest emelt szintű, magasabb minőséget követelő) *versenyképességi feltételek*. Nyugat-Dunántúl régióinak tehát most kellene tudnia már, hogy tíz év múlva *miben lesz előnye, mivel lesz versenyképes* (ami egyúttal stabilitásának feltétele), melyek lesznek tevékenységének húzóágazatai, s természetesen azt is kellene tudnia, hogy a nem evidens, ám alapvetően fontos jövőképet hogyan valósítja meg, s ennek érdekében melyek a teendői.

Ma annyit sejtethetünk-tudhatunk a nem evidens jövőképről, hogy ez már nem elsősorban a külső (technológiai, informatikai gazdasági, szolgáltatási, stb.) feltételek folyamatos javításához kötődik csak, hanem *a kemény mutatókkal szemben a puha mutatók* kerülnek előtérbe, azaz az új versenyképesség a magas színvonalú tartalmi, tudásbeli, minőségi, innovációs, kreatív tevékenységek, és működések elterjesztésétől függ. Magyarán attól, hogy például a tudás felhalmozódott-e, széles körben elérhetővé tették-e, avagy a tudást kreatív módon alkalmazták-e a polgárok, a közösségek vagy a térségek.

Szeretnénk világossá tenni, Magyarország sincs abban a helyzetben, hogy a nem evidens (lehetséges? optimális? vagy: lehetetlen? nem optimális?) jövőképe már elkészült, s kikristályosodott volna, és ezért nem mondhatjuk, hogy már elég a megvalósításra

koncentráltnia. Hasonló állapotban vannak a hazai régiók és kistérségek is. *Mit lehet ilyenkor tenni?* 1. Arra kell berendezkedni, hogy néhány éven teremtsük meg az új (nagyon sok tényező, eltérő forgatókönyveket is befogadó) távlatos jövőképet. 2. Abba is nyugodjunk bele, hogy a jövőkép-alkotás nem befejezhető, hanem folyamatos tevékenység. 3. Szigorúan racionális felismerés, hogy az állandó jövőkép-alkotást, korrekciót, továbbgondolást valamilyen módon intézményesíteni és így garantálni kell. 4. A legveszélyesebb regionális magatartás az lenne, ha Nyugat-Dunántúl meglegedne a rövid távú, szerény hatású fejlesztések kidolgozásával. 5. A következő tíz év továbbra is számos térségi/társadalmi konfliktust megerősít, sőt várhatóan újakat is generál, tehát az információs korban az új tartalmú és módszerű konfliktuskezelésre is készülni kell.

A nem evidens regionális jövőkép létrehozása és optimális realizálása szintén központi feladat, ami egyúttal szükségképpen azt is jelenti, hogy Nyugat-Dunántúlnak *minden belső (szellemi, lelki, innovációs, stb.) kapacitását* erősíteni és jobban használnia kell. (Ez tehát – mint jeleztük - főként a hosszú vagy hosszabb távú célrendszer második komponense.)

1.2. Európai vízió (e-Europe 2005, i2010, ERISA/IANIS, stb.)

Az előbbi globális jövőképpel Európa a legmarkánsabban *az ezredfordulón* nézett szembe.

Európa öt éve *új jövőképet* választott. 2000-ben, a Lisszabonban tartott csúcserkeztelen, az EU állam- és kormányfői azt a célt tűzték ki, hogy „az évtized végére az Európai Uniónak a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudás alapú társadalmává kell válnia”. Ennek megvalósulásához elengedhetetlen lett volna a szélessávú Internet kiterjesztése mindenhova, és az on-line szolgáltatások széleskörű bevezetése, például az e-business, e-kormányzat, e-learning, e-health vagy az e-aláírás elterjesztése, s hosszan sorolhatnánk még a feladatokat. Ez a jövőkép tehát jórészt az evidens, de kisebb részben már a *nem evidens jövőkép* felismerését is tartalmazta.

Európa látványosan 2004 második felében döbönt rá arra, hogy a lisszaboni programot *nem hajtotta végre*, vagy (finomabban fogalmazva) *nem elég dinamikusan fejlődött* és a világversenyben a hátrányai nem csökkentek, hanem inkább nőttek. Ez úgy is megfogalmazható, hogy az evidens jövőkép informatikai-technológiai mércéi alapján Európa - az új világkorszak tempójához és dinamizmusához mérve - alulteljesített. Ennek egyébként többek között az is oka, hogy az Európai Unióba belépett Magyarország és régiói szintén alulteljesítettek a feltételek és követelmények szorításában. Teljesen természetes, hogy most már *mi is felelünk* azért, hogy Európa 2010-re jobb bizonyítványt állíthasson ki magáról.

Hol is tartunk most? Az Európai Bizottság elfogadta például a 2007 és 2013 közötti *kutatási keretprogramról* szóló javaslatot. Ez új lendületet ad Európa fejlődésének és növelheti versenyképességét, határozottabban számolva azzal a régi-új felismeréssel, hogy Európának a tudás a legnagyobb erőforrása. Ez a terv a *kutatási keretprogram* költségvetésének megkétszerezését vállalta, amely így 67,8 milliárd eurót tesz ki a hét éves periódus alatt. Az Európai Bizottság javaslatot tett egy verseny és innovációs programra, hogy ezzel növelje a fejlődés ütemét, s egyúttal a munkahelyek számát is. Ez a program 802 millió euró támogatást jelent a technológiai fejlesztésekre. Ez népszerűsíti az ICT alkalmazások használatát, ami a technológiai és szervezeti megoldások hasznosságát is demonstrálja.

Az új európai program neve: i2010. Ennek keretében most újraindították a lisszaboni folyamatot *a tudás és innováció, a belső piac és életminőség* összekapcsolásával. Az európaiak jóléte akkor biztosítható, ha az unió képes lesz arra, hogy szembenézzen az elégtelen növekedési rátával, a világon a leggyorsabban előregedő népességével, s az új versenyképes globális-lokális pólusok felbukkanásával.

i2010 pillérei (három 'i') 2005-2010

internal market	információs tér, belső piac kialakítása
innovation, investment	innováció és befektetés (főként a kutatásokba)
inclusion	inklúzió ² a társadalomba, az életminőség javítása

Ahhoz, hogy Európa ezekkel a kihívásokkal megbirkózzon, *új versenyelőnyöket* kell találnia, azaz végérvényesen a tudásra, innovációra, a határoktól mentes európai információs térre kell építenie, és közben nem tehet mást, mint fejleszti a gazdaság, a társadalom, és a környezet közötti szinergiát. Ezért olyan *új versenytényezőket* hoz létre, amelyek lehetővé teszik a fogyasztók számára, hogy hasznot húzzanak az új termékekből és szolgáltatásokból, és a dolgozók számára pedig azt, hogy új képességekre tegyenek szert. Ezért nagyon fontos, hogy a kutatást, képzést, és az innováció minden formáját fejlesszék, mert ez sokat segíthet abban, hogy a tudást *hozzáadott érték*ké lehessen formálni, így a munka mennyisége és minősége javulhasson. Mindennek az is feltétele, hogy az Európai Unió tudásteremtési és tudásközvetítési teljesítménye jobb legyen.

Az információs és innovációs szempontok összeegyeztetése szempontjából érdekes, hogy az *európai információs társadalom régiók* már 2003-2004-ben összekapcsolták az információs és innovációs térségi társadalom fejlesztését.³ Ez a felismerés szükségképpen a nem evidens célrendszer előtérbe helyezését jelzi.

A hosszú távú (top-down) fejlesztések persze olyan változásokat is vonnak maguk után, amelyek sokakat váratlanul érnek. Ma még a hazai régiókban is nagyon kevesen tudják elképzelni, hogy a nem evidens célok kezdeti megvalósítása például az online szolgáltatások gazdag kínálatban teremthetőek meg; kezdve a virtuális orvosok, ügyvédek, polgármesterek (és mások) e-ügyfélfogadásától egészen az igazi áttörést hozó e-közigazgatásig és e-vállalkozásokig. Ezért az információs kora való további felkészülés így még inkább kiegészül az *egyéni és közösségi tudás- és tudatfejlesztésekkel*.

Mindebből az következik, hogy az Európai Unió és a tagállamok régiói minden eddiginél jobban *az információs és innovációs társadalom jövőkére* építenek.

1.3. Magyar kormányzati jövőkép (NFT I-II, MITS, stb.)

Hol tartunk a kormányzati és társadalmi jövőkép-alkotásban? Magyarország *jól áll* az információs társadalom korszakára való tervezési felkészülésben, de csak a tervezés szintjén és nem a megvalósításban. Vagy még pontosabban: a *tervezők* jövőképe lépést tart az európai kihívásokkal, ami azonban nem jelenti azt, hogy a *magyar társadalom* jövőképe ugyanerre a színvonalra jutott.

Nincs szükség már a kormányzati törekvések részletes ismertetésére. E nélkül is egyértelmű, hogy az első Nemzeti Fejlesztési Tervben (ha nem is kellő mértékben) *prioritást kapott* az információs társadalom fejlesztése. A jelenlegi információk szerint a második Nemzeti Fejlesztési Tervben az információs társadalom fejlesztése önálló operatív program lesz. Tervezési eredményként nyugtázhatjuk, hogy az *stratégiai áttörést* hozott, amikor az előző és a mai kormányzat elkészítette az információs társadalom stratégiát, amely (ha talán nem is kellő mértékben) kitért a regionális információs társadalom fejlesztésre is. Részben ennek köszönhető, hogy 2000 és 2005 között a hét régióból *ötben elkészült* a regionális

² Inklúzió: belefoglalás, beletervezés, beleépítés, stb.

³ A webcím ezért már nem a www.erisa.be, hanem a www.ianis.net

információs társadalom stratégia, köztük talán a legmagasabb színvonalon Nyugat-Dunántúl régióé.

Az NFT és a MITS *milyen új jövőképet* ajánl Magyarországnak? Először is örömmel nyugtázzhatjuk, hogy az NFT óvatosabban, a MITS egyértelműbben az információs kor jellem- és jövőképe mellett voksol, hiszen kimondja: „Magyarország jövőképe: versenyképes információs társadalom.” Az első NFT szükségképpen annak a helyzetnek a szorításában született, ahol Magyarországnak *az ipari kor* fejlődésében jelentkező lemaradásokat kellett behoznia. A MITS nyíltan viszont meghirdeti, hogy Magyarországnak nem lehet más alternatívája, mint az, hogy a finn vagy az ír fejlődési minta alapján Közép-Európa *felzárkózó, vagy akár élre álló* információs társadalom országa legyen. (Idézet a MITS-ből: Magyarországnak azt a harmadik optimális forgatókönyvet kellene választania, amely szerint „az információs kor több területén gyorsabban fejlődjön, mint Európa átlaga.” A MITS jövőképe - belső ellentmondása miatt - azonban csak az *evidens jövőkép* alapján született meg, hiszen jövőképe mindössze *két pilléren* nyugszik: a folyamaton informatizálásán és az elektronikus szolgáltatások megvalósításán. Ez tehát nem információs *társadalom*, hanem lényegében *informatikai/szolgáltatási* jövőkép. (Egyúttal persze bizakodunk abban, hogy MITS első felülvizsgálata során, avagy a gördülő tervezés jóvoltából a két feltétel-pillérre tartalmi új pillérek is felkerülnek. Ennek érdekében érdemes adaptálni az i2010 új törekvéseit.)

A hazai *országos szintű feszültséget* persze 2005-ben az okozza, hogy a magyar fejlődési tempó (az alulteljesítő Európában is!) meglehetősen gyenge volt és a legtöbb információs társadalom indikátor alapján Magyarország Európa sereghajtó országai közé tartozik. Most az a kardinális kérdés, a kormányzati tervezők, s döntéshozók között milyen mértékben tudatosul az a tervezési felismerés: amíg a stratégia *csak két pillére* épül, addig azért nem lesz átütő eredmény, mert a fejlődés ösztönzője, motorja nem az informatikai feltételteremtés, hanem az ezeken a feltételeken alapuló *új életminőség* (gazdaság, társadalmi, stb.) fejlődés elérhetővé válása. A világ tehát láthatóan úgy működik, hogy bizonyos fejlődési küszöb felett a vállalkozások vagy a polgárok akkor fektetnek többet az informatikai fejlődés folytatásába, ha ez megéri, ha ez hasznos, ha *ez gazdasági, társadalmi, tudásbeli eredményeket* garantál.

Ez a *paradoxon* jól kimutatható a MITS regionális stratégiájában is. A stratégia elvben *jól megfogalmazza* a hosszú távú célokat, hiszen ilyeneket ír: „a régiók és kistérségek modernizálása (azaz az e-települések és az e-térségek létrehozása) alapozza meg a magyar tudásalapú társadalom kialakulását”, vagy: „az intelligens település és térség (különösen az intelligens régió) programok támogatásával arra irányulnak, hogy Magyarországon kialakuljon az információs kori tér- és társadalomszerkezet”, vagy: „a tudás és közösségfejlesztéssel, a lokális gazdaságfejlesztéssel, továbbá az e-demokrácia és az e-közigazgatás kialakításával az intelligens civil társadalmak létrejöttét segítik elő.” Az általános stratégiai elvek tehát jók és egyértelműek, viszont a MITS jelenlegi változatában ezek az elvek már a horizontális céloknál *sem érvényesülnek*, mert ott már a régiók és a kistérségek modernizálása helyett csak *egy szűkebb terület*, az esélyegyenlőtlenség kezelése van. A MITS-nek nincs információs kori társadalomfejlesztési vagy/és régiófejlesztési célrendszere, beavatkozási területe, hiszen már a három főirány is szintén leszűkül informatikai feladatokra. Ezért *nincsenek* kiemelt regionális programok sem⁴, amelyeket például az e-esernyő program nem pótol, hiszen az „csak” az informatikailag hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatását szolgálná.

A Nyugat-Dunántúl RITS tehát *úgy illeszkedik* a MITS-hez, hogy *komolyan veszi* a MITS általános stratégiai (intelligens civil társadalom- és regionálisfejlesztési, vagy a régiók és kistérségek modernizálási) céljait és egyúttal *segítséget adhat* a MITS következő

⁴ A hét régióban most nyilván azért készül el új RITS, mert a MITS következő változatában a regionális feladatok is a centrumba kerülnek.

változtatáshoz abban, hogy a top-down és a botton-up tervezés *keretében új beavatkozási területek (avagy átfogó célok), új főirányok (avagy új prioritások) és ezekhez kapcsolódó új intézkedések* jöhessenek létre.

Az előbbi felismerések miatt Nyugat-Dunántúlnak most *két komponensből* álló hosszú- és közép, valamint rövid távú jövőképet fogalmazunk meg. Egyrészt a korábbi terveket folytatva azt írjuk: a globális evidens vízióknak így tehát kénytelen-kelletén arra kell szorítania a mai döntéshozókat, hogy Nyugat-Dunántúlnál a *digitális világban a regionális információs társadalom felzárkózást* végrehajtsa. (Ez tehát a különböző távú célrendszer első komponense.) Másrészt arra mutattunk rá, hogy a nem evidens regionális jövőkép létrehozása és optimális realizálása szintén központi feladat, ami egyúttal szükségképpen azt is jelenti, hogy Nyugat-Dunántúlnak *minden belső (szellemi, lelki, innovációs, stb.) kapacitását* erősíteni és jobban használnia kell. (Ez tehát főként a hosszú távú célrendszer második komponense.) És ez a célkitűzés – a regionális információs társadalom küszöb *átlépése* után - azért nagyon fontos, mert a célrendszer második komponensének végrehajtása váltja ki, hajtja ki az első komponens leírta fejlődés *folytatását* is. A hosszú távú célrendszer második komponensének tételes megfogalmazása és valóra váltásának elkezdése *sem halasztható* 2013 utánra.

1.4. Regionális stratégiai keretek

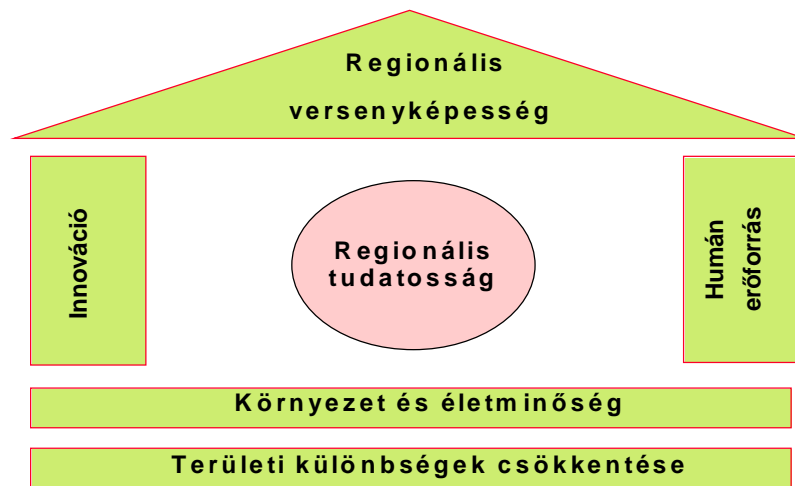
1999 áprilisában kezdődött meg a Nyugat-dunántúli régió területfejlesztési programjának kidolgozása, mely a régió 1998-ban elkészült és elfogadott 15 éves hosszú távú komplex területfejlesztési koncepciójára épül. A regionális területfejlesztési program hét évre, 2000-től 2006-ig terjedő időszakra határozza meg a régió területfejlesztési céljait és a célok megvalósítását szolgáló programokat.

A program célja a területfejlesztés-tervezés eszközével hozzájárulni a régió helyzetének, életminőségének javításához, az európai tagállamok szintjén mért versenyképesség eléréséhez; a hazai és a nemzetközi területfejlesztési támogatások maximális igénybevételére alapozva. A Nyugat-dunántúli régió területfejlesztési programja egy több évre szóló, a programfinanszírozás elveire támaszkodó, több csatornán keresztül finanszírozott program. A dokumentum leginkább az innováció-orientált megközelítést alkalmazó EU programozási tapasztalatokat használja fel. Az elérhető EU-s (kezdetben az Előcsatlakozási Alapok, majd a Strukturális Alapok) és az állam által várhatóan regionális döntési szintre decentralizált nemzeti források hatékony felhasználásával a Program a régió saját célkitűzéseit próbálja megvalósítani

A stratégiai politikai keretek és a régió helyzete, adottságai közül a régió lehetséges jövőképét döntően a földrajzi elhelyezkedésből és a viszonylag kedvező humán erőforrás lehetőségeiből táplálkozó tényezők befolyásolják. Ezek a tényezők a régió számára az EU szintjén versenyképes régió kialakításának lehetőségét vetítik előre. Ez a lehetőség az alábbi „Jövőkép”-ben fogalmazható meg:

A Nyugat-dunántúli régió általános jövőképe

„Magasan képzett munkaerő biztosításával és az innováció fejlesztésével a Nyugat-Dunántúlnál az Európai Unió szintjén versenyképes régióvá válik, növeli a régióban élők életminőségét, megőrzi környezete állapotát, csökkenti a régió belüli egyenlőtlenségeket és erősíti a régió kohézióját, mindezekkel segítve a régiótudat kialakulását is.”

Ennek a „Jövőkép”-nek az elérést megvalósító program szlogenyszerűen úgy is megfogalmazható, hogy „Közép-Európa egyik vezető régiója születik”.

A program 3. prioritása a *régióépítés*, amely operatív programjában két intézkedés releváns, sőt egy intézkedés kifejezetten az *információs társadalom* megvalósítását segíti elő.

„*Intelligens régió*” - A területfejlesztés helyi/kistérségi intézményrendszerének fejlesztés.

Általános célok:

A korszerű információs és kommunikációs technológiák alkalmazásával közösségi célú hálózati rendszerek fejlesztésének és a regionális innovációnak segítése oly módon, hogy az *információs infrastruktúra kialakítása mellett a tudásbázis alapú regionális tartalomszolgáltatás fejlesztése és üzemeltetése hosszabb távon biztosított legyen*.

Cél a régió intézményei részéről gyorsabb és hatékonyabb információszolgáltatás a vállalkozási és a közösségi szektor számára. E cél feltétele az intézmények közötti információáramlás koncentráltabb és gördülékenyebb volta, valamint a hatékony, vállalkozásokhoz és felhasználókhöz közeli végső tájékoztatási pontok kijelölése és fejlesztése. Fontos cél még a régió minél szélesebb köreinek az információhoz való hozzáférése által a régió egészének, így kiemelten az elmaradott térségeinek a helyzetbe hozása. („Információs sztráda az egész régióban egy elkerülő út árán – másik út a jobb elérhetőségért.”).

Az intelligens régió program tehát nem egyszerűen a Regionális Fejlesztési Program egyik alfejezete, hanem egyrészt olyan dinamikus hatássorozat, amely a területfejlesztés minden ágára intenzív hatást gyakorol, másrészt az információs korban minden európai régióban előbb-utóbb ez a központi program és ennél fogva a (tágra értelmezett) intelligens és innovációs régióvá válás minimum a legfontosabb prioritás, maximum az összes célmeghatározásnak ez a lényege.

A fejlesztés egy további célja a helyi fejlesztési ügynökségek megerősítése, hogy megkezdhesék a helyi tervek és fejlesztési projektek kidolgozását, illetve megvalósítását. Ez magába foglalhatja az e területhez kapcsolódó EU gyakorlatok transzferét és az arra épülő tudás bővítését.

Leírás:

Az „Intelligens régió” program a kistérségi kapacitásépítést biztosítja *beruházási* (informatikai fejlesztések), *tanácsadási és intézményfejlesztési akciók* indításával. Az intézkedés megvalósítását két alprogram segíti:

1. Információs stratégia

Az elkészült regionális információs stratégia alapján *regionális információs végpontok*, teleházak informatikai infrastruktúrájának kiépítése kistérségenként 7-8 településen és kapcsolódóan Internetes hozzáférés biztosítása. A vállalkezési környezetet kiszolgáló intézmények közötti *információs kommunikáció fizikai feltételeinek kiépítése*, valamint az *információ nyújtás alkalmazásainak kifejlesztése*. Az információs technológia működtetése érdekében a működést biztosító személyzet részére a szükségletekhez igazodóan képzési programok szervezése a felhasználói alkalmazások (szövegszerkesztés, adatbázis kezelés, Internet használat, elektronikus levelezés) és projekt menedzsment ismeretek elsajátítása érdekében. A koncentrált információs szolgáltatás érdekében *regionális tartalomfejlesztés és adatbázis építés minél szélesebb szakterületi körben* (gazdasági, agrár, kis- és középvállalkozói, oktatási, egészségügyi, szociális, közigazgatási, környezetvédelmi, területfejlesztési, pénzügyi, kutatás-fejlesztési). A rendszer kiépítése révén a távoktatás eszközeit felhasználva az információs pontokon lévő munkatársak és dolgozók szakmai továbbképzésének fizikai alapfeltétele is megoldottá válik. A regionális információs társadalmi stratégia kidolgozása során az operatív program megjelenítése mellett kidolgozásra kerül nyolc olyan információs társadalmi projekt, amelyek forráskeresése már folyamatban van, ezek a következők:

- Információtechnológiai és Internet iparfejlesztési programcsomag
- “Digitális közmunka” – lehetőségek és foglalkoztatást növelő esélyek
- Intelligens régió portál, regionális topológiák – webes fejlesztések
- Regionális tudásvagyonleltár készítése
- Információs társadalmi promóciós stratégia
- Hátrányos helyzetűek hozzáférése projekt
- Az idősek reintegrációja az Információs Társadalomban
- Fiatalok az Információs Társadalomban

Kapcsolódó tevékenységek:

- Eszköz-és vonalfejlesztés (a hálózati hozzáférés és a szükséges végpontok biztosítása)
- Tartalom-ill. szolgáltatásfejlesztési támogatás a szükségesnek mutató területeken (vertikális iparági portál, közösségi site-ok, levelezőlisták, hírlevelek, adatbázisok tartalomszolgáltatások, Intranet-rendszerek), közös háttérszolgáltatások definiálása
- Oktatás, betanítás, megvalósítás – az érintettek szakmai támogatása.

2. Kistérségi intézményi kapacitásépítés

A) Helyi fejlesztési csoport/egység/ügynökség létrehozása a régió kistérségeiben

Ez kialakítható a már meglévő szervezetek alapjain is és nagyon fontos a régióban történő területfejlesztési programok végrehajtásában a kiegyensúlyozott részvétel.

B) Egymással kapcsolatban álló intézményfejlesztési akciók:

Képzés a helyi fejlesztési szinten kidolgozható politikákkal, programokkal és különböző projektekkel kapcsolatos ismeretek fejlesztése érdekében (az EU tapasztalatokat megcélözva). A helyi stratégiák, akciótervek, struktúrák, (pl.: helyi partnerség), végrehajtás (beleértve a menedzsment szemléletet és a monitoringot és értékelést) kidolgozásában való gyakorlatszerzés.

A helyi fejlesztési ügynökségek hálózatainak támogatása. Ezek egy további intézménybővítés fontos részeként tevékenykedhetnek, beleértve a képzést, információ és tapasztalatcserét.

Főként az intézményhiányos térségekben a kulcs szervezeteken (pl.: önkormányzatok) alapuló fejlesztő munka támogatása hogy lendületet kapjanak és megkezdjék a helyi szervezetek

és a helyi lakosság között a tudatosság növelését. További intézményi támogatás növelhetné a képzésben és a hálózatokban való részvétel hatását.

Ahogy a helyi tervek és projektek kidolgozására további források válnak elérhetővé, kisebb kezdő támogatásokkal lehetne segíteni a helyi tervek és projektek kidolgozásának feltételeit. Ez elősegítené az integrált helyi fejlesztési akciókban való részvétel széleskörű elterjedését, különösen a gyenge intézményi kapacitással rendelkező térségekben.

Az NYD RITS illeszkedik a Nyugat-Dunántúlon elkészült további fontosabb stratégiákhoz (Nyugat-dunántúli Regionális Humán erőforrás-fejlesztési Program, Nyugat-Dunántúli Régió Felsőoktatásának Fejlesztési és Együttműködési Programja, Kútfő - az innovatív közösségi kezdeményezésekért – program, Nyugat-dunántúli technológiai régió jövőképe és operatív programja) is. Lásd: a 2. Mellékletet.

1.5. Korábbi regionális, megyei és kistérségi információs társadalom stratégiák jövőképei

1.5.1. A jövőképek az ipari kor vagy az információs kor kihívásai szerint fogalmazódtak-e meg? (a jövőkép interjúk összegzése)

Az általunk készített nyugat-dunántúli kérdőíves interjúkból olyan *jövőkép* rajzolódott ki, amely – felülmúlva az előzetes várakozást – egyértelműen állást foglal a regionális információs társadalom létrehozása mellett. Az interjúk fontosabb tanulásagai közül most néhány *konklúziót* emelünk ki:

- A legtöbb helyen tervezik a következő időszakban az *infokommunikációs fejlesztéseket*. Elsősorban a számítógépekkel való ellátottságot növelik, és bővítik az Internet hozzáférés minél szélesebb körben történő elérhetőségét.
- A felsőoktatási intézmények újabb *tudásközpont* kialakítására, illetve a meglévők erősítésére törekednek. A javaslatok szerint a technológia-intenzív kkv-k részére magas szintű fejlesztés-szolgáltatás kiépítésére lenne szükség.
- A régió tudásközvetítésében a legnagyobb fejlődést a régió *egyetemeinek, főiskoláinak* erősítése adná. A gyakorlatorientáltabb és a gazdaság igényeit is figyelembe vevő oktatási rendszerre van szükség, amely szorosán együttműködne a piaci szektorral, amihez szintén a különböző *tudásközpontokat* kellene fejleszteni.
- Az interjúalanyok szerint a *K+F tevékenységek* sikerességéhez vezető egyik út abban rejlik, hogy magyar tulajdonban lévő - saját piacot erősítő - termékek kifejlesztése jelenthet csak effektív innovációt.
- A felsőoktatásban az *e-learning tananyagok* bevezetése folyamatban van. Az egyetemeken megszerzett tudások közvetítésének egyik új lehetősége az lenne, ha a különböző szakdolgozatokat, tanulmányokat digitalizálnák, s ezeket az Interneten minél szélesebb körben hozzáférhetővé tennék. Másik javaslat a részidős képzések átalakítását célozza meg az *Internet-alapú távoktatással*.
- A tartalomipari fejlesztések kapcsán megállapítható, hogy a megkérdezettek szerint a tudás mindenki számára adott elérésére, és az oktatáson keresztül megvalósuló *tartalomszolgáltatások* fejlesztésére kell nagyobb hangsúlyt fektetni.
- Az e-közigazgatás fejlesztésének egyik lehetséges módja az *e-közigazgatási mintarendszer* létrehozása lenne, majd az önkormányzatokkal együttműködve ennek a már gyakorlatban is jól működő rendszernek az elterjesztése. A válaszadók véleménye alapján az e-közigazgatás *minden szegmensére* kiterjedő fejlesztéseket kell megcélozni.

- A válaszadók több mint *háromnegyedének* véleménye szerint - a régióban meglévő problémák és egyenlőtlenségek ellenére is - a térség középtávon *felzárkózhat* a legfejlettebb régiók közé. Vagyis optimista szemlélet jellemzi az interjúalanyokat.
- Örömmel összegezhetjük, hogy a megkérdezettek nagy többsége az *információs kor* kihívásai alapján fogalmazta meg Nyugat-Dunántúl jövőképét. .

Ha Európa az evidens jövőkép informatikai-technológiai mércéi alapján - az új világkorszak tempójához és dinamizmusához mérve – alulteljesített, akkor az Unióba lépett Magyarország és ezen belül Nyugat-Dunántúl *az európai alulteljesítéshez képest is alulteljesített*. Ez a reális állapot a globális versenyképességhez mérve. Ez a jelenlegi állapot természetesen nem tudatosult Nyugat-Dunántúl polgáraiban.

Európa azonban most abban is *előttünk jár*, hogy egyre szélesebb körben világossá és nyomasztóvá vált, hogy az alulteljesítés miatt dinamikusabb új jövőképre és jövőkép megvalósításra van szükség. Nyugat-Dunántúlon viszont kevésbé világos ez a *kétszeres alulteljesítés*, s emiatt az új (innováció és információ központú) jövőkép kidolgozása és társadalmi elfogadottsága *lassan halad*. Ám az interjúkban megkérdezettek egyértelműen az *információs társadalom központú jövőkép és felzárkózás stratégia* mellett voksoltak.

1.6. Informatikai szektor jövőképe

Öt infokommunikációs hálózatfejlesztővel és –szolgáltatóval (az Invitel, a Pantel, a T-Online, az EUROWEB, s végül a GTS Datanet cégekkel) készítettünk interjút arról, hogy Nyugat-Dunántúlon és egyébként országosan milyen fejlesztési elképzeléseik vannak.

Az interjúk során mindegyik interjúalannyal érintettük az információs társadalom fejlesztés szinte mindegyik fontosabb kérdéskörét is. Általánosságban elmondható, hogy a megkérdezettek egyikének sem volt átfogó képe az összes fejlesztési témakört illetően. Nem meglepő módon az infokommunikáció, a tartalomipar, és a tudásfejlesztés témakörében rendelkeztek nagy rálátással. Továbbá elmondható az is, hogy a Nyugat-dunántúli régióra csak kis mértékben voltak képesek fókuszálni, tudásuk inkább az ország egészét illetően értelmezhető. Ennyiben viszont elképzeléseik a régió számára is adaptálható. Ez különösen igaz az Invitel esetében, mely szinte alig van jelen Vas, Zala, és Győr-Moson-Sopron megyékben a honi távközlési piac rendszerváltás utáni felosztása miatt.

A távközlési szolgáltatók egyre inkább átalakulnak tartalomszolgáltatókká. Ennek oka az egyre fokozódó piaci versenyben keresendő. Az ma már nem elég, hogy szimplán elérést, hozzáférést biztosítanak, így ennek következtében tevékenységük kiegészül tartalomszolgáltatással is. Sőt e verseny eredményeként arra kényszerülnek, hogy az elérés mellé egyre növekvő arányban nyújtsanak különböző extra tartalmakat. Az egyik válaszadó véleménye szerint az győzhet ebben a piaci versenyben, aki az „alapszolgáltatások magas minőségi szinten nyújtja, és ezek mellé mindig eggyel több tartalmat nyújt egy csomagban, mint a többi szolgáltató.”

A T-Online az Origo portálon tavaly december óta ilyen szélessávú tartalomszolgáltatást nyújtott az online videotékával, ahol a digitális filmet nem kell visszavinni a kölcsönzőbe. Nekik az ilyen szolgáltatásokhoz különböző fizetési módszereik vannak, például az emelt díjas SMS, vagy a pre-paid az axelero számlás fizetésen keresztül. A magas szintű szolgáltatásokhoz azonban már elengedhetetlen az egy megabit sávszélesség. Ezért náluk nagyon fontos cél, fejlesztési irány már középtávon az 1-2 megabites sávszélesség általánossá tétele.

Az infokommunikációs infrastruktúra magyarországi állapotáról több megállapítást tettek. Alacsony az Internet penetráció: információik szerint ma a háztartások 14%-a rendelkezik Internet hozzáféréssel, ennek a 14 %-nak a fele - az összes háztartás 7 százaléka - már széles sávon kapcsolódik. Tehát a hagyományos dial-upos, keskenysávú szolgáltatás - amely nem is általán díjas - néhány éven belüli kiszorul az IT-piacról. Köztudott, hogy ma a

legkisebb szélessáv, az 512 kilobyte körülbelül tízszer olyan gyors, mint a keskeny sávú adatátvitel. Nem kevésbé elhanyagolható, hogy ez egyúttal más típusú információ hozzáférést tesz lehetővé.

Magyarországon ma a PC penetráció viszonylag magas, tehát ez nem akadály a Internet penetráció növelésének. (A Sulinet expressz program ezt jelentős mértékben növelte.) A T-Online házi statisztikája szerint ma 665 000 háztartás rendelkezik Internet hozzáféréssel Magyarországon. A válaszadó a problémák okát inkább a *digitális érettség* hiányában látja. (Statisztikai és marketing szempontból digitális érettnak nevezik azt a személyt, akinek lehetősége van arra, hogy két éven belül belépjen az Internet piacra. Olyan személy, aki rendelkezik már PC-vel, de nincs még Internete, vagy munkahelyén használja, vagy otthon egyik (se számítógép, se intert-kapcsolat) sincs, de Internetezik, vagy máshol használ PC-t.) Ezt a fogalmat alkalmazva a válaszadó a digitálisan érettek számát kb. 1, 2 millió háztartásra teszi.

A két sokaságot összegezve ez összesen 1, 86 millió háztartást jelent. Ez a nézőpont egy piac központú szolgáltatónál természetesen piaci szempontú nézőpont, hiszen sokan vannak olyanok, akik az egyetemeken, iskolákban, e-pontokon is elérhetik az Internetet.

A T-Onlie-nál a piacelemzők azt várják, hogy a háztartások Internet penetrációja 2007-re eléri a 31 százalékot. A szélessávú penetráció pedig eléri majd a 25 %-ot, ami azt jelenti, hogy e háztartások közel nyolcvan százaléka (!) széles sávon fogja majd az Internet szolgáltatásait igénybe venni. A PC penetráció pedig várhatóan a jelenlegi 35 százalékról 47%-ra fog nőni. Nem utolsó sorban, a piacelemzők becslése szerint a 14 év feletti magyar lakosság 28 %-a Internetezik. Ez az arány 2007-re feltehetően 40%-ra fog nőni. A széles sávon belül is egyelőre az ADSL lesz az, ami ezt a fejlődést előre viszi majd.

A Magyar Telecom is úgy látja, hogy most jött el az idő, amikor a szélessávú Internet valóban egy tömegtermékké vált, ezért szinte mindegyik cég *jelentős fejlesztésekbe* kezd. Van ennek egy marketing szempontból el nem hanyagolható oka. Ez az, hogy lassan az 5000 Ft-os álmotárért éri el az előfizetés díja. Ez az az összeg, amelyet egy család még kifizet a szolgáltatásért, e fölött pedig jelenleg belép egy „pszihés gát”. Most jelenik meg tehát az a konvergencia, amelyet az Internet protokoll tesz lehetővé, vagyis a háztartáson belüli mobilitás. A megkérdezett cégek ezért már a szélessávú, drótnélküli technológián alapuló fejlesztéseket folytatnak. GSM technológia elérte azt a fejlettségi szintet, hogy ezt méretgazdaságosan meg lehessen tenni.

A konkrét programokat illetően, több cég is az ún. triple-play rendszer kidolgozást kezdte meg, amely lehetővé teszi, hogy egy hálózaton keresztül szélessávú Internet hozzáférés, hangszolgáltatás, és valamifajta broadcasting szolgáltatás legyen elérhető. A T-Online egy pilot projekt beindítását tervezi, amely nem kizárt, hogy Nyugat-Dunántúlon lesz, de ez még csak tervezési fázisban van.

A tudásalapú gazdaság és társadalom fejlesztésével kapcsolatban az állami szerepvállalás növelését szorgalmazzák. Ez az a terület, ahol állami projektek beindításával, esetleg a hálózatfejlesztők szakmai tudásának alkalmazásával érhetnénk el nagyobb sikereket.

A tudásalapú társadalom fejlesztésén is a digitális érettség, valamint a hasznosság fogalmát emelték ki a válaszadók. Ez azonban már átvisz minket a tudásközvetítés területére. Edukatív kampányokat szorgalmazzák, illetve a T-Online be is indított ilyen programot az IHM-mel karöltve. A magyar lakosság 25%-a lelkes Internet-hívő, további 15 százalék ellenzi, de ezek a programok azt a 60 százalékot célozzák meg, akik szkeptikus az Internettel kapcsolatban. Elsősorban ők azok, akiket az Internet nem érdekel, vagy nem tudják, hogy mire használhatnák azt. Május 20-án indult a „szélessáv napja”, ahol a szolgáltatók, az IHM-mel karöltve egyfajta road-show keretében próbálják az Internetet, annak hasznosságát megismertetni nyolc országos helyszínen. Ezt a programot régiós szinten is akár évente meg lehetne ismételni, s ebben partnerek lennének az említett fejlesztőcégek is.

Tartalomipari fejlesztéseket mindannyian kiemelten kezelik. T-online.hu portált most vezetik be a piacra. A T-Online kiemelten kezeli az e-banking tevékenységet is. Ennek keretében az Origo-n keresztül építik ki egy nagybank teljes körű szolgáltatási struktúráját, például az online fizetési szolgáltatásokra fejlesztenek ki egy új rendszert.

Az e-közigazgatás fejlesztések szorgalmazásához a központi, s a helyi államigazgatásból jövő inputokat hiányolják. Az említett cégek felvérteződtek azzal a tudással és technológiával, amely révén ki lehetne építeni egy könnyen használható rendszert, s mellyel időt és pénzt lehetne megtakarítani. Ahogy az egyik vezető említette: „...mi örülnénk a legjobban, ha önkormányzatok megkeresnének minket ilyen jellegű tervekkel.” Ám a probléma gyökerét ők is a lokális és állami igazgatás állagőrző attitűdjében vélik felfedezni.

A Magyar Telecomhoz hasonló fejlettségű rendszerrel csak a Pantel rendelkezik Magyarországon. (96 városban vannak jelen, vagyis a mai magyar városok egyharmadában). A Pantel vezetőjének véleménye szerint az UMTS (harmadik generációs mobil, ami névlegesen 2 megabit/sec adatátvitelt tesz lehetővé) jelenthet kitörést hozhat az aprófalvas megyék, mint például Zala megye számára. Bár az itt megkérdezett vezető véleménye szerint az információs szakadék nehezen lesz csökkenthető város és falu között a hátrányos helyzetű településcsoportokkal rendelkező megyékben. (A WIMAX technológia került még említésre, amely a legfejlettebb rendszer.)

Az infokommunikációs fejlesztések további fontos aspektusára hívta fel a figyelmet az egyik interjúalany: ez pedig nem más, mint az árverseny, amely az elmúlt években bontakozott ki. A GTS, a Pantel, és az Invitel is a vállalati szektorral indított, és ezekre a nagy megrendelőkre helyezte a hangsúlyt. Ám most már az a tendencia az, hogy egyre inkább a kis fogyasztók kerülnek reflektorfénybe.

Aránytalanul nagy költséggel jár ezeknek a cégeknek az, hogy kis településeken is elérhető legyen ugyanaz a szolgáltatás, mint a közepes és nagy városokban. A rézhálón 4-5 km az a távolság, ahol még „normális” sávzélesség mellett érhető el a szolgáltatás. Vagyis kis településekre ugyan be kell menni, de akkor az a probléma, ahogy az egyik szolgáltató mondta: „40-50 háztartás lenne így a nyereségem? Kész. A történetnek itt vége” Ahol az információs-digitális szakadék valóban csökkenthető lenne (a kistérség falvai, mint periféria és a centrum között) az a már korábban említett e-közigazgatás.

A kistérségekben ezen a területen lenne igazán értelme az információs társadalom fejlesztéseknek. Így elérhető lenne: „Ne kelljen másfél órát utaznia a városig az illetőnek azért, hogy egy hivatalos ügyét -például mert lejárt a jogosítványa - elintézzé, és ezzel elmenjen az egész napja.” A válaszadók úgy értékelik, hogy az e-közigazgatási fejlesztések lehetnének a kistérségek „megmentése” szempontjából a leginkább megfogható a leggyorsabban hasznot hozó fejlesztési prioritások.

A Pantel például a Széchenyi Egyetemmel karöltve kezd bele a zalalövői kistérség infokommunikációs fejlesztésébe. Érdemes itt megjegyezni, hogy a kezdeményezés ettől a kistérségtől érkezett. Első körben szélessávú Internetet kellene nyújtaniuk, de azon is gondolkodnak, hogy ezt kiegészítenék a már korábban említett triple-play rendszerrel. Ez egyben modellkísérlet is lenne arra nézve, hogy milyen a közvetett hatás a geográfiai piramis egyes szintjein, hogyan lehet a programot gazdaságilag felépíteni, vagy hogyan lehet a fejlesztésbe helyi vállalkozásokat bevonni.

A tudásteremtésről és közvetítésről az a felfogás uralkodott, hogy a megkérdezettek nagyon pragmatikusan közelítették meg a kérdést. A szellemi import tudatos végigvitelében és a regionális tudáskereskedelemben látják a fejlődés zálogát, mondván Európa nyugati felén ezt jobban csinálják. Információs társadalom pártiságát az egyik interjúalany így mutatta be: „(az emberek Magyarországon) meg tudják csinálni, amit akarnak, csak nem tudják, hogy mit” Ezzel kapcsolatban egy másik interjúalany azt a példát hozta, hogy Angliába utazott a British Airways egyik belföldi gépén, s a gépen egy helyi farm kefirjét és joghurtját lehetett fogyasztani. Ebben a példában nem egyszerűen arról van szó, hogy az adott farmnak jó a

marketingese, hanem arról, hogy olyan információs networkkel rendelkeznek a gazdák, amely képessé teszi őket arra, hogy reális versenytársai legyenek a legnagyobb multinacionális cégnek is.

A K+F tevékenységről a cégek az innovációs járulékfizetésben biztosított nagyobb, de számon kért autonómiában látják az egyik fejlesztési lehetőséget. Szerintük nem kellene az államnak befizetni ezt a hozzávetőlegesen 1,5-2 ezreléket, mi több fel kellene emelni a járulék nagyságát, ugyanakkor a befolyt összeget helyben kellene hagyni, és a járulék elköltését ezután a fejlesztéseken, vagy kooperatív innovációs projekteken számon lehetne kérni. Kifejtették még, hogy az egyetemek és a piaci vállalkozások nagyobb fokú együttműködésén is van mit javítani. Ezzel kapcsolatban az egyik interjúalany megjegyezte, hogy az egyre fokozódó piaci verseny evolutív módon úgylis kitermeli az egymásra utaltság magasabb szintjét.

Mindegyik cég jelezte, hogy üzleti alapon, szívesen részt vennének különböző szintű információs társadalmi fejlesztésekben. Sőt a regionális stratégia folyamatos revíziója, továbbfejlesztése is érdekelné az eddig megkérdezett szakembereket

1.7. Jövőkép-interjúk analízise (a regionális vízióhiányról)

A NYD-RITS helyzet- és stratégiakép kutatása keretében megkíséreltük, hogy friss információkat szerezzünk a régió információs társadalom jövőképéről. A jövőképet kutató kérdőívekre adott válaszokból és nagyon sok személyes beszélgetésből markánsan az derült ki, hogy Nyugat-Dunántúlnak *sincs megfogalmazott és tudatosult jövőképe*. Nagyon érdekes jelenség, hogy olyan átfogó, komplex jövőkép sincs, amely a klasszikus kapitalizmus regionális alternatíváját fogalmazná meg. Ez azért nincs, mert Magyarország és minden régiója az államkapitalista szocializmusból rögtön egy *poszt-kapitalista* Európába és világhelyzetbe „zuhant” bele. A posztszocializmus viszonyaitól és tudatállapotaitól a globális tudásalapú kor jelképesen *messzebb van*, mint a rendszerváltás idején a szocializmustól a jövőképnek választott klasszikus kapitalizmus.

A jövőképhiány persze érthető és tolerálható, mert a regionális társadalomnak és gazdaságnak még olyan korábbi, az elmaradottságból származó gazdasági-társadalmi feladatokat kell megoldania, amely nem elsősorban az információs kor, hanem az *ipari kor* leckéje. Az sem világos a többség előtt, hogy az alapvető globális/kontinentális trendek már egy-két évtizede keményen hatnak Nyugat-Dunántúlra és bár senki sem prognosztizálta (kivéve a 2000-ben elfogadott Nyugat-Dunántúl Intelligens Régió Stratégiát), ám ez a régió 2005-re eljutott az információs társadalom alsó lépcsőfokára. Pedig az IT-lábnym összehasonlítás jól mutatta, hogy a magyar viszonyok között egyébként fejlett Nyugat-Dunántúl *nem jeleskedett* az információs társadalom követelményeinek elérésében. Ami durván és egyoldalúan úgy fogalmazható meg, hogy az elmúlt tizenöt évben Nyugat-Dunántúl csak a felemásan végbemenő *kapitalizálódás mércéi*, például a regionális bruttó nemzeti termelés mérőszámai alapján tekinthető fejlett régióknak. Ha azonban áttérünk az információs társadalom indikátorai szerinti mérésre, az értékelés *kifejezetten közepes* teljesítményt mutat.

Nyugat-Dunántúl tehát jelenleg *kettős értelemben* is hátrányos európai régió. A GDP-számításokra épített mérőszámok szerint minden magyar régió, részben kivéve a Budapestet magába foglaló Közép-Magyarország térséget, így Nyugat-Dunántúl is *hátrányos helyzetű* európai régiók közé tartozik, hiszen a fejlett európai régiók már nem csak az ipari kor, hanem az információs kor követelményei szerint is jobban állnak.

Az elemzett nyugat-dunántúli helyzetből és az európai (továbbá magyar) térversenyből tehát az következik, hogy megvalósítandó *komplex célrendszernek* csak olyan célrendszer választható, amely egyrészt a helyzetkép által feltárt problémák megoldását ígéri, másrészt a régió tényleges versenyképességének növelését lehetővé teszi. Ez a *célrendszer* (vízió, hosszú

távú cél, átfogó cél, stb.) nem csak az európai tagállamokban, hanem – többek között – a felkészültebb magyar régiókban sem lehet más, mint a regionális információs társadalom *magas minőségű létrehozása*.

1.8. A regionális vízió (2020-ig)

Ha a földi civilizációt nem érik nagy megrázkódtatások, ha a jelenlegi trendek többsége nem jut mind zsákutcába, akkor teljesen normális módon egyszerre *két folyamatot prognosztizálhatunk*. Európa 2010 helyett 2015 előtt vagy után valóban az innovatív és tudásalapú gazdaság és társadalom kontinense lesz. Tíz éven belül számos olyan politikai, gazdasági, informatikai és tudásbeli *minőségi változás* lesz, vagy lehet, ami a jelenlegi európai jövőképet továbbírja, és továbbgondolásra kényszeríti.

Ha ez a két prognosztizálás helyes, akkor Nyugat-Dunántúl előtt sincs más alternatíva, mint a *két előbbi kontinentális jövőtrend*: 1. Az evidens jövőkép szerint Nyugat-Dunántúl szintén a remélt 2010 helyett 2015 előtt vagy után valóban az innovatív és tudásalapú gazdaság és társadalom régiója lesz (vagy lehet). Avagy: *regionális i2010*. Ennek minimális teljesülése az, hogy a gyors és széles sávú Internet használata a gazdaság és társadalom nagy többsége számára napi gyakorlattá válik. 2. A nem evidens jövőkép szerint Nyugat-Dunántúlon tíz éven belül azonban számos olyan *politikai, gazdasági, informatikai és tudásbeli* regionális fejlődésnek kell végbemennie, ami a jelenlegi nyugat-dunántúli jövőképet gyökeresen továbbírja (vagy továbbírhatja) és ez a trend majd mindenkit folyamatos továbbgondolásra kényszerít (vagy kényszeríthet). A tényleges vagy új versenyképesség így – tizenöt éves távlatban – valahol a második (nem evidens) trend hatására alakulhat ki.

Nyugat-Dunántúlon tehát *a regionális vízió az innovatív és tudásalapú gazdaság és társadalom régióképe* lehet.

Ebben az elvi célban aligha lehet vita, de mit jelent ez *a gyakorlatban*? Nézzük először a legelemibb adatsorokat. Az Európai Unió most ott tart, hogy statisztikai hivatalának adatai szerint az unióban lakó 16-74 éves emberek *47 százaléka* vette igénybe a világhálót 2004. januárban-márciusban (a 16-24 éves kategóriában *75*), míg a cégek közül az év első hónapjában *89 százalék* használta azt rendszeresen. *Magyarország az utolsók között* van, s ehhez képest nincs jelentősége, hogy egy-egy hazai régió kicsit jobban áll. A lakosság körében egyébként a legnépszerűbb Svédországban (*82 százalék*), Dániában (*76*) és Finnországban (*70*) volt az Internet, míg legkevesebben Görögországban (*20 százalék*), *Magyarországon* (*28*) és Litvániában (*29*) dolgoztak, vagy töltötték szabadidejüket a világhálón. A cégek körében ugyancsak Dánia és Finnország vitte a prímet (*97-97 százalék*) Belgium és Svédország előtt (*96-96*), míg *Magyarországnál* (*78 %*) alacsonyabb arányban csak Portugáliában (*77 százalék*) éltek a cégek a háló adta lehetőségekkel.

Ha az Unió 2005-ben itt tart, akkor nagyon valószínű, hogy a munkahelyi és az otthoni Internetezésben 2010-re Svédország és Dánia mai eredménye (*76-82 %*) minimum átlagos teljesítmény lesz. Ha a trendet folytatjuk, akkor nyugodtan kimondhatjuk, hogy 2013-ra Európa tagállamaiban tíz lakosból (16-74 évesek) átlagban kilenc az Internet rendszeres használója lesz. (Arról nem, beszélve, hogy 2007-2008-ra a vállalkozások *98-99 százaléka* élni fog a világháló előnyeivel.) Ebből nem következhet más, mint az, hogy Magyarországon az egyik legjobb régióknak, Nyugat-Dunántúlnak *ugyanazt a szintet* kell elérni.

A regionális vízió tehát *két alapvető felismerésre* épül:

1. Ezért nem 2020-ra, nem 2015-re, hanem *jóval előbbre*, 2010-2013-ra Nyugat-Dunántúlon majdnem minden 16-74 éves lakosnak munkahelyén és/vagy otthon *rendszeres (méghozzá szélessávú) Internet használóvá* kellene válnia. Ha Magyarországon 2006-2007-re az otthoni Internetezés is elér(het)i a *25 százalékot*, és 2010-re ennek a folyamatnak át kell(ene) lépnie a *bűvös ötven százalékot*, akkor annyit nyugodtan tervezhetünk, hogy

Nyugat-Dunántúlnak hasonló fejlődési pályát kell végigjárnia. Ezért 2020 csak az lehet a hosszú távú vízió, hogy a régióban *szinte minden lakos* (már jórészt a mobil eszközök jóvoltából) otthon is rendszeres Internetező lesz. Ezért a vízió azt mondja ki, hogy a következő tíz év legfontosabb feladata az Internet teljes elterjesztése. Nem másodlagos kérdés, hogy a tízes évek világhálója *nem a mai Internet* lesz, hiszen az Internetezés állandó gyakorlattá válásának feltétele a világhálónak és szolgáltatásainak rendkívül intenzív továbbfejlesztése, például az Internet II. és a 3G mobil szélessávú, multimédiás kapcsolat-hálózat elterjedése. (Ez persze kontinentális és nemzeti, egyúttal piaci és állami feladat, amely azonban alapvetően továbbra is a lakosság és a vállalkozások áldozatvállalását követeli. Ennek ellenére a technológiai fejlesztés ösztönzésében minden régióknak sajátos feladatai és kötelességei is lesznek.)

2. Európában 2010 után tehát – mint jeleztük - az önmagában nem jelent versenyképességet, ha egy régióban a társadalom és a gazdaság szereplői kevés kivétellel használják az Internetet és szolgáltatásait, továbbá ettől – bár mindez feltétel - önmagában Nyugat-Dunántúl sem lesz az innovatív és tudásalapú gazdaság és társadalom régiója. A regionális vízió minőségi követelménye vagy az *új versenyképességi kihívás* az, hogy a mindenki által használt világháló segítségével az *új életminőség széles körben* valósuljon meg. A kérdésselvetés tehát ez: (a) az új egyéni és társadalmi életminőség *milyen* legyen? (b) az életminőség *hogyan, milyen eszközökkel* érhető el? Ha erre a két kérdésre az NYD RITS nem képes válaszolni, akkor a stratégia nem tölti be a szerepét. Ezért *az átfogó célokról* szóló fejezetben az új életminőség fogalmát és a hozzá vezető fejlődési utat is megpróbáljuk definiálni.

Nyugat-Dunántúlon azonban (mint sok más európai, vagy hazai régióban) a társadalom tagjainak, vagy a vállalkozások vezetőinek gyakran *fogalma sincs* a lehetséges vagy/és szükséges vagy/és ideális jövőképekről. Ez tehát egy *újabb paradoxon*. Nyugat-Dunántúl elmúlt tizenöt éve is leírható úgy, hogy a megírt és elfogadott területfejlesztési stratégia célokból sok minden nem, vagy nem az elképzelések szerint valósult meg, miközben az információs kor olyan változásokat hozott, vagy olyan folyamatokat kényszerített ki, amelyek eredetileg nem szerepeltek a testületileg elfogadott programokban. A következő tíz évben ez a paradoxon folytatódhat. Ezért a NYD RITS egyik fontos feladatának tartjuk, hogy a várható jövőkép-változásokat *előre jelezze*, s a régió társadalmának tudásbeli-tudati felzárkózását szintén vállalja.

1.9. Párhuzamos jövőképek (európai versenykövetelmények és a regionális lehetőségek kettőssége – a közép- és hosszú, valamint a rövid távú jövőképek)

Az új típusú globalizáció és lokalizáció folyamatai miatt a következő tizenöt évben normális állapotnak kell tekintenünk a *párhuzamos (ha tetszik evidens és nem evidens) jövőképek* létezését. A párhuzamosság egyik oka, hogy *egyfelől* létrejön egy általában hosszabb távra néző, külső, esetünkben európai jövőkép, amely elsősorban a versenyképesség követelményeire figyel, de nem tekinti érdektelen kérdéskörnek az európai kultúra és civilizáció folyamatos fenntartását. *Másfelől* minden európai régióknak – akkor is, ha az európai központokhoz képest az adott régió lemaradása nem erőteljes – folyamatosan létrejön a maga belső jövőképe, amely szükségképpen nem a globális versenyképességből, hanem a régió saját adottságaiból és helyzetéből fakadó, általában rövid távú célrendszert tartalmazza. A kettő gyakran nem találkozik. Nyugat-Dunántúl jövőképét szintén a *párhuzamos jövőképek* határozzák meg, azzal a *specialitással*, hogy a régió társadalmában a belső, rövid távlatban gondolkodó jövőkép jobban tudatosul, mint a külső, messzebbre látó jövőkép. Ez a kettősséget gyakran *gyengíti* a teljes vagy részleges jövőképhiány, miközben a globális jövő – végiggondolt jövőképterv hiánya ellenére is – gyorsan valósággá változhat. A kettősség felismerését és alkalmazását pedig *gátolja*, hogy a régió fejlesztési tanácsának, sőt a régió

gazdaságának eddig nem álltak rendelkezésére azok a pénzügyi források, amelyek segítségével komolyan beavatkozhat a jövőkép alkotásába és a jövőképek tudatos megvalósításába.

Komoly szakmai disputákban próbáltuk meg tisztázni, hogy a tervezési folyamatba *hogyan építsük be* az evidens és a nem evidens jövőképek és jövőfolyamatok kettőségét. Először arra gondoltuk, hogy a regionális *átfogó célok vagy a prioritások* szintjén elválasztjuk a párhuzamos jövőképeket. Ezt a lépést indokolta volna, hogy a jövőképek párhuzamossága várhatóan a tízes évek végéig fennmarad, ám ez a kettőség egyelőre talán túl bonyolulttá és áttekinthetlenné tenné a tervezési és végrehajtási folyamatot. Végül úgy döntöttünk, hogy *első lépésként* a két jövőtrendet és a két jövőalakítás folyamatot egyelőre csak a *projektek tervezése* szintjén választjuk szét. Ezt azt indokolta, hogy előbb-utóbb külön intézkedéseket és projekteket kell tervezni az európai versenyképesség és a regionális belső adottságok alapján. Ugyanakkor rövid távon (2005-2006-ra) a korlátozott feltételek és források miatt egyébként is csak főként kisebb, rövid távú, alapozásnak tekinthető fejlesztések tervezhetők. Ez azonban már tegnap is, de különösen holnap *nem hatékony* magatartás. Hamar el kellene oda jutni, hogy átfogó, jelentős kihatású, az új életminőség elterjesztését szolgáló *regionális nagyprojektek* sora dolgozódjon ki és nyerjen nagy mértékű külső és belső támogatást.

2. Nyugat-Dunántúl regionális információs társadalom stratégiája (NYD-RITS)

2.1. A stratégia készítésének módszertana

2.1.1. Rövid módszertani ismertetés

A stratégiai terv az Európai Unió és a magyar kormányzat *regionális és információs társadalom programozásának* logikáját adaptálva, tartalmában a fejlesztési lehetőségek megteremtésére helyezi a hangsúlyt. Elsősorban a fejlesztési irányok meghatározását, az egyes fejlesztési irányok regionális fejlesztéseken belüli súlyának megjelölését vállalja fel.

Szerencsés állapot, hogy a stratégiai program megalkotásának munkája a hazai regionális és információs társadalom tervezés azon fázisában kezdődhet meg, amikor már lehetőség nyílik a különböző területi szintek fejlesztési stratégiáinak figyelembevételével a többirányú összhang megteremtésére. A stratégia kidolgozásakor ezért – a kialakult gyakorlati tapasztalatok mellett – *kiemelt figyelmet* szenteltünk:

- § A fő támogatást nyújtó uniós strukturális alapok igényeire és ajánlásaira, az Európai Unió Regionális Fejlesztési Terveire, valamint az Információs Társadalom és az Elektronikus Kormányzás megvalósítására vonatkozó európai programokban megfogalmazott tartalmi elvárásokra.
- § Az információs társadalom fejlesztésének minden (európai és hazai) stratégiai és módszertani dokumentumára.
- § A területfejlesztési koncepciók, programok valamint a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről szóló 18/1998. (VI. 25.) KTM rendelet stratégiai programok tartalmára vonatkozó előírásaira.
- § A kormányzati programban (kezdve az Országos Területfejlesztési Koncepciótól a Nemzeti Fejlesztési Tervekig) megfogalmazott követelményekre, s azoknak a Nyugat-Dunántúl régióra vonatkoztatott feladataira.

A tervezési munka során támaszkodtunk az *intelligens térségfejlesztés* elveire és módszereire (lásd: 1. Melléklet)

A stratégiai tervezés szerves részének tekintjük a Nyugat-Dunántúlon eddig megfogalmazódott általános területfejlesztési és ágazatfejlesztési programokat is, melyek beépülhetnek a regionális koncepcióba. Természetesen figyelem vettük a 2000-ben elfogadott NYUDIR (Nyugat-Dunántúl Intelligens Régió) stratégiáját.

A stratégiai programot rövid- (2005-2007), valamint közép- és hosszú távra, konkrétan 2007-től 2013-ig terjedő időszakokra készítettük. Ez az időszak magába foglalja az Európai Unió következő költségvetési ciklusát, valamint a Strukturális és a Kohéziós Alapok felhasználására vonatkozó tervezési periódust.

2.1.2. A stratégia szintjei, céljai, prioritásai

Az NYD RITS helyzetképének készítésekor már néhány módszertani modernizálást végigvittünk, például a SWOT elemzés mellett elkészült a V-analízis, vagy nem csak a szakirodalomból régóta ismert stakeholder elemzést vettük át, hanem megkíséreltük a döntéstér (avagy a döntéshozatali) analízist is. Ebben a stratégiai kötetben további módszertani újításokat vezetünk be, mert a korábbi területfejlesztési és információs társadalom fejlesztési stratégiákban jórészt elsikkadt a jövőforgatókönyv elemzés, a döntésmegvalósítás prognózis vagy a teljesítmény ellenőrzés.

Az NYD RITS stratégia szerkezete *öt szintet* különböztet meg: 1. Hosszú távú célok 2020-ig; 2. Átfogó célok vagy a lényeges beavatkozási területek középtávon (2013-ig); 3. A legfontosabb prioritások és a prioritásokat jellemző 4. Az ismertetett célrendszer alapján a regionális intézkedések és ezek rész-intézkedései; 5. A rövidebb távra (2005-2006-ra) és a hosszabb távra (2007-2013-ra) kidolgozott fontosabb projektek.

A stratégia tervezésénél *egyaránt figyelembe vettük* (mint már említettük) az európai fontosabb dokumentumok közül az e-Europe 2005 stratégiát, az ehhez kapcsolódó eEurope 2005 Benchmarking indikátorokat és az Európai Bizottság által most készített i2010 stratégiát, a hazai tervezési dokumentumok közül a Nemzeti Fejlesztési Tervet (NFT I-II), az Országos Fejlesztési Koncepciót (OFK), a Magyar Információs Társadalom Stratégiát (MITS), a Régiók Fejlesztési Koncepciójához (RFK), továbbá Nyugat-Dunántúl minden lényegesebb elfogadott stratégiáját, elsősorban Nyugat-Dunántúl Intelligens Régió Stratégiáját (NYUDIR). Ezzel *elegyet tettünk* annak a követelménynek, hogy az NYD RITS-t illesszük az Országos Fejlesztési Koncepcióhoz és minden ehhez kapcsolódó tematikus/ágazati és területi alapú fejlesztési stratégiához.

2.1.3. Mutatószámok, indikátorok

A stratégia készítésénél minden elérhető *módszertani anyagot* felhasználtunk, különösen az indikátorokkal foglalkozókat (például: MITS indikátorok, 2003-2004, MITS monitoringjának felülvizsgálata, 2004). Miután ezek ismertek, nekünk nem érdemes közölni őket. Viszont az e-Europe 2005-höz készült *Benchmarking indikátorok* itthon nem jelentek meg, ezért ezt az európai dokumentumot rövidítve közöljük.

2.1.3.1. eEurope 2005: Benchmarking indikátorok⁵

Lakossági Internet használat és hozzáférésⁱ

⁵ Kivonat eEurope 2005: Benchmarking indikátorok, A Bizottság közleménye a Tanács és az Európa Parlament részére

- A háztartások vagy egyének hány százaléka rendelkezik otthoni Internet kapcsolattal
- Az emberek hány százaléka használja rendszeresen az Internetet
- Az Internet hozzáféréssel rendelkező háztartások százalékos felosztása a hozzáférés eszköztől függően lebontva legyen az digitális TV vagy hordozható eszköz (minden hordozható eszközt számításba kell venni hordozható számítógépek, mobiltelefonok, ahol lehetséges a harmadik generációs (pl. UMTS) eszközök külön feltüntetésével).
- Az Internet hozzáféréssel rendelkező egyének százalékos eloszlása a hozzáférés helyétől (otthoni, munkahelyi, oktatási intézményben, Internet kávézóban, PIAP-on) és a nemtől függően.
- Az Internetet a felhasználók milyen speciális célokra használják, százalék szerinti adat (célok szerinti felosztás: e-mail küldés/fogadás, információ szerzés termékekről és szolgáltatásokról, online újságok olvasása/letöltése, játékok és zenék játszása/letöltése, Internetes banki szolgáltatások)
- A háztartások hány százaléka rendelkezik Internet hozzáféréssel a régiókban.

Vállalkozások hozzáférése és IKT használata

- A foglalkoztatott emberek hány százaléka használ Internethez kapcsolt számítógépet, a mindennapos munkája során.
- A vállalkozások hány százaléka rendelkezik Internet hozzáférésselⁱⁱ
- A vállalkozások hány százalékának van websiteja/honlapja
- A vállalkozások hány százaléka használ Intranetet/Extranetet
- A vállalkozás alkalmazottainak hány százaléka végzi munkáját távolⁱⁱⁱ a cég állomáshelyétől és csatlakozik a vállalkozás információs rendszeréhez arról a helyről.

Az Internet hozzáférés költségei

- Az Internet hozzáférés költségei lebontva a hozzáférési idők tekintetében: 20, 30, 40 óra/hónap, korlátlan hozzáférés.
- Minden egyes tagállamban azonosítani kell a legolcsóbb szélessávú hozzáférést típus szerint

e-kormányzat

- Hány alapvető közszolgáltatás vehető teljesen igénybe online módon^{iv}
- A lakosok hány százaléka használja az Internetet a hatóságokkal való kapcsolatfelvételre, bontás a célok szerint (információszerzés, formanyomtatványok megszerzése, kitöltött nyomtatványok visszaküldése)
- A vállalkozások hány százaléka használja az Internetet a hatóságokkal való kapcsolatfelvételre, bontás a célok szerint (információszerzés, formanyomtatványok megszerzése, kitöltött nyomtatványok visszaküldése)
- Hány alapvető online közszolgáltatás rendelkezik digitálisan integrált irodai folyamatokkal
- A közbeszerzési eljárások hány százalékát bonyolítják teljesen online módon (elektronikusan integrálva)
- A hatóságok hány százaléka használ nyílt forrású szoftvereket
- Hány Internet kapcsolattal ellátott számítógép jut a diákokra (szélessávú/nem szélessávú)
- A lakosok hány százaléka használja az Internetet továbbképzési és oktatási célokra – a bontás: formális oktatási tevékenységek (iskola, egyetem stb.); továbbképző tanfolyamok, egyéb tanulmányok különösen a foglalkoztatottak lehetőségeivel kapcsolatban^v
- A vállalkozások hány százaléka használ e-oktatási alkalmazásokat foglalkoztatottjai továbbképzésére.

e-egészségügy

- A népesség (16 évestől felfelé) hány százaléka használja az Internetet egészségügyi információk keresésére
- Az általános orvosok hány százaléka használ elektronikus betegnyilvántartó rendszert

Online vásárlás és eladás:

- A vállalkozások hány százaléka állt át teljesen e-kereskedelemre A lakosok hány százaléka rendelt/vásárolt termékeket vagy szolgáltatásokat magáncélra, azaz Interneten keresztül, az utóbbi 3 hónapban
- A vállalkozások hány százaléka fogadott online megrendeléseket^{vi}
- A vállalkozások hány százaléka fogadott el online fizetséget Internetes eladásai után
- A vállalkozások hány százaléka intézte beszerzéseit online

2.2. Az NYD-RITS stratégia célrendszere

Az NYD-RITS (Nyugat-Dunántúl Regionális Információs Társadalom Stratégiája) *egyaránt figyelembe veszi* a globális és európai fejlődési trendeket, s nem kevésbé a hazai trendeket, s a régiót alkotó három megye jelenlegi állapotát, belső lehetőségeit és elképzeléseit. Ezért egyaránt tekinthető a globális és lokális erőterben megfogalmazott stratégiának. Ezzel az is lehetővé válik, hogy szintén *egyaránt figyelembe vegyünk* az evidens és a nem evidens jövőképeket és folyamatokat, s kifejezetten célnak tekinti, hogy a régióban széles körben megszülessen vagy kikristályosodjon egy *átfogó távlatos jövőkép*. Ez azért is szükséges, mert – mint a már jelzett felismerés tükrözi – a közeljövő, de különösen a hosszabb távú regionális jövő legalább harminc-ötven százalékban nem a múlt és a jelen folytatása, hanem a lokális térség *önálló jövővíziója* alapján tervezhető és teremthető.

2.2.1. Hosszú távú cél

Nyugat-Dunántúl Régió hosszú távú (2020-ig szóló) stratégiája az, hogy *tudásalapú információs társadalom régióvá* váljon. Az európai új, i2010 című stratégia szerint most már ez egyaránt jelent információ és innováció, ICT-piac és életminőség, inklúzió és média központú tudásalapúságot. Ezért Nyugat-Dunántúl egyrészt adaptálhatja az i2010 stratégiáját, másrészt önálló tartalmat és formát adhat ennek az új európai célrendszernek.

1. Hosszú távú cél 2020-ig

Tudásalapú információs társadalom régió

A cél az, hogy a Nyugat-dunántúli régió az infokommunikációs eszközöket és szolgáltatásokat széles körben hatékonyan használó régióvá váljon, amely különösen az e-közigazgatás, az e-gazdaság és az e-demokrácia, valamint az innováció erősítése segítségével felgyorsítja a -fenntartható és versenyképes - tudásalapú gazdaság és társadalom fejlődését

A 2020-ig szóló hosszú távú cél nem más, mint a jövőképből fakadó központi célnak a tömör megnevezése. A tudásalapú információs társadalom régió fogalma összefoglalóan az jelenti, hogy Nyugat-Dunántúl elkötelezi magát a regionális tudásalapú gazdaság és társadalom kiépítése mellett, amely egyrészt a régiót versenyképesé teszi Európában és Magyarországon, másrészt a régió lakosságának új életminőségét teremtheti meg.

A tudásalapú információs társadalom régió stratégia egyaránt tartalmazza (a) az evidens, (b) a nem evidens, avagy hosszú- és középtávú, valamint a rövid távú stratégiai célt. Ez a célválasztás nem csak azt fogalmazza meg, hogy Nyugat-Dunántúl – mint minden magyar régió – a kormányzati MITS alapján regionális információs társadalommá kíván válni, hanem azt a *regionális felismerést* is, hogy Magyarországon ez a régió *központi (és kiemelt) hosszú távú céljának* választja a tudásalapú gazdaság és társadalom fejlesztését.

Magyarország hét (vagy legalább is hat) régiója közül Nyugat-Dunántúlnak van a legtöbb esélye arra, minden jelenlegi hátránya és nehézsége ellenére is, hogy a tízes évek elejére *i2010 mintarégióvá* válhasson.

Az RFK szerint pillanatnyilag Nyugat-Dunántúl régió jövőképeinek központi eleme: a *zöld-régió* stratégia. (Ez önmagában is kevés hosszú távú célnak, hiszen ezt minimum tágitani kellene a fenntartható fejlődés régióvá.) Ugyanakkor az NYD RITS alapján azt javasoljuk az NYD RFT-nek, hogy az RFK véglegesítésekor Nyugat-Dunántúl régió általános hosszú távú céljának két lisszaboni célcsoportot vegyen, ami például így hangozhat, hogy *fenntartható és tudásközpontú régió*.

2.2.2. Átfogó célok

A hosszú távú cél alapján fogalmazzuk meg Nyugat-Dunántúl *átfogó céljait* (avagy 2013-ig szóló – a MITS fogalmai szerint - a beavatkozási területeket.) Az átfogó célok az RFK-ban stratégiai célokként szerepelnek.

A lehetséges átfogó célok közül ötöt választottunk ki: *versenyképes, intelligens társadalom, tudás, e-demokrácia és e-régió*. A választást mindenekelőtt az motiválta, hogy egy régióban átfogó cél nem lehet kevesebb, mint a versenyképes gazdaság (ami nem egyszerűen a tudásalapú gazdaság), az intelligens társadalom (ami nem egyszerűen a hátrányos térségek felzárkóztatása), a tudás teremtés és közvetítés (ami nem egyszerűen az oktatás és távoktatás), végül az e-régió (ami nem egyszerűen informatikai vagy technológia).

2. Átfogó célok (beavatkozási területek) 2013-ig

A.	B.	C.	D.	E.
Versenyképes régió létrehozása	Intelligens társadalom régió kifejlesztése	Tudásrégió létrejötte	e-Demokrácia régió kialakulása	e-Régió megszületése

Az öt átfogó cél természetesen egymásra épül, *egymást kiegészíti*, és együttesen teszi lehetővé a regionális információs társadalom tudatos létrehozását.

2.2.2.1. Versenyképes régió

A *versenyképes régió* azt a célt jelenti, hogy Nyugat-Dunántúl egyrészt erősíti a versenyképes innovatív regionális belső piacot, másrészt jobban integrálódik az európai (és globális) IKT⁶ iparba, vagy tágabban a tudásalapú gazdaságba. Versenyképességét tehát elsősorban az információs, elektronikus kommunikációs és audiovizuális (termékek, szolgáltatások, tartalmak) piacának erősítésével akarja elérni, ami egyúttal arra a felismerésre épül, hogy az IKT gazdasági növekedéshez való hozzájárulásában a *K+F tevékenység* játszik kulcsszerepet. (Megjegyzés: az IKT-ipar egyúttal a régió teljes iparának további modernizálását is ösztönözheti.)

⁶ Információs és kommunikációs technológia ipari szektora

2.2.2.2. **Intelligens társadalom régió**

Az *intelligens társadalom régió* célként azt foglalja össze, hogy Nyugat-Dunántúl tudatosan építse be a tudásalapú gazdaság előnyeit a regionális társadalomba, mert a közszolgáltatások és tágabban az életminőség javítása csak így érhető el. Ez a cél azt összesíti, hogy az innovatív és tudásalapú gazdaság fejlesztésével intenzív *társadalomfejlesztés* induljon el. Ez azonban nem csak az idős korosztályok és a hátrányos helyzetűek számára ígér új lehetőségeket és kedvezményeket, hanem a lokális társadalom egészének. (Nyugat Dunántúl éppen abban lehetne az *egyik mintarégió*, hogy a gazdaság fejlesztés hatásait magas szinten aknázza ki a térségi társadalom életminőségének javítása érdekében.)

2.2.2.3. **Tudásrégió**

A *tudásrégió* átfogó cél azért emeltük ki, mert a tudásalapú gazdaság és társadalom megteremtéséhez elsősorban *tudás, avagy tartalom* szükséges, mindenképp új tudás teremtése és egyúttal elérhetővé tétele, ami egyébként az innovációs kapacitás növelésének is feltétele, másodsorban pedig *tudásközvetítés* a cél, avagy minden tudás/tartalom elérhetővé tétele és a tudásközvetítő intézményeken keresztül – kiemelten távoktatás keretében - való oktatása. (Megjegyzés: a tudástermelés és közvetítés egyúttal a *regionális tudásipar* kibontakozását hozza magával, amely szükségképpen tágabb – és a régióknak olykor több előnyöket ígérő - gazdasági terület, mint az IKT-iparág.)

2.2.2.4. **e-Demokrácia régió**

Az *e-Demokrácia* régió önálló célként való kiemelése azt a felismerést jelzi, hogy a regionális információs társadalom fejlesztésében a következő tíz évben minden bizonnyal központi feladat nem egyszerűen az e-önkormányzás és az e-közigazgatás, hanem ennek megvalósítása révén is az *e-demokrácia* megteremtése. Nyugat-Dunántúlnak minden esélye (és jórészt) számos lehetősége lesz arra, hogy 2010-2013-ra a régió minden településén és közigazgatás szintjén elérje az e-közigazgatás teljes körű bevezetését.

2.2.2.5. **e-Régió**

A célrendszerben nem véletlenül, de nem is visszaminősítésként tettük a sor végére az *e-Régió* átfogó célt. Ezért az *infrastruktúra* beavatkozási terület helyett tágabb átfogó célt, az információs társadalom fejlesztésének *átfogó elektronikus (és digitális) technológiai feltételeit*, aktuálisan mindenképp *a szélessávú lefedettséget és a szélessáv széleskörű elterjesztését* jelöltük meg. Nyugat-Dunántúl számára sincs tehát más alternatíva, mint az, hogy a következő tíz évben behozza informatikai-technológiai lemaradását az európai unió átlagos fejlettségéhez képest.

2.2.3. **NYD RITS prioritások (fő irányok)**

A felsorolt átfogó célok közül kiválasztottuk azokat a fontosabb *prioritásokat*, amelyek a regionális információs társadalommá válás tíz-tizenöt éves folyamatában a legelső cselekvésre váltható célcsoportokat jelöli meg. Az öt átfogó cél mindegyikében kiválasztottunk *egy-egy központi elemet*, amelyet aztán a részprioritásokban konkretizálunk.

3. **Prioritások (fő irányok)**

A. Tudás-vezérelte versenyképes regionális gazdaság erősítése	B. Tudás-vezérelte versenyképes társadalom építése	C. Versenyképes tudásfejlesztés és tudásközvetítés fejlesztése	D. e-önkormányzat, e-közigazgatás, e-választás elterjesztése	E. Regionális hozzáférés (és hozzájutás) az e- polgárság erősítéséért
--	---	---	---	--

A versenyképes régió átfogó célból a tudásvezérelte (és egyben versenyképes) gazdaság erősítését, az intelligens társadalom régió célcsoportból a szintén tudásvezérelte (és egyben versenyképes társadalom építését, a tudás régió kiemelt célból a versenyképes tudásfejlesztést és tudásközvetítés fejlesztést, az e-Demokrácia átfogó tervből érthetően az e-önkormányzás és e-közigazgatás, valamint az e-választás elterjesztését és végül az-régióból, az utolsó átfogó célból a regionális hozzáférés és részben hozzájutás erősítését. A versenyképes jelzöt nem azért preferáltuk, mert ez ma divat, nem csak azért, mert ez szempontként szerepel az európai és a magyar tervezési dokumentumokban, hanem főként amiatt, hogy Nyugat-Dunántúl fenntartható fejlődése tényleg csak a versenyképesség erősítésével érhető el.

2.2.3.1. A prioritások részrendszerei

A tervezés stratégiai döntését az átfogó célok, gyakorlati döntését a konkrét prioritások és intézkedések jelentik.

(a.) Az első prioritásból (a gazdasági prioritásból) négy elemcsoportot emeltünk ki: IKT ipar (+e-gazdaság), K+F piac, (tudás-intenzív) KKV-ék, e-természet és e-környezet gazdaság, interregionális tudásalapú gazdaság.

Tudásvezérelt versenyképes regionális gazdaság erősítése

A. 1. Tudásalapú IKT-ipar, s az e-gazdaság fejlesztése	A. 2. IT K+F piac erősítése, integráció a globális tudásgazdaságba	A. 3. Tudás-intenzív KKV- ék támogatása	A. 4. e-Természet- és e- környezet-gazdaság fejlesztése	A. 5. Közös tudásgazdasági projektek a szomszédos országok régióival
---	--	---	--	--

Mitől erősödhet 2013-ig a tudásvezérelt versenyképes regionális gazdaság?

Ha a régióban az IKT ipar eléri a teljes gazdasági teljesítményből 2010-ig a hétényolc százalékot, 2013-ig a tíz-tizenöt százalékot. (A világátlag 2004-ben közel 4 százalék volt.). Ha Nyugat-Dunántúlon a jelenlegi (150) kutatóhely tíz év alatt tízszeresére növekszik. Ha az IKT fordított kutatások költségvetése haladéktalanul megkétszereződik, avagy ráfordítások összege 2001-ben megtermelt GDP-nek nem csak 0,4 %-át, hanem legalább négy százalékát éri el. (Ma Európában a K+F tevékenység költségvetésének csupán 20 százalékát teszik ki az ICT-kutatások.) Ha a régióban a tudományos fokozattal rendelkezők száma (378) szintén tíz éven belül legalább ötször-hétszer több lesz. Ha a régióban a foglalkoztatott emberek hetven százaléka használ Internethez kapcsolt számítógépet a mindennapos munkája során. Ha a vállalkozások 95 százaléka rendelkezik Internet hozzáféréssel és vállalkozások 90 százalékának van websiteja/honlapja. Ha a régióban a tudásintenzív kis- és középvállalkozások száma háromszor-ötször több lesz és termelési-szolgáltatási értékük nyolcszorosára vagy tízszeresére nő. Ha a lakosok ötven-hetven százaléka rendel/vásárol termékeket vagy szolgáltatásokat magáncélra, azaz Interneten keresztül. Ha a régióban széles körben - a jelenleginél sokkal nagyobb számban - jönnek létre és működnek az e-piacterek, különösen a klasztereknek, online cégeknek, vagy például az e-turizmus számára. Ha a régióban rövidesen zöld-portálok lesznek, kevés kivétellel online szolgáltatásokkal. Ha a

régióban befejeződik az első három e-természet és e-környezeti modellkísérlet. Ha a nyugat-dunántúli régió a szomszédos országokkal közösen legalább évente két jelentős interregionális projektet indít. (stb.)

(b.) A második prioritásból (a társadalmi prioritásból) négy elemcsoportot emeltünk ki: intelligens települések-térségek, e-egészségügy, e-munka és e-munkaerő piac, intelligens civil társadalom és a regionális e-kohézió.

Tudásvezérelt versenyképes regionális társadalom építése

B.1. Intelligens települések és térségek fejlesztése, területi-társadalmi egyenlőtlenségek kezelése, intelligens területfejlesztés támogatása	B.2. Regionális e-egészségügyi és távgyógyítási fejlesztés	B.3. Regionális e-munka, távmunka, e-munkaerőpiac fejlesztése	B.4. Intelligens civil társadalom támogatása	B.5. Regionális e-kohézió erősítése
--	---	--	---	--

Mitől erősödhet a tudásvezérelt versenyképes regionális társadalom?

Ha a régióban az öt megyei jogú városból 2013-ig öt, a 22 kistérségből legalább tíztizenegy intelligens település, illetve város lesz. Ha Nyugat-Dunántúlon regionális és kistérségi szinten intelligens – online is elérhető – területfejlesztési szolgáltató központok működnek. Ha a régióban minden települési és kistérségi társadalom a térségi civilportálok és szolgáltatások segítségével lehetőséget kap az intelligens civil társadalom megszervezésére. Ha az általános orvosok nyolcvan százaléka használ elektronikus betegnyilvántartó rendszert. Ha a népesség (16 évestől felfelé) negyven százaléka használja az Internetet egészségügy információk keresésére. Ha a hátrányos helyzetű településcsoportok számára befejeződnék az e-receptírás, az orvosi vizsgálat és a távgyógyítás modellkísérletek. Ha a nyugdíjasok (idős korosztályok) számára folyamatos e-asszisztencia lesz, aminek a segítségével tovább élhetnek önállóan otthonukban.) stb.

(c.) A harmadik prioritásból (a tudásprioritásból) négy elemcsoportot emeltünk ki: új tudások és új kutatások, tudásközvetítés és távoktatás, regionális információs rendszer, tartalomipar, e-média és e-kommunikáció.

Versenyképes tudásfejlesztés, tudásközvetítés fejlesztése

C. 1. Új tudások regionális létrehozásának, s regionális kutatások intenzív támogatása	C. 2. Közép és felsőoktatási tudásközvetítés fejlesztése, távoktatás és e-oktatási intézmények fejlesztése	C. 3. Regionális információs rendszer erősítése	C. 4. Regionális tartalomipar erősítése, e-könyvtár, e-múzeum, e-levéltár, e-művelődési ház, e-egyház fejlesztés	C. 5. Regionális e-média fejlesztés, regionális ITá e-kommunikáció erősítése
---	---	--	---	---

Mitől fejlődhet a tudásvezérelt versenyképes regionális tudástermelés és közvetítés 2013-ig?

Ha a régió kutatási kapacitása megötszöröződik, és a kutatásra fordított állami/önkormányzati és vállalati források szintén megötszöröződnék. Ha a régió minden felsőoktatási intézményében tanítják az információs társadalom tantárgyat, a digitális írástudást, a digitális műveltséget. Ha a felsőfokú végzettségnek minden esetben feltétele - az ECDL vizsgaszintnek megfelelő - írástudás, Internet-használat és információ-feldolgozás. Ha a tíz alsó és középfokú diákra három-öt Internet kapcsolattal ellátott számítógép jut. (szélessávú/nem szélessávú). Ha minden közép és felsőfokú intézményben távoktatás keretében is szereshető végzettség. Ha a lakosok negyven százaléka használja az Internetet

továbbképzési és oktatási célokra (a bontás: formális oktatási tevékenységek, iskola, egyetem stb.); továbbképző tanfolyamok, egyéb tanulmányok különösen a foglalkoztatottak lehetőségeivel kapcsolatban. Ha a régióban állami/önkormányzati támogatással online szolgáltatásokat is nyújtó felnőttoktatási hálózat működik. Ha a vállalkozások hatvan százaléka használ e-oktatási alkalmazásokat foglalkoztatottjai továbbképzésére. Ha Nyugat-Dunántúlon létrejön a regionális – online elérhető – információs rendszer és adatbázis. Ha a régió minden fontos hagyományát, tudását digitalizálják és Interneten elérhetővé teszik. (stb.)

(d.) A negyedik prioritásból (az e-önkormányzás-közigazgatás prioritásból) négy elemcsoportot emeltünk ki: e-önkormányzás és közigazgatás, e-választás, RITS döntéshozatal, RITS-monitoring és a regionális e-közigazgatás.

e-önkormányzat, e-közigazgatás, e-választás elterjesztése

D. 1. e-Önkormányzat, települési és térségi e- közigazgatás, és ehhez korszerű szolgáltatások	D. 2. e-választási rendszer kiépítése, fejlesztése	D. 3. Regionális e- közigazgatás előkészítése	D. 4. NYD-RITS e- döntéshozatali, döntés végrehajtási rendszer létrehozása	D. 5. NYD RITS e- monitoring rendszer létrehozása
--	--	--	--	--

Mitől és mennyire terjedhet el 2013-ig az e-önkormányzat, az e-közigazgatás és az e-választás?

Ha a régió minden településén és közigazgatási szintjén bevezetik az e-önkormányzást és e-közigazgatást. Ha minden alapvető közszolgáltatás teljesen igénybe vehető online módon. Ha a hatóságok hetven százaléka használ nyílt forrású szoftvereket.) Ha főként a számítógépként is működő mobiltelefonok jóvoltából elterjed a mobil e-közigazgatás is. Ha minden településnek és önkormányzati intézmények portálja/honlapja van. (Nyugat-Dunántúlon 2003 végén az intézmények 27 százalékanak volt honlapja.) Ha a lakosok negyven százaléka használja az Internetet a hatóságokkal való kapcsolatfelvételre, (bontás a célok szerint: információszerzés, formanyomtatványok megszerzése, kitöltött nyomtatványok visszaküldése) Ha a vállalkozások hetven százaléka használja az Internetet a hatóságokkal való kapcsolatfelvételre, (bontás a célok szerint: információszerzés, formanyomtatványok megszerzése, kitöltött nyomtatványok visszaküldése). Ha a 2010-ben megyénként legalább egy-egy kistérségben – modellkísérlet keretében – kipróbálják az e-népszavazást és az e-választási rendszert. Ha a régió stratégiát és megvalósítási programot készít a regionális e-közigazgatásra és a parlamenti döntés után két évvel bevezeti ezt. Ha Nyugat-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács az elfogadott RITS végrehajtása érdekében (2006-tól) két évente felülvizsgálja a stratégiát és önálló NYD-RITS fejlesztési- és projektirodát hoz létre és működtet, amely a monitoringozásért is felel. (stb.)

(e.) Az ötödik prioritásból (a hozzáférés-hozzájutás prioritásból) négy elemcsoportot emeltünk ki: e-infrastruktúra, közösségi hozzáférés, egyéni-családi hozzájutás, digitális írástudás és aláírás, intelligens családi ház.

Regionális hozzáférés-hozzájutás az e-polgárság erősítéséért

E.1. e-infrastruktúra fejlesztés, Internet 2 (+IPv6) elterjesztésének támogatása	E.2. Közösségi hozzáférések támogatása	E.3. Egyéni-családok hozzájutásának segítése	E.4. Digitális írástudás és aláírás terjesztése	E.5. Intelligens családi ház modellkísérletek
---	---	---	---	---

Az e-polgárság erősítését mivel, hogyan szolgálhatja a regionális hozzáférés-hozzájutás 2013-ig?

Ha minden családban legalább egy-egy Internetezésre alkalmas (vezetékes és főként már mobil) számítógépet használnak és a háztartások hetven százalékának van egy-egy szélessávú (szintén vezetékes, mobil, stb.) Internet előfizetése. (2004 decemberében a magyar háztartások 34,5 százalékában volt legalább egy működő számítógép és a háztartások 17 százalékába volt az Internet bekötve, amiből 318 ezer (48 százalék) a szélessávon érte el a webet.) Ha a szélessávú és gyors szolgáltatás minden településen és sokféle eszköz igénybevitelével megrendelhető és a háztartások ötven-hetven százaléka már rendelkezik is Internet-kapcsolatokkal. Ha az új technológiák (például az elektromos hálózat általi adattovábbítás, a GSM-rendszerek által nyújtott negyedik és ötödik generációs csomagkapcsolt adatátviteli rendszer, stb.) a hozzáférést lényegesen könnyebb teszik. Ha a régióban áttérnek az Internet II-re s az IPv6 protokollra, az új Internet szolgáltatásra. Ha a régióban minden kisebb településen egy és a nagyobb településen három-öt közösségi hozzáférési pont van. Ha minden kistérségben és városban legalább egy-egy olyan hely van, ahol digitális aláírás regisztrálható. Ha minden megyében legalább egy-egy intelligens családi ház modellkísérlet befejeződik. Ha tíz családból kettő megjelent a világhálón saját Internetes szolgáltatással. (stb.)

2.3. A prioritások bemutatása

2.3.1. Tudás-vezérelte versenyképes regionális gazdaság erősítéséért

Indoklás:

A *lisszaboni stratégia* felülvizsgálatát követően az Európai Unió politikai vezetőinek változatlanul az a célkitűzése, hogy Európa 2010-re dinamikusan fejlődő, versenyképes tudásalapú gazdasággá váljon, amelyben a gazdasági növekedés több munkalehetőséget és jobb munkakörülményeket biztosít, nagyobb szociális kohéziót valósít meg, emellett érvényesül a fenntartható fejlődés elve.

Tudomásul kell venni, hogy sem a külső körülmények, sem a belső adottságok nem kedveznek az ambíciózus célok megvalósításának. A gazdasági növekedés tekintetében Európa egyre inkább lemarad Észak-Amerika és Ázsia mögött. A tagországok mindemellett szembesülnek a népességfogyással, valamint a népesség elöregedésének problémájával. Jelenleg *nincs olyan gazdasági modell*, ami hosszú távon egyidejűleg garantálná a foglalkoztatási szint növelését és a gazdaság növekedését. Mindazonáltal nyilvánvaló – ahogyan a sereghajtóvá vált Magyarország példája mutatja –, hogy téves és hibás az a gazdaságpolitikai elképzelés és gyakorlat, amely szerint *a munkabérek alacsony szinten tartása automatikusan javítja a versenyképességet*. Jelenleg Magyarország az Európai Unió átlagánál jóval alacsonyabb értékű reálbérek és a kiemelkedően magas bérjárulékok és adóterhek fenntartása ellenére sem nevezhető versenyképes, tudásalapú gazdaságnak. A foglalkoztatási ráta rendkívül alacsony, a gazdaságilag inaktívak aránya kiemelkedően magas, a GDP-ben kimutatható növekedés pedig nem járt együtt az életminőség javulásával.

A tudásalapú gazdaságban a társadalom jólétét nem a fogyasztás mennyiségének növekedése határozza meg. A fejlődés sokkal inkább a rendelkezésre álló erőforrások – nyersanyag, tőke, energia, munkaerő és tudás – hatékony felhasználására, a minőség folyamatos javítására alapozható. A valódi fejlettség mérőszámai a lakosság képzettsége, műveltsége, foglalkoztatottsága, életkilátásai, egészségi állapota, valamint a környezet állapota alapján határozható meg.

A *tudásalapú gazdaság* megvalósításának mindezekén túl feltétele, hogy az információs-kommunikáció technológiai eszközök bevonása a gazdasági folyamatokba hatékonyan járuljon hozzá a gazdaság teljesítményének növekedéséhez. Erre abban az esetben kerül sor, ha az informatikai-kommunikációs eszközök használata innovatív szemlélettel jár együtt, ami elsősorban a digitális tartalomfejlesztés elterjedésében nyilvánul meg. Ez elsősorban a rendelkezésre álló eszközök hatékony alkalmazásában, a tudásalapú szoftverek folyamatos fejlesztésében, valamint az IKT-szektorba történő beruházások növelésében válik mérhetővé. Emellett kiemelt feladat a humán erőforrásokba történő beruházás intenzitásának növelése, mivel a modern technika vívmányainak innovatív alkalmazására csak a megfelelően képzett munkavállalók alkalmasak, a versenyszférában és a közszférában egyaránt.

A tudásalapú gazdaság által létrehozott termékek és szolgáltatások attól válnak versenyképesé az unió belső piacán, illetve a globális piacon, ha a hozzáadott tudásérték részaránya számottevően növekszik. Fontos olyan tudásgazdasági modell kidolgozása és bevezetése, amelyben a hozzáadott szellemi tőke mérhetővé válik, és a termékek, szolgáltatások értékesítéséből származó bevétel minél nagyobb hányada minél hosszabb távon visszajut a tudását, képességeit befektető munkavállalóhoz.

A tudásalapú gazdaság erősítése - az életminőség javítása érdekében - *a foglalkoztatáspolitikai minőségi megújításával jár együtt.*

Általános célok

A prioritás általános célja, hogy a Nyugat-dunántúli régióban az életminőség javulása elsősorban a tudásalapú gazdaság versenyképes termékeinek, szolgáltatásainak bevezetésével valósuljon meg. Az IT alkalmazásának ösztönzése a versenyszférában és a közszférában egyaránt javítani fogja a humán-erőforrások intenzív fejlesztését, a kutatás-fejlesztési projektekbe történő beruházások mennyiségi növekedését, az e-tartalmak mennyiségének növelését és minőségének javítását. A tartalomfejlesztés, a kulturális örökség és az új tudások digitalizálása feltétele és egyben következménye az új típusú oktatás (távoktatás, e-learning) fejlesztésének és elterjesztésének. Az információs közvagyonghoz való hozzájutás feltételeinek javítása érdekében továbbra is kiemelt feladat a szélessávú Internet-hozzáférés fejlesztése, a vállalkozások és a magánszemélyek informatikai és kommunikációtechnikai ellátottságának folyamatos növelése. Emellett fontos feladat a régió e-közigazgatási szolgáltatásainak megteremtése. Mindez a privát szféra és a közszféra hosszú távú, intenzív együttműködését igényli.

Az intelligens régió stratégiák részeként a tudásalapú gazdaság fejlesztésének programcsomagjai azokat a lehetőségeket veszik számba, amelyek a hagyományos iparfejlesztési megoldásokon (kedvezményes hitel, kamattámogatás, adókedvezmény) túlmenően, akciószerű lehetőségeket jelentenek. A tudásalapú gazdaság alapintézményei a technológiafejlesztési övezetek, az ipari parkok mintájára születtek, de azok elméletét és gyakorlatát továbbfejlesztő, akár a hagyományos parkokat is új tartalommal megtöltő innovációs parkok, oktatási parkok, tudományparkok, továbbá a klaszterek, virtuális vállalatok, inkubátorházak, mint a gazdaság egyre nagyobb súlyú hajtómotorjai.

A tudásvezérelt gazdaság és az e-gazdaság, ezen belül az e-kereskedelem fejlesztése fogalmak nem fedik tökéletesen egymást, de az e-gazdaságnak is egyik sajátossága, hogy az ágazat szellemi tőke-igényessége miatt kisebb helyi befektetésekkel is lehet nagy hatáskövetkezményű programokat indítani, bizonyos iparágakat és cégeket egy adott térségbe vonzani. Így akár a legkisebb kezdeményezést is érdemes lehet felkarolni, hiszen hosszú távon időnként jelentősebb eredményeket hozhat, mint egy elavult nagyvállalat. Mindenesetre a regionális e-gazdaság fejlesztése érdekében kiépítendő Nyugat-Dunántúlon az e-piacterek széles körű hálózata.

Hosszú távú hatások:

A lisszaboni stratégia felülvizsgálatának eredményeként az Európai Bizottság átfogóbb és összehangoltabb makrogazdasági tervezést sürget, amely szerint a tagországok gazdaságpolitikai akcióinak az alábbi területek egyidejű, összehangolt fejlesztésére kell ösztönözni a gazdaság szereplőit:

- § *a tudástársadalom megteremtése:* Európa vonzóbbá tétele a kutatók és tudósok számára; a K+F területnek kiemelt prioritást kell kapni; előrelépés szükséges az információ-kommunikációtechnológiai eszközök alkalmazásában;
- § *a belső piac fejlesztése:* az áruk és a tőke szabad mozgásának biztosítása a belső piacokon, valamint a szolgáltatások egyedülálló piacának megteremtése;
- § *az üzleti környezet fejlesztése:* a közterhek csökkentése; a jogalkotás minőségének javítása; az új vállalkozások gyors indításának megkönnyítése; olyan környezet kialakítása, amely az üzletet jobban támogatja;
- § *a munkaerőpiac fejlesztése:* sürgős feladat a fejlesztési stratégiák kidolgozása az élethosszig tartó tanulás, valamint az aktivitás előmozdítása érdekében; annak a partnerségi szemléletnek az erősítése, amelyben a gazdasági növekedés és a foglalkoztatottság bővülése egyaránt érvényesül;
- § *a környezet fenntarthatósága:* „öko-innovációk” megvalósítása az „öko-iparon” belül; az ökológiai szempontok figyelembe vétele a hosszú távon fenntartható fejlődés érdekében.

Az életminőség javítása akkor valósul meg, ha a fenti célkitűzések valóra váltásában a lakosság minél nagyobb arányban, minél tudatosabban és felkészültebben vesz részt. Az első lépést annak a rétegnek *kell* megtennie, amelyik a projektek kidolgozásakor a legtöbb információ birtokában van. Az információk széles körű megosztása, hozzáférhetővé tétele a feltétele a gazdasági életben a partnerségi szemlélet kialakításának és fejlesztésének. A legfontosabb hosszú távú cél, hogy az e-gazdaság valamennyi résztvevője egyenrangú félként vegyen részt a tudásalapú társadalom létrehozásában.

Hatásindikátorok:

A régióban lévő IKT-cégek száma (KSH)

A saját honlappal rendelkező cégek aránya (WIP lekérdezés)

A regionális e-kereskedelem részesedése a teljes hazai kereskedelemből (KSH)

A vállalkozások hány százaléka állt át teljesen e-kereskedelemre. A lakosok hány százaléka rendelt/vásárolt termékeket vagy szolgáltatásokat magáncélra, azaz Interneten keresztül, az utóbbi 3 hónapban (WIP lekérdezés)

A vállalkozások hány százaléka fogadott online megrendeléseket^{vii} (WIP lekérdezés)

A vállalkozások hány százaléka fogadott el online fizetséget Internetes eladásai után (WIP lekérdezés)

A vállalkozások hány százaléka intézte beszerzéseit online (WIP lekérdezés)

A saját honlappal rendelkező cégek aránya [eEurope]

A B2B piacokon (online) bonyolított forgalom a teljes forgalomhoz képest
(*ha lesz rá adat*)

A B2C piacokon (online) bonyolított forgalom a teljes forgalomhoz képest
(*ha lesz rá adat*)

A KKV-k informatikai fejlettsége (*ha lesz rá adat*)

Regionális online vásárlók aránya a teljes népességben (az Internetet termékek/szolgáltatások) vásárlására/rendelésére használók aránya) [Eurostat, lakossági survey]

Intézkedések felsorolása (alintézkedések és akcióterületek szerinti bontásban)

- Tudásalapú IKT-ipar, s az e-gazdaság fejlesztése
 1. NYD tudásalapú és innovációs IKT-iparának fejlesztése
 2. regionális e-gazdasági portál és hálózat létrehozása
 3. e-kereskedelmi szolgáltatások, e-piacterek fejlesztése
- IT K+F piac erősítése, integráció a globális tudásgazdaságba
 1. A régióban a K+F vállalkozások támogatása
 2. Kilépés a globális tudáspiacra program
- Tudás-intenzív KKV-ék támogatása
 1. Új tudás-vezérelte, innovációs KKV-ék alapításához ösztönzés
- e-Természet- és e-környezet-gazdaság fejlesztése
 1. Regionális Internetes zöld e-intézmény létrehozása
- Közös tudásgazdasági projektek a szomszédos országok régióival
 1. Interregionális tudásgazdasági vállalkozásoknak támogatás

2.3.2. Tudás-vezérelte versenyképes társadalom építése

Indoklás:

Már nem képez vitatémát az, hogy a globális világ, és ezen belül Európa és Magyarország is belépett az információs társadalom korába. Arról viszont globális disputa folyik, hogy egyrészt mit értünk az információs társadalmon, vagy ennek a jövőképét jelentő tudástársadalmon, másrészt az még közel sem tisztázódott, hogy Magyarországnak – és ezen belül *a régióknak, a megyéknek és a kistérségeknek* – mi a feladata ebben az új, információs és innovációs korban.

Egy-egy regionális és kistérségi elit (a politikai, közigazgatási, gazdasági, tudástermelési vezetőségek) egyrészt csak akkor képes reálisan felmérni helyzetét és megtervezni stratégiáit, ha képes az ipari kor gondolkodásán és jövőképén túllépni. Másrészt azért, mert az információs társadalmak korszaka eleve új gondolkodást, átfogó innovációt és kreativitást, a tudások hatékony alkalmazását, új fejlesztési koncepciókat és projekteket követel.

Magyarországon társadalomelméleti közhely, hogy nem csak közép-európai, magyarországi, hanem a nemzeti/állami szint alatt is ez a társadalom és gazdaság rendkívül összetett szerkezetű. Ezért például *egy-egy térségben* gyakran párhuzamosan megtalálható a posztfeudális gazdaság és társadalom, az ipari gazdaság és társadalom, az államkapitalista szocialista gazdaság és társadalom, s mondjuk az információs gazdaság és társadalom több eleme. Ezért nem csak az a kérdés, hogy egy-egy térség önmaga helyzetképét ne csak részben vagy teljesen véget ért múltak alapján, hanem az összetett szerkezet miatt egyszerre több jelent és jövőt jelentő aktuális és stratégiai állapotok szerint tervezze.

Eljutottunk tehát oda, hogy minden régióknak, megyéknek és kistérségnek el kellene készülni *a fenntartható és innovatív (versenyképes) tudástársadalmi stratégiáját*, és ezeket a stratégiákat 2013-ig meg kellene valósítani.

Általános célok

A tudásvezérelte versenyképes társadalom fejlesztésének a következő *általános céljai* vannak:

1. Hagyományépítés a jövőnek

Ha minden térségben a hagyomány nem szorul vissza a múzeumokba vagy nem pusztán múzeumi hagyomány lesz, akkor a hagyományok feltárása és élővé tétele esélyt ad

annak, hogy a hagyomány egyrészt minden család vagy közösség életében mozgatóerővé váljék, másrészt pedig profittermelő piaci értéként a térség gazdaságának generáló erőközpontja legyen. Az elmúlt évtizedekben nagyon sok térség és település jeleskedett abban, hogy főként tárgyi hagyományait megmentse, és helyi múzeumokban bemutassa; hasonlóan sikeres folyamatnak minősíthető az is, hogy nagyon sok helytörténeti kutatást fejeztek be és ezek füzet vagy könyv alakban meg is jelentek. Sokkal kevésbé figyelték meg és dokumentálták az adott térség természeti-ökológiai hagyományait, vagy hasonló módon sokkal ritkábban születtek olyan publikációk, amelyek egy-egy város vagy falucsoport tudás és készség-hagyományait gyűjtötte össze.

A megkettőzés azonban itt sem maradhat el: a hagyományok világának újrateremtését végezzük el a virtuális térben is. Ennek formája és módszere megint nagyon sokféle lehet, kezdve a kistérségi hagyományportáltól egészen a kistérségi hagyományt ápoló Internetes közösségekig. Ide tartozik az a kiemelt program, hogy néhány éven belül egyre több kistérségben legyen e-múzeum, e-kiállítóterem, e-könyvtár, vagy e-arborétum. A közeljövő hagyományt felmutató és ápoló intézményei már nem csak információközlő intézmények, hanem egyúttal oktatási központok és tágabban meglátogatható kulturális terek is lesznek. Mindezzel eljutunk oda, hogy a kistérség nemcsak hagyományörző, hanem hagyományteremtő is és ezzel a hagyományokat a jelen és a jövő szerves részévé teszi.

2. A fenntartható tudásipar

Magyarországon talán nem örvend közszeretnek a tudásipar fogalma, noha a körülöttünk lévő világ ezt a fogalmat használja a tudás széles körű gazdasági és társadalmi hasznosítására. Ennek ellenére azt mondhatjuk, hogy a tudásipar fogalma meglehetősen lefedi azt a folyamatot, hogy az új korban a tudást mintegy iparszerűen gyarapítják, közvetítik és értékesítik. Bármennyire is szokatlan a nézőpont, de az információs korban a tudásipar legfontosabb eleme az oktatásipar és ezen belül is mindenek előtt az alap és középfokú oktatás. Mert nincsen térségi információs társadalom magas szinten felszerelt általános és középiskolák nélkül, ahol a korszerű technológia révén minden diákkal megszerettetik a tudásbefogadást és a tudáshasznosítást. Mindez egyfelől tehát azt sugallja, hogy rövidtávon el kell jutnunk oda, hogy egy-egy iskolában nemcsak egy-egy számítógépes terem, sőt, nemcsak minden tanteremben egy-egy mozgatható digitális zsúrkocsi van, hanem minden diák előtt ott a személyes számítógép, amelyen az iskola és a globális tudásvilág minden értéke elérhető. Másfelől az iskola nem engedheti meg magának azt a luxust, hogy csak a klasszikus tudásokat vagy csak a résztudásokat tanítsa intenzíven, így vállalnia kell azt a tudáskori követelményt, hogy egyaránt oktató generális tudást és szakmai tudást, miközben az összes új tudást elérhetővé teszi és megszerzésének, befogadásának technikáját is tanítja.

A jövő iskolája a kutató-fejlesztő iskola, a jövő diákja a kutató és fejlesztő diák, az iskola alapvetően tudástár és tudást átadó, inspiráló intézmény, amely most már jellegét tekintve olyan szellemi műhely, amely egyaránt oktatja a lexikális tudást és az elméleti tudást, továbbá a nyitott kérdések, a meg nem válaszolt kérdések bemutatásával mindenkit önálló gondolkodásra és problémamegoldásra ösztönöz. A fejlesztési folyamatoknak csak egyik része, de nem mellékes része a technológiai fejlesztés, kezdve az e-book-ot (a digitalizált tananyagokat tároló hordozható számítógépet) bevezető oktatási programoktól egészen odáig, hogy a diákok angolul vagy más nyelven nemzetközi diákcsoporthoz maguk is tananyagfejlesztést végeznek. A megkettőzés most is létrejön: minden állami, egyházi és magániskolának az Interneten létre kell hoznia virtuális mását, a digitális honlapot, tudás-piacot, amelyet most már nem csak a diákok, hanem például a szülők és az új ötleteket kereső kutatási-fejlesztési szakemberek is rendszeresen felkeresnek.

Az Európai Unió szaknyelvén tartalomiparnak, vagy angolul e-contentnek nevezik az új korszak tudásiparában a tudás, a tartalom előállítását és forgalmazását. Ezért előbb-utóbb minden térség szembesül azzal, hogy szüksége van tudás- és tartalomfejlesztési stratégiára, amely alapján a konkrét fejlesztések és projektek megtervezhetők és megvalósíthatók. Nem

véletlen tehát, hogy szinte semmi sem lesz nehezebb, mint a tudásszint fenntartása és a fenntartható tudásfejlődés követése. Ezért az intézményes támogatás nélkülözhetetlen, függetlenül attól, hogy ezt egy technológiai park kapja, vagy a térség egyeteme, vagy egy szoftverfejlesztő központ, vagy multimédiás tananyagfejlesztő cég, vagy a középiskolai tanárok szakmai műhelye, vagy a kistérségi zöld portál vagy az a család, ahol a három tizenéves gyerek jövőkutatót végez Interneten. Már nem elég tudást keresni, tudást kutatni, mert egyre több embernek és közösségnek be kell kapcsolódnia a tudásteremtésbe és a tartalomiparba.

3. A globális és lokális feladattár

Ha a tudásvezérelte térség, különösen a kistérség az a térségi szint, amely a működési és fejlesztési központ és ezért nem lehet más, mint kreatív és innovatív, akkor azt is tételelesen meg kell fogalmaznunk, hogy ebben az új és lokális világban a feladatait alapvetően két különböző típusú cselekvési körre kell szétválasztanunk. A feladatok egyik csoportját azok a leckék jelentik, amelyeket a globális világ mintegy kötelezően előír. Ha ez ma még nem is tudatosult nagyon, ebben önmagában semmi újdonság sincs, hiszen eddig (például az ipari korban) is bőségesen megjelentek a kötelező fejlesztési lépések, például az útépités, a vasútfejlesztés, a gimnázium alapítás vagy akár a fürdőépítés. Most azonban az egységesülő globális követelményrendszer nemcsak az eddigi fejlesztési normákat írja elő, hanem az információs kor sajátosságai szerinti új elvárásokat is: például azt, hogy lehetőleg minden család és munkahely legyen becsatolva az infokommunikációs hálózatba vagy ne csak a fiatal, hanem az idősebb állampolgárok is sajátítsák el a digitális írástudást.

Mindez azonban csak attól önmagában nem alakul ki, ha mindössze a globális lecke-könyvekre figyelünk. Ha csak ezt tennénk, akkor minden (különösen a nem versenyképes) térség nagyjából ugyanolyan lenne, és szükségképpen társadalmi ellenállásokat kiváltva primitíven uniformizálna. Az egyéni arcot, a helyi szépséget, a különösséget, a lelkesítőt alapvetően a lokalizáció teszi lehetővé: a térség fejlesztésének belső, egyedi elemeinek felerősítése és kibontakoztatása. Másképpen fogalmazva ez azt jelenti, hogy a kötelező globális civilizációs–kulturális keretben, sőt, ezt a keretet hitelesítve minden térségnek egyéni céljainak és fejlesztési törekvéseinek is lennie kell. Ezért a második kulcsfeladat, hogy minden térség gondolja végig, találja ki, hogy az információs korban milyen lokális fejlesztési irányokat követ és saját egyéni arcát milyen egyedi vonásokkal valósítja meg.

4. Virtuális intézmények elterjedése

A mai közigazgatási gondolkodásban még nem egészen értett és elfogadott gondolat, hogy egy-egy közigazgatási intézmény csak virtuálisan létezzen. Az önkormányzás és a közigazgatás jogi intézményei eddig mindig csak valóságosan épületekhez kötve, valóságos hivatali ügyintézők által megjelenítve működött. Az információs társadalom korának egyik nagy újdonsága, hogy a megfogható, elérhető világból kilépve az Internet segítségével virtuálisan hoz létre intézményeket és szolgáltatásokat. Ennek az a következménye, hogy a tényleges önkormányzat és polgármesteri hivatal megkétszereződik: minden állampolgár és kisebb-nagyobb közösség számítógépének monitorán digitális formában, azonnal elérhető módon megjelenik az önkormányzati testület és maga a hivatal is, minden tevékenységével és minden ügyintézőjével együtt.

Az állampolgár tehát már nem úgy intézi el ügyes-bajos dolgait, hogy bemegy a polgármesteri hivatalba és a megfelelő ügyintézővel tárgyal, s a tárgyalásnak megfelelően írásos kérelmet ad be és írásos határozatot is kap. Még ha ma szokatlanul is hangzik, a következő öt-tíz évben végbemegy egy magasabb szintű virtualitás is: elsősorban a rutinügyekben és a rutin eljárásokban az ügyfél által beküldött ügyiratokat egy számítógép fogadja és a mesterséges intelligenciája révén – a polgármester vagy az ügyintéző beavatkozása, sőt, tudta nélkül – megfogalmazza és az ügyfél számára az Interneten elküldi a kért döntést, határozatot vagy bármilyen dokumentumot. Ennek előnye egyfelől kétségtelenül

az lesz, hogy például a válaszra vagy döntésre nem kell harminc napot várni, és amennyiben a beadvány teljes mértékben megfelelt az elvárásoknak, a döntés személyes vagy politikai, vagy bármilyen más okból nem befolyásolható. Másfelől persze az új gyors, professzionális eljárásmodban a személyesség másodlagossá válik, ugyanakkor a mesterséges intelligencia programozása kulcskérdéssé válik, s a programozás tartalmi és formai kritériumait széles körű – szintén virtuális – társadalmi egyeztetés előzheti meg.

5. Helyi tudásgazdaság

Ha már a jelen, de különösen a közeljövő gazdasága elsősorban a tudásközpontú gazdaság, akkor nincs más lehetőség, mint annak a végiggondolása, hogy mi jellemezze a felzárkóztatást lehetővé tevő helyi tudásközpontú gazdaságot. A jövő életformája tehát alapvetően függ attól, hogy a lokális gazdaság és ezen belül a tudásgazdaság reneszánsza elérhető-e. Önmagában ebben sincs semmi kardinálisan új. A helyi tudásgazdaságnak is számos előzménye van, kezdve a megőrzött vagy feltámasztott helyi kézművesipartól a genetikailag is új eredményeket hozó mezőgazdasági fejlesztésekig.

Ezért előbb-utóbb elengedhetetlen lesz a helyi tudástár vagy a helyi találmánytár összeállítása. Ez azonban nemcsak műszaki vagy gazdasági fejlesztéseket tartalmazhat, hiszen a helyi tudásgazdaságba már beletartozik például a művészeti iskola, az e-agrárkutató csoport vagy a természetvédelmet segítő virtuális vállalat alapítása. Minden olyan gondolat és fejlesztés támogató, amely csökkenti a költségeket, piacépes termékeket eredményez és az ebben megjelenő tudás, s innováció profitot termel. A helyi tudásgazdaság már most is jól érzékelteti, hogy szemben azzal a hagyományos gazdasággal, amely elválasztotta egymástól a termelőt, a közvetítőt vagy a vásárlót, ebben az Új Gazdaságban viszont szinte minden szereplő – az adott gazdasági folyamatban – egyszerre termelő, kereskedő, vásárló. Ami egyúttal azt is magával hozhatja, hogy noha a virtuális szint gyakran csak közvetítő szint, ám ebben a gazdasági folyamatban számos közvetítő láncszem kiesik, és sokkal közelebb kerül egymáshoz, például a termelő, a befektető és mondjuk az innovátor.

A lokális tudásalapú gazdaság prioritása ma nagyon hasonlít az e-közigazgatás leckéjéhez: a térségben folyó összes gazdasági tevékenységnek egy közös vagy több Internetes részportáljával végig kell vinni a gazdaság világának megkettőzését. Ez semmi egyebet nem jelent, mint a térség kitalálja és létrehozza a gazdasági portáljait, amely először is minden fontos információt közöl a gazdaság szereplőiről és ezzel párhuzamosan minden piaci információt mindenki által elérhetővé tesz. A paradigmaváltás azonban nem csak ez, hanem az, hogy a gazdasági portálok részben vagy egészében átalakulnak úgynevezett e-piacterré. Ezek a virtuális felületeken most már a valóságos és piaci termékeket eladni és venni lehet, sőt, minden más kísérő jelenség (például a szállítás) Interneten megrendelhető és kifizethető. Öt éven belül az e-gazdaság feltehetően eljut oda is, hogy a helyi e-gazdasági portálokon és piactereken keresztül az adott gazdasági társaság vagy magánszemély a globális világ bármely pontjáról árut rendelhet és bármely pontjára árut adhat el. Ez a távlat már arra mutat, hogy az Új Gazdaságban már mindenki részvétele nem marad elérhetetlen vágyalom.

6. Konfliktuskezelő intelligens helyi társadalom

A jövő nem hoz kevesebb társadalmi problémát, legfeljebb azt várhatjuk el, hogy a tegnapi vagy mai problémák részben megoldódnak és a jövőbeni konfliktusok nem lesznek kezelhetetlenek. Minden térség lényegét jelentve mindenekelőtt és mindenek fölött térségi (főként kistérségi) társadalom. Ebben feszülnek a hagyományos problémák, mondjuk a jövedelmi szegények és jövedelmi gazdagok, a jóléti szegények és jóléti gazdagok, a társadalmi szegények és társadalmi gazdagok, az ökológiai szegények és ökológiai gazdagok, illetve például a térségi szegények és térségi gazdagok között. A következő egy-két évtizedben várhatóan minden térségi társadalomban újabb társadalmi egyenlőtlenségeket tapasztalhatunk majd. Nagyon éles társadalmi szakadékot tapasztalhatunk majd ki az információ szegények és információ gazdagok között.

Ezért egy-egy többcélú kistérségi társulásnak, vagy tágabban kistérségi döntés-előkészítő és döntést hozó elitnek fejben el kell oda jutnia, hogy a felelősségük nem ér véget a közigazgatási fejlesztéseknél vagy a mezőgazdaság informatizálásánál. Ezért az európai és a hazai térségi leckekönyv kiemelt tantárgya: a tudatos társadalomfejlesztés, ami egyet jelent a fejlesztések révén a különböző társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésével. Ennek a programnak még nincs közismert neve, ezért elfogadásra javasoljuk azt a címet, hogy az intelligens térségi társadalmak dinamizálása és kohéziójának erősítése. A belső kohéziót vagy identitást természetesen az már önmagában erősíti, ha az önkormányzatok és a piaci szereplők közös támogatásával a virtuális világban láthatóvá (vagy jobban láthatóvá) válik a kistérségi társadalom, sőt, a megismert társadalmi problémák kezelhetősége is napirendre kerül. Ez a folyamat tehát megint oda vezet, hogy egy-egy településnek nemcsak honlapot vagy honlapokat kell létrehoznia, hanem az Interneten – egy újabb megkettőzés révén – létre kell hoznia a virtuális helyi társadalmat.

A posztzocialista, a posztipari vagy a posztmodernnek hívott globális társadalom térségi szinten is előbb-utóbb hálózati társadalommá válhat. Ennek egyik lényege az, hogy a helyi társadalomszerkezet kevésbé lesz piramis szerkezetű és az oldalirányú kapcsolatok egyre inkább megerősödnek. Ennek azonban csak akkor van esélye, ha párhuzamosan a belső társadalmi szereplők sokkal több tudással rendelkeznek és ennek a tudásnak a birtokában az egymás közötti kapcsolatban az új tudásokat hasznosítják is. Nem véletlenül nevezik a helyi társadalmakat forró valóságnak, mert ezen a szinten a legtüzesebb mindig az emberek közötti viszonyrendszer. A helyi intelligens társadalom nem arra törekszik majd, hogy a tüzekeket eloltsa, de arra igen, hogy a tüzekeket szabályozza, és a tűzvészeket megakadályozza. Ez nem egyebet jelent, mint például azt, hogy a korábbi társadalom modellel szemben, főként a személyes, de részben a csoportos mobilizáció előtt kinyitja az ajtót, vagy például a tudásközpontú társadalmi klímában a mesterséges intelligencia és a spirituális intelligencia érvényesülését jobban lehetővé teszi.

7. A kistérségi tudások

Minden térség általában információ- és tudás-térség is. Ez nagyjából azzal azonos, hogy egy-egy térség nem csak természeti, gazdasági vagy társadalmi térségként, hanem a lokalitást feltáró, megjelenítő információk és tudások rendszereként is definiálható. A térség elsődlegesen információs tár és tudásgyűjtemény. Ha pedig ebben az évtizedben belépünk a tudástársadalmak korszakába, akkor itt és most minden térséget alapvetően az ott megtalálható, s hasznosuló tudásokkal lehet jellemezni. A térségi-kistérségi tudások azonban nem csak azokat az információkat jelenti, amelyek – mintegy külső jegyként - a térség összetett bemutatását látják el, hanem ezzel párhuzamosan azokat is, amelyeket – mintegy belső jegyként – a helyi polgárok és közösségek a kistérségben (gazdasági, társadalmi, közigazgatási, stb. életében) ismernek és használnak. Egyaránt ide tartoznak a múlt tudásai és a múlttól szóló tudások, vagy például a jövőhöz szükséges és a jövőről szóló tudások; egyaránt fontosak a mindennapi élethez vagy többek között a családi élethez szükséges tudások és a térség gazdaság s társadalomfejlesztéséhez elengedhetetlen tudományos tudások.

Ebből a szempontból nézve érthető meg az, hogy minden egyes kistérséget és többcélú kistérségi társulást először is információk és tudások társulásaként fogunk fel. Ha a többcélú kistérségi társulás szükségképpen egyrészt stratégiai célként a kistérségi tudástársadalom létrehozását vállalja, másrészt funkcionális feladat-együttesként a kistérségi tudástársadalom tervezését és valóra váltását végzi, akkor mindebből – figyelem – egyértelműen következik, hogy maga a társulás is nem egyszerűen tervezési és projekteket megvalósító együttműködés, hanem előbb-utóbb konkrétan és gyakorlatilag is tudásgazdasági és tudástársadalmi koncepciókészítő és program valóra váltó társadalmi, önkormányzati, valamint közigazgatási szövetség lehet.

Hosszú távú hatások

Ha akarjuk, ha nem, minden térségi vízióknak, fejlesztés szembe kell nézni az információs társadalom követelményeivel, amelyről most már egyre inkább úgy gondolkodnak, mint fenntartható információs társadalomról és innovációs központi tudástársadalmi fejlesztésről. A hosszú távú hatásoknak ezt a célt kell teljesíteniük. A regionális információs társadalom, avagy az intelligens régió és kistérség nem azt jelenti, hogy a már kialakult térség (régió, megye, kistérség) marad olyan amilyen volt, sőt, azt végképp nem feltételezhetjük, hogy az információs társadalom egy-egy térség életének csak egy-két szeletére hat ki. A globális és az európai információs társadalom terjedésének és elmélyülésének egyik jellegzetessége, hogy észrevétlenül és rövid időn belül eléri a most csatlakozott országok térségeit is. Amiből az a „kellemetlen” következmény is származik, hogy egy-egy kistérség vezetése vagy elitje esetleg törekedhet az információs társadalomtól való elzárkózásra, ám ennek ellenére az információs kor akár hetek vagy hónapok alatt is jelentős változásokat inspirálhat az elzárkózó, vagy csak a kivárho kistérségekben. Ha pedig egy-egy kistérség tudatosan készül, és tudatosan befolyásolja az információs társadalom kistérségi adaptációját, akkor egyfelől az információs társadalom negatív hatásai korlátozhatók vagy kivédhetők, másfelől pedig a pozitív hatásai felerősíthetők és széles körben érvényesíthetők.

Magyarország minden térségében az információs társadalom globális és lokális trendjeinek kibontakozása átfogó és átütő erejű hatásokat fejt ki. Ebből az következik, hogy egy-egy kistérség társadalmi, közigazgatási, gazdasági, oktatási és például média világa gyökeresen átalakul a mostani évtized végéig. Ezért semmi sem fontosabb annál, mint annak megértése, hogy ez a paradigma és korszakváltás mit jelent, mit hozhat a hazai térségekben. A regionális szinten tehát prioritásokat élvez az, hogy a régióknak egyrészt kardinális feladata a globális-kontinentális információs társadalom minden pozitív és követhető történése adaptációjának támogatása, másrészt ugyanennyire kardinális lecke az alsóbb lokális szintek jelentősebb fejlesztéseinek és projektjeinek beemelése az információs kor valóságos és virtuális vérkeringésébe. Ennek értelmében az intelligens régió stratégiaalkotó, menedzser és kommunikációs központ. Ezért vezeti és ellenőrzi azt a folyamatot, hogy az információs és tudástársadalom programja regionálisan megvalósuljon, a tudásalapú gazdaság és társadalom rendszerszerűen és koncentráltan kiépüljön, az intelligens életfeltételek intenzíven és kreatívan megteremtődjenek, a hálózati e-gazdaság a lokális gazdaságban dominánssá váljon, végbemenjen az áttérés a digitális közigazgatásra és végül az értékörző, és értékteremtő tartalomszolgáltatások elterjedjenek.

Ha az információs társadalom, régió intelligens híd az új világ két partja között, akkor az intelligens kistérség – a regionális intelligens híd lokális lábánál – kreatív fejlesztési és működési központ. Ez a metafora remélhetőleg meglehetősen pontosan összefoglalja, hogy az információs társadalom nem rombolja, vagy nem gyengíti a kistérségek szerepkörét, hanem ellenkezőleg, egész Európában és minden tagállamban kistérség-szervező erő. Annak ellenére vesz fel ilyen tulajdonságot, hogy az infokommunikációs technológia és szolgáltatás rendszerei egyfelől univerzálisak és globálisak, másfelől azonban az információs kor az emberi társadalom jórészt idő és térfeletti jellemzői miatt szükségképpen alkalmazkodik ahhoz, hogy a szerves és tartós változások csak a tényleges életvilágban mehetnek végbe. Az újdonság természetesen az, hogy az életvilág szerveződésének stratégiai és aktuális szintje egyaránt a kistérség, ami egyúttal azt is jelenti, hogy az információs kor miatt az életvilág szerveződése a családi vagy települési szintről egy lépcsővel feljebb került.

Hatásindikátorok:

A régió belüli megyei, kistérségi, települési információs társadalom stratégiák száma (lekérdezés)

A régió belül az intelligens megyék, kistérségek száma (lekérdezés)

Lokális és kistérségi hálózatfejlesztési programok száma (lekérdezés)
 Intranet hálózattal rendelkező cégek/intézmények aránya (az arány változása/év)
 (vállalat/közigazgatás) (Vállalati survey)
 Online vásárlók aránya a teljes népességben (az Internetet termékek/szolgáltatások)
 vásárlására/rendelésére használók aránya) (Eurostat, lakossági survey)
 Az iskolában Internet-/számítógép-hozzáféréssel rendelkező diákok aránya
 (Adatszolgáltatás, Eurostat)
 Egészségügyi alapnyilvántartások megléte, integráltsági foka Adatszolgáltatás
 A lakosság számára nyújtott egészségügyi (egészséggel, betegséggel, ellátórendszerrel
 stb. kapcsolatos) információk és szolgáltatások száma. (lekérdezés)
 Az intelligens civil társadalom fejlesztési programok száma (lekérdezés)
 On-line közszolgáltatások száma (önkormányzati statisztikák BM)
 A tartalomszolgáltatásokat igénybevevők száma és az igénybevétel mértéke (WIP
 lekérdezés)
 A régióban (térségben) lévő tudásgazdasági vállalkozások száma (GKI felmérés)
 A régióban elérhető tudásbázisok és tudásközpontok száma (RFT RHTI felmérés)
 A régióban működő kutatóhelyek száma és a kutatói létszám (NKTH statisztika)

Intézkedések felsorolása (alintézkedések és akcióterületek szerinti bontásban)

- Intelligens települések és térségek fejlesztése, területi-társadalmi egyenlőtlenségek kezelése, intelligens területfejlesztés támogatása
 1. Intelligens települések és kistérségek létrehozása
 2. Információs társadalom fejlesztésben lemaradt települések és térségek felzárkóztatása
 3. Virtuális területfejlesztési központok alakítása
- Regionális e-egészségügyi és távgyógyítási fejlesztés
 1. Térségi e-egészségügyi információs rendszerek létrehozása
 2. Táv-diagnosztika modellkísérletek indítása
 3. Távgyógyászati fejlesztések támogatása
- Regionális e-munka, távmunka, e-munkaerőpiac fejlesztése
 1. Távmunka fejlesztés
 2. Regionális e-munkaerőpiac létrehozása
- Intelligens civil társadalom támogatása
 1. Települési Internetes e-közösségek alakításának támogatása
 2. Civil szervezetek e-portáljainak, e-hálózatainak létrehozása
- Regionális e-kohézió erősítése
 1. Regionális jelen és jövőtudat portál létrehozása

2.3.3. Versenyképes tudásfejlesztés és tudásközvetítés fejlesztése

Indoklás:

Az információs kor hozta változások - a fejlődés felgyorsításának lehetőségeként történő – minél teljesebb kihasználása érdekében a régióban nem csupán a korábbi vagy a meglévő tudások többségét kell megismernünk és alkalmaznunk, hanem fontos követelmény, hogy minden korban a legfontosabb új tudásokat is megszerezzük, és bevigyük a közösségi cselekvésekbe. A globális világban lezajlott átfogó tudásváltás okozta változások ugrásszerűen mentek végbe, amelyek következtében a régióban meg kell vizsgálni, hogy miképpen tehetjük elérhetővé ezen az új tudások tárházát. Az információs társadalom fejlesztését szolgáló európai uniós programoknál még a tudásfejlesztés pontos értelmezése

nem kristályosodott ki, de bevezettek egy új fogalmat alkalmaztak, a tartalomipar kategóriáját, amely kevesebb is és több is a tradicionális tudás fogalmánál.

A lisszaboni stratégia kifejezett célkitűzése, hogy az Európai Unió 2010-re a világ legversenyképesebb gazdasága legyen, ami az információs társadalom megvalósulása nélkül szinte elképzelhetetlen. Az Európai Unió e-Content programja a tudás megszervezését, az újonnan megszerzett tudás digitalizálását támogatja, vagyis azt, hogy a világhálón minden eddigénél több tudástartalom és információ legyen hozzáférhető. Ez utóbbi célkitűzést a könyvtárak is nagymértékben elősegítik. Fokozottan kihasználják az információs technológia fejlődéséből származó előnyöket, digitális adatbázisokat hoznak létre, illetve a világhálón keresztül lehetővé teszik dokumentumok keresését.

Az információs társadalom fejlődése jelentős mértékben függ az egyének és a szervezetek információval való ellátottságától, melyet a nemzeti és regionális szintű tartalom(ipari) szolgáltatások fejlesztésével lehet növelni és kiterjeszteni. Tartalomnak tekinthető mindazon rendezett információ, amely az információs társadalom fogyasztói oldala számára értékkel bír, érdekes. A tartalomfejlesztés előfeltétele a technológia elérhetősége, de a tartalom létrejöttének természetesen feltétele még az Internet-használat adott szintje. A fejlesztések tervezése során azt kell szem előtt tartani, hogy a tartalom az elérés és használat legfőbb mozgatórugója. A gazdaság, a lakosság és a kormányzat s a civil szféra által előállított Internetes tartalmak mellett figyelemmel kell lenni a hagyományos média azon tartalmaira, melyek az információs társadalom elterjedésére hatnak, gondolkodásmód formálással elősegíthetik az ún. felhajtóerő hatás kiváltását. A lakosság intenzív bevonása az információs társadalom kiteljesedésének folyamatába elengedhetetlen alapfeltétele az információs társadalom kiteljesítésének, hiszen az e-gazdaság csak részben tud működni e nélkül.

A régióban eddig jelentősebb gazdasági tartalomszolgáltatás csak az iparági klaszterek kapcsán került előtérbe és látható, hogy az igény elsősorban iparági tartalmak iránt fog nőni. A régióban a korábbi évekhez hasonlóan az Internet használat legelterjedtebb formái az e-mail használat, illetve a különböző termékekkel és szolgáltatásokkal kapcsolatos információkeresés, illetve az on-line újságok és magazinok olvasása. Csak ezt követi a különböző termékinformációk keresése és az on-line játékokra és zeneletöltésre irányuló Internet-használat. A régió hírszolgáltató és tartalomszolgáltatási piaca kialakulóban van, a régió három megyéjében megtalálható a piacvezető portálok (PLT csoport, Nyugat, Internet Sopron, Alon, Zala média stb.) mellett egyre több. horizontális portál és egy adott témára vagy célcsoportra szakosodott vertikális portál is kifejlődött, ahol fórum rendszerek segítségével az olvasók maguk is a tartalom előállítójává válnak. A szórakoztató és hír jellegű tartalom mellett az Internet vonzereje a kulturális értékeink digitalizált változatainak elérése lehetne. A kulturális örökség digitalizáltsága önmagában is az információs társadalom fokmérője lehet. Nemzeti szinten a digitális kulturális tartalmak előállítása jó úton halad, a régióban ez még csak formálódóban van.

A média szektorban a digitális technológia átváltoztatta a rádiózást, programtermelést, kézbesítési és fizetési rendszer és ezzel egy időben hozzáadva a kereskedelmi, kulturális és szabályozási vitákat világszerte. Az ICT fontos szerepet játszik a katalizátor szerepét betöltve a kreativitásban és az innováció ösztönzésében, a művészet és a szociális kapcsolatok minden területén. Biztosítva a fenntartható kulturális fejlődést, az információ és a kifejezés szabadságát, a többelvűséget, a kiskorúak és a fogyasztók védelmét egy versenyképes és tudásalapú gazdaságban, ezáltal elengedhetlenné fog válni az életminőség és a szociális kohézió fenntartása a valószínű változásokkal, melyek kapcsolódnak az emberek mobilitásához.

A világhálón keresztül történő kommunikáció hatalmas fejlődést tudhat magáénak, és nemcsak az egyének közötti kommunikáció, hanem az egyes társadalmi szervezetek, illetve az egyén és az állam, illetve más szervezetek közötti kapcsolattartás terén is. Ma már általánossá

vált, hogy az állampolgárok információszerzés céljából, vagy hivatalos ügyeik elintézése céljából az egyes állami szervek megfelelő Internetes portáljait keresik fel. A régióban néhány önkormányzat és hivatal weboldala már jól strukturál, folyamatos megújulás alatt állnak és nagy mennyiségű információ átadására alkalmasak, de ez a települések szűk körében van így, főleg a nagyobb települések és megyei jogú városok esetében. A közsféra által kínált tartalom emiatt még nem jelentős a régióban, de a GVOP keretében támogatásra kerülő e-közigazgatási mintafejlesztések erős lökést adhatnak ennek a területnek. Ugyancsak gyorsíthatja a tartalomfejlesztést a Közigazgatási eljárási törvény hatályba lépése, amely kötelezővé teszi az elektronikus úton történő ügyintézés indítás támogatását a hivatalok oldaláról. Az állampolgárok részére nyújtott kormányzati szolgáltatások közül az állásajánlatok és engedélyek ügyintézése az a két terület, amelyről az intézményi honlapokon leginkább elérhetőek információk. Az üzleti szféra számára nyújtott információs szolgáltatások alapvetően az adatszolgáltatás területére koncentrálnak. Az önkormányzatok által nyújtott tartalom jelenleg még nagyrészt a településmarketing és a statikus hivatali tájékoztatásra korlátozódik de az utóbbi időben (egyenlőre csak próba jelleggel) már megjelentek kistérségi szintű elektronikus szolgáltatások is.

Látható tehát, hogy a fejlődő üzleti tartalom mellett nagyszámú, minőségileg vonzó e-közigazgatási szolgáltatásra is szükség van a felhajtóerő eléréséhez. Szükség van a „nem termelő” ágazatok informatizálására is, kiemelten az egészségügy, környezetvédelem, kulturális örökség, oktatás, agrárium területén. A regionális tartalomfejlesztés a jövőbeli gazdasági növekedés és foglalkoztatás fontos eszközének számít, amelyet tovább kell fejleszteni azáltal, hogy megvalósítjuk a „bármilyen tartalom, bármikor, bárhol, bármilyen platform” szemléletet, például azáltal, hogy a tartalom előállítók számára multiplatform hozzáférést és új digitális jogi szabályozást biztosítunk.

Bár az oktatás fejlesztésére, átszervezésére nagy hangsúlyt fektetnek, ennek csak évek, évtizedek múlva lesznek számottevő eredményei. Hiányzik tehát a megfelelő hozzáértés és képesség a különböző információs technológiák hatékony kihasználására, az információáramlás felgyorsítására, legalábbis ami a lakosság többségét illeti, az emberek még nem állnak készen a valódi tudásalapú társadalom eljövételére.

Az elektronikus oktatás noha nem helyettesítheti a hagyományos, személyes kapcsolatra épülő oktatási formát, az elektronikus oktatási programok és az azokat használó iskolák megtalálják a helyüket az oktatási rendszer különböző szintjein és területein. Elektronikus rendszerekkel ki lehet szélesíteni az oktatásban részt vevők körét (pl. hátrányos helyzetű emberek, települések, kistérségek), költségeket lehet megtakarítani, az arra alkalmas főiskolák, egyetemek messze kisugárzó, valódi tudásközpontokká válhatnak. A felmerülő tudás alapú társadalomban, az élethosszig tartó tanulás továbbra már nem egy divatos kifejezés, az oktatás folytatása már kötelező. Az élethosszig tartó tanulás politikájának alkalmazása döntő fontosságú a régió gazdasági versenyképességében és a hosszan tartó szociális, kulturális és gazdasági növekedésben.

A régióban a szükséges kutatások eddigi hiánya miatt szükség van az tudások és technológia alkalmazások kutatását kutatásának támogatására, illetve az ezekhez kapcsolódó tartalomfejlesztés továbbá az ezeket kiszolgáló korszerű információs infrastruktúrák kifejlesztése érdekében. A legtöbb Európában zajló kutatást nemzeti programokra osztva, az információs társadalom technológiák prioritásai az EU legújabb kutatási keretprogramján belül arra összpontosítanak, hogy összehozzanak egyetemeket, kutatóintézeteket, kis- és nagyvállalatokat, kormányzati szervezeteket és másokat Európa szerte, hogy egy olyan egységet alkossanak, amely a nemzetközi versenyhez szükséges. A rendkívül fontos EU ipari irányelv elősegíti az iparágak és szolgáltatások versenyképességét és támogatja az európai vállalatokat abban, hogy megszerezzék az információt, a kommunikációs technológiát és az elektronikus üzletvitel gyakorlatát, ezért nekünk regionális szinten is erre kell koncentrálnunk.

Az új termékekben és szolgáltatásokban egyre nagyobb lesz a szellemi hozzáadott érték részaránya. A beavatkozás egyúttal elősegíti a jelentős szellemi hozzáadott értéket tartalmazó, a gazdasági versenyképességet szolgáló új, piacképes tudások (termékek, eszközök, eljárások, szolgáltatások, technológiák, anyagok) kidolgozásának és kipróbálásának támogatását, amelyek a vállalakozási és költségvetési kutatóhelyek együttműködésében (és a régió belüli szereplők nemzetközi együttműködésekbe történő bekapcsolódásával) valósulnak meg.

Az informatikai és kommunikációs szektor rohamos változása, a változásokat követő gazdasági, kulturális, társadalmi alkalmazások megújulása és terjedése megköveteli az innovatív szellemű informatikai és kommunikációs termék-és szolgáltatások folyamatának teljes körű nyomon követését és ösztönzését az ötlettől a megvalósulásig. A jövő alakítása a jövőt formáló tudás szerkezetain és tartalmain alakul, melyek létrejöttének biztosítása első számú feladat.

Általános célok

A prioritás általános célja, hogy elősegítse a régió tudásfejlesztési és közvetítési rendszerének kialakulását. Ehhez kapcsolódóan olyan dinamikus regionális tartalomszolgáltatást biztosítson, amely a társadalmi- és a gazdasági élet minden területén ösztönzi az IT alkalmazások illetve szolgáltatások bevezetését, a kulturális örökség és az új tudások digitalizálását és elérhetővé tételét. Az interaktívabb üzleti tartalom fejlesztése mellett nagyobb számú, minőségileg vonzó és széles körben távolról is elérhető e-közigazgatási szolgáltatásra is van szükség. A régió versenyképességének zálogaként ugyanilyen fontosságú a kutatási kapacitások megerősítése valamint „nem termelő” ágazatok informatizálása is, kiemelt szerepben az egészségügy, környezetvédelem, kultúra és nemzeti örökség, oktatás, az agrárium. További cél a digitális írástudatlanság megszüntetése a régióban, a hozzáadott érték előállítására képes humán-erőforrás tudásközvetítéssel történő megteremtése, a tudásalapú társadalom szereplőinek egyre aktívabb jelenléte mellett, a szükséges regionális tudás- forrás-, és szolgáltató-központokkal és a modernizációra képes regionális szereplőkkel társulva. A humán erőforrások fejlesztésének kiemelt célja a régió munkaerőpiac igényeinek megfelelő naprakész tudás és a továbbfejlődéshez szükséges kompetenciák megszerzése, az élet hosszan tartó tanulás ICT alapú támogatásával és virtuális együttműködések ösztönzésével.

Hosszú távú hatások:

Az eddigi pozitív, de kevésbé intenzív hatást kifejtő központi eszköz és hálózatfejlesztések mellé fenntartható és integrált tartalom-, tudás- és szolgáltatásfejlesztést kívánunk indítani a régióban, figyelembe véve a valamilyen szempontból hátrányos helyzetben lévő társadalmi csoportok és a munkaerőpiacról kiszorultak igényeit is. Hosszabb távon a prioritás elősegíti a horizontális és vertikális partnerségi hálózatok kialakítását és az azok közötti elektronikus kapcsolatok megteremtését, a dinamikus gazdasági, közösségi és lakossági tartalomszolgáltatások kialakulását. A prioritás érvényesülése által kialakulhat az a „kritikus tömeg”, amely már üzletileg is vonzóvá teszi a tartalomszolgáltatások fejlesztését, emellett pedig a közszolgáltatások elérhetősége, az oktatási és kutatási intézmények tudástermelő és közvetítő tevékenysége elősegíti a „hálózati polgár”-rá válást. A regionális munkaerőpiac igényeihez igazodó felnőttképzési/szakképzési, át- és továbbképzési rendszer ICT-vel támogatva széles körben elérhetővé válhat a kistélepüléseken és a valamilyen szempontból fogyatékkal élők számára is.

Az információs és kommunikációs technológiák új lehetőséget nyújtanak a kulturális örökségnek, mindkét feltételben, először is jobba teszik az elérhetőséget, másodsor támogatják a tartalom megőrzését. A megnövekedő digitális, kulturális, információs vagy fenntartható kezelésére és az információ-szállítás új csatornáinak kialakulására a régióban

beinduló kutatások is jelentős hatással lehetnek. Ez támogatja a felbukkanó kulturális örökség környezetének komplexitását, beleértve annak többnyelvű és többkultúrájú formáját is. A „kulturális örökség” digitalizálása és elérhetővé tétele feltételezi a regionális kultúra, a művészeti és tudományos kutatás növeléséről és megőrzéséről szóló programok hatásainak mihamarabbi kiváltását, amelynek segítségével mindenki számára elérhetővé válnak a különböző archívumok, könyvtárak, közigazgatási adatvagyonok mindenhol és bármilyen időben.

Hatásindikátorok:

On-line közszolgáltatások elérhetőségi szintjei (önkormányzati statisztikák BM)

A lakossági és vállalkozó attitűdök az elérhető közszolgáltatásokkal kapcsolatban (lekérdezés)

A tudásintenzív dinamikus tartalomszolgáltatások számának növekedése (WIP lekérdezés)

A tartalomszolgáltatásokat igénybevevők száma és az igénybevétel mértéke (WIP lekérdezés)

A kutatók hozzáférése az on-line információk, és a kutatások eredmények on-line hozzáférése (KSH és MTA)

A felsőoktatási és akadémiai szféra nemzetközi projektekben történő részvétele (OM, NKTH)

A régió belüli partnerek vertikális és horizontális együttműködésének növekedése, információáramlásuk elektronizálása (lekérdezés)

A digitális megosztottsági és a digitális írástudási index változása (WIP lekérdezés)

A munkaadók megelégedettsége a munkavállalók tudásával (ÁFSZ MMK)

Az e-learning kurzusokat kínáló intézmények, vállalkozások száma (OKÉV)

A kifejlesztett elektronikus tananyagok száma (OM)

Az Internetet tanulásra használók száma (WIP lekérdezés)

A régióban elérhető tudásbázisok és tudásközpontok száma (RFT RHTI felmérés)

A régióban működő kutatóhelyek száma és a kutatói létszám (NKTH statisztika)

A régióban a K+F tevékenységekre fordított összegek (MÁK)

Intézkedések felsorolása (alintézkedések és akcióterületek szerinti bontásban)

- Új tudások regionális létrehozásának, s regionális kutatások intenzív támogatása (a regionális IST kutatás fejlesztése, a felsőoktatási kutatások fejlesztése, kiemelt regionális információs társadalom kutatások indítása, virtuális kutatóintézetek kialakítása, új tudások létrehozása)
 1. Az egyetemi-főiskolai kutatások fejlesztése, új kutatóhelyek létesítése
 2. Új tudások létrehozása érdekében új kutatócsoportok létesítése,
 3. Virtuális kutató intézetek alapítása
 4. Kiemelt regionális kutatások finanszírozása
- Közép és felsőoktatási tudásközvetítés fejlesztése, távoktatás és e-oktatási intézmények fejlesztése (az IST oktatás, képzés fejlesztése, oktatási tartalomfejlesztés és a tudásközvetítés fejlesztése, e-Learning módszerek elterjedésének segítése, regionális tudás, forrás-, és szolgáltató centrumok kialakulásának segítése)
 1. Az e-gimnázium modellkísérlet indítása
 2. Felsőoktatásban új szakirányok, új oktatások támogatása (információs társadalom témaköreiben)
 3. Regionális távoktatási központok támogatása
 4. Felhőoktatási e-hálózat létrehozása

- Regionális információs rendszer erősítése (regionális tartalomipari fejlesztések, adatbázis-építések és szolgáltatásfejlesztések ösztönzése, integrált és dinamikus regionális portál kialakítása a kapcsolódó szolgáltatásrendszerrel.
 1. Regionális önkormányzati információs rendszer létrehozása
 2. A régió felsőoktatási intézményeinek segítségével regionális IT-kutatások végzése
- A regionális tartalomipar erősítése (az elektronikus közszolgáltatások és az elektronikus gazdaság fejlesztése, a kulturális tartalmak digitalizálása)
 1. e-könyvtár,
 2. e-múzeum,
 3. e-levéltár,
 4. e-művelődési ház,
 5. e-egyház tartalomfejlesztéseinek támogatása
- Regionális elektronikus média fejlesztése (média-rendszerek fejlesztése és regionális e-kommunikáció kialakítása).
 1. térségi Internetes rádiók, televízió csatornák támogatása
 2. regionális dinamikus IT és e-kommunikáció indítása

2.3.4. e-önkormányzat, e-közigazgatás, e-választás elterjesztése

Indoklás:

Az Európai Unió régebbi tagállamaiban a települési önkormányzatok, a versenyszféra szervezeteihez hasonlóan, egyre inkább a széleskörű funkcionalitást megvalósító, integrált irányítási rendszereket alkalmazzák. Ezek funkcionalitása felöleli a közigazgatás ezen belül az önkormányzatok valamennyi feladatát, beleértve az online közigazgatási szolgáltatásokat és az azokat a háttérből kiszolgáló ügyvitelt. Magyarország 2004-es csatlakozási időpontjától kezdve a hazai közigazgatásnak, beleértve a települési és területi önkormányzatokat is, Európai Unió tagállami közigazgatásként kell működnie. Ez magában foglalja *a szolgáltató közigazgatás, az ügyfél központú ügyintézés megvalósítását*. Ezen feladatoknak az ellátásához azonban elengedhetetlenül fontos a megfelelő informatikai infrastruktúra biztosítása.

A Nyugat-Dunántúli régiót vizsgálva, de országos viszonylatban is elmondható, hogy a különböző méretű települések informatikai felkészültsége között jelentős eltérések mutathatók ki. A felkészültebb önkormányzatok sem rendelkeznek az e-önkormányzatiság minden szükséges kellékeivel. A városok Internetes felületén többnyire a hozzá tartozó önkormányzati szervekről szóló információkat, valamint az ügyfélfogadással kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat találhatjuk. A kulturális és egyéb rendezvények programjairól való tájékoztatás a honlapot üzemeltető önkormányzatok csak kisebb részét jellemzi, míg a kifejezetten önkormányzati szolgáltatások csak minimális mértékben találhatók meg. Ezek a szolgáltatások jellemzően egyes ügymenetek leírására, bizonyos űrlapok letöltésére, elvétele ezek online benyújtására adnak lehetőséget.

Az *eEurope 2005 program* három vezető prioritása közül az egyik éppen az e-kormányzás, *e-közigazgatás*. Az *eEurope 2005 e-kormányzat* konkrét dátumokhoz kötve tartalmazza az alábbiakat:

- 2005-ig a tagállamoknak minden kormányzati és közigazgatási intézmény számára biztosítani kell a szélessávú Internet kapcsolatot.
- 2003 végére az Unió egy páneurópai e-kormányzati rendszer keretfeltételeinek kialakítását tűzte célul. Az egyes e-kormányzati rendszereknek illeszkedniük kell egymáshoz (interoperabilitás),
- 2004 végére az e-kormányzati szolgáltatásoknak interaktívvá kell válniuk.

- 2005 végére a kormányzatoknak a közbeszerzések nagy részét elektronikus úton kell elvégezniük.
- Nyilvános Internet elérési pontok kialakítása, mely az állami és a magánszféra szoros együttműködése révén valósulhat meg.
- A tartalomszolgáltatásokat Európa kulturális és turisztikai népszerűsítésére kell felhasználni.

Általános célok

Az e-közigazgatás fejlesztésének egyik lehetséges módja több témában *e-közigazgatási minta-rendszer* létrehozása, és az önkormányzatokkal együttműködve ezeknek a már gyakorlatban is jól működő rendszereknek a továbbadása. A cél tehát egy *szolgáltató közigazgatás kialakítása*, ami a tekintélyelvű, a hatalom külsőségein és bürokratikus logikáján alapuló gyakorlat helyébe, *egy állampolgár központú, nyílt szerepfelfogású közigazgatást* állít, amelyben mind az önkormányzat, mind a különböző hivatalok szolgáltatást nyújtanak az állampolgároknak. A program konkrét célja a közigazgatási szervezetek, ezen belül az önkormányzatok munkájának digitalizálása egységes szempontrendszer szerint.

Hosszú távú hatások:

Az e-közigazgatás kialakítása, a szolgáltatóvá alakítás nemcsak az önkormányzatokat, hanem a régió egész közigazgatását érinti. Az e-közigazgatás megteremtésével egy technológiai korszakváltás következik be, ami az elektronikus eszközök alkalmazásával lehetővé teszi a közigazgatási munka minőségi megváltoztatását. Szervezett folyamatok automatizálását szolgáló számítástechnikai és kommunikációs hardver és szoftverrendszerek, kialakítására kerül sor. Az áttérés feltételrendszerének kialakításánál két fontos szempontot kellett figyelembe vennünk. Egyrészt a szolgáltató közigazgatás kialakítását, másrészt az ezt kiszolgáló információ és kommunikáció technológia alkalmazásának bővítését. A mintaprojekt megvalósításával csökkentjük a települések közti szakadékot, a munka során szerzett tapasztalatok alapján a régió, a megye a többi kistérség településein már hatékonyabban elvégezhetőek a fejlesztések.

Hatásindikátorok:

Hány alapvető közszolgáltatás vehető teljesen igénybe online módon^{viii} (*KSH, BM, stb.*)

A lakosok hány százaléka használja az Internetet a hatóságokkal való kapcsolatfelvételre, bontás a célok szerint (információszerzés, formanyomtatványok megszerzése, kitöltött nyomtatványok visszaküldése) (*WIP lekérdezés*)

A vállalkozások hány százaléka használja az Internetet a hatóságokkal való kapcsolatfelvételre, bontás a célok szerint (információszerzés, formanyomtatványok megszerzése, kitöltött nyomtatványok visszaküldése) (*WIP lekérdezés*)

Hány alapvető online közszolgáltatás rendelkezik digitálisan integrált irodai folyamatokkal (*WIP lekérdezés*)

A közbeszerzési eljárások hány százalékát bonyolítják teljesen online módon (elektronikusan integrálva) (*WIP lekérdezés*)

A hatóságok hány százaléka használ nyílt forrású szoftvereket (*BM, KSH*)

Hány Internet kapcsolattal ellátott számítógép jut a diákokra (szélessávú/nem szélessávú) (*WIP lekérdezés*)

Intézkedések felsorolása (alintézkedések és akcióterületek szerinti bontásban)

- e-Önkormányzat, települési és térségi e-közigazgatás, és ehhez korszerű szolgáltatások
 1. Települési és térségi e-önkormányzat és e-közigazgatás fejlesztések támogatása
 2. Regionális e-közigazgatási szolgáltatások (pld. e-közigazgatási portál) fejlesztése
- e-választási rendszer kiépítése, fejlesztése
 1. e-Választási rendszer modellkísérlet indítása
 2. Települési e-népszavazások módszerének kipróbálása
- e-választási rendszer kiépítése, fejlesztése
 1. Stratégia és megvalósíthatósági tanulmány készítése
- NYD-RITS e-döntéshozatali, döntés végrehajtási rendszer létrehozása
 1. NYD-RITS e-döntéshozatali, döntés végrehajtási rendszer létrehozása
 2. NYD RITS fejlesztési és projektiroda alapítása, működtetése
- NYD RITS e-monitoring rendszer létrehozása
 1. NYD RITS e-monitoring rendszer létrehozása

2.3.5. Regionális hozzáférés (és hozzájutás) az e-polgárság erősítéséért

Indoklás:

Az információs társadalom küszöbén még inkább igazzá vált a közhely: „a tudás hatalom”. A tudás megszerzése, a hozzáférés-hozzájutás lehetőségeiben a különbségek mérséklése, felszámolása alapvető érdeke a régióknak. A tájékozódás/tájékozottság csak akkor jár együtt, ha a tájékozódás lehetősége biztosított. Mára az elektronikus adat mennyisége sokszorosán felülmúl minden más információ hordozón tárolt ismeretet. Az információ frissességében, mennyiségében, részletezettségében az Internet verhetetlen. 2004 decemberében a magyar háztartások 34,5 százalékában volt legalább egy működő számítógép és a háztartások 17 százalékába volt az Internet bekötve, amiből kb. 8% érte a szélessávon a webet, a fennmaradó 9% alacsony sáv szélességet használt, ami jelentősen korlátozta a hozzáférést. Amennyiben a szélessávú és gyors szolgáltatás minden településen és sokféle eszköz igénybevételel megrendelhető és a háztartások fele-háromnegyede majd rendelkezik is Internet-kapcsolattal, akkor lehet sikeres a tudásvezérelt versenyképes regionális gazdaság erősítése, a tudásvezérelt versenyképes regionális társadalom építése, a tudásfejlesztés és tudásközvetítés versenyképes, az e-önkormányzat, e-közigazgatás, e-választás elterjesztése. Minden prioritás sikerének előfeltétele az e-infrastruktúra fejlesztése, az Internet 2 és az IPv6 elterjesztésének támogatása.

De mi az IPv6? Más néven az Internet Protokoll 6, az Internet új generációs protokollja. Az IETF (Internet Engineering Task Force) egy olyan testület, amely felügyeli és ellenőrzi az Internetet - kifejlesztette az IPv6-ot, ami a már 20 éves IPv4-et fogja felváltani. Az IPv4 egy ideig rugalmasnak bizonyult, azonban mára már tapasztalhatjuk a korlátait. Különösen kritikus probléma az, hogy az új Internetes eszközök (a 3G technológia és a "mobil" Internet) következtében "kifogyunk" az Internet címekből. A jövő ugyanis az hogy minden technikai eszközt irányítani tudunk majd valamilyen kezelőfelületről, és ehhez az kell hogy minden eszköznek legyen egy saját címe. Az elsődleges differencia az, hogy az IPv6 128 bites címet használ a megszokott 32 bites IPv4-es címek helyett. Ez 2^{96} - (durván $7,92 \times 10^{28}$) szorosára növeli az elméletben rendelkezésre álló címtartományt. Elméletileg a Föld minden egyes homokszemcséjének juthat majd egy IPv6-os cím.

A gyorsabb és szélesebb e-infrastruktúra kiépítése azonban nem feltétlenül és nem automatikusan, de főleg nem azonnal növeli meg a tényleges hozzáférést. A közösségi hozzáférések fejlesztése növeli meg tömegesen, ugyanakkor költséghatékonyan a hozzáférési lehetőségeket. Kiemelkedő fontosságú közösségi hozzáférési pontok a képzési helyek (óvoda, iskola, felsőoktatási intézmények), munkahelyi közösségek, e-magyarország pontok, Internet

kávézók, polgármesteri hivatalok. Az egyéni hozzáférési pontok jelentik a számszerűsíthető és statisztikailag is összehasonlítható mutatószámot. A közösségi hozzáférési pontok csak durva becslésre adnak lehetőséget a tényleges felhasználók számáról.

Általános célok

A prioritás általános célja e-infrastruktúra létrehozása. A fizikai hozzáférés biztosítása valamint az új funkciókhoz történő hozzájutás biztosítása. Egyes új funkciókat, mint például távtanulás, távmunka, elérhetővé teszünk, megnöveljük az esélyegyenlőséget, olyan területeken javítva azt, amilyen korábban elképzelhetetlen volt. Másodlagos célok, a képzettség növekedése, a munkalehetőségek számának növekedése. Az emberi kapcsolatok kiszélesítése, hiszen a kapcsolattartás ismerősök és hozzátartozók közt olcsóbbá válik. Növekszik a kínálat, mind áruban, mind szolgáltatásban. Egyúttal ezeken a piacokon eladóként, szolgáltatóként való megjelenésre megteremtődik a lehetőség. A virtuális közösségi terek létrejönnek és egyenlően használhatóak. A további prioritások hasznosítására létrejönnek az alapfeltételek

Hosszú távú hatások:

Az egyéni hozzáférési pontok jelentik a számszerűsíthető és statisztikailag is összehasonlítható mutatószámot. A közösségi hozzáférési pontok csak durva becslésre adnak lehetőséget a tényleges felhasználók számáról. Az egyéni hozzáférési pontok Internet használata jelentős különbséget mutat a közösségi hozzáférési pontok használati szokásaitól. Míg a közösségi hozzáférési pontok használata célorientált, munka centrikus, addig az egyéni hozzáférési pontok használati jellemzője a hobbi, kikapcsolódás, csevegés, szórakozás, tanulás. A tartalom (e-content) letöltések túlnyomó többsége is az egyéni hozzáférési pontok használati jellemzője. Az e-önkormányzat, e-közigazgatás, e-választás, e-bankolás használatának elterjedésében szintén az egyéni hozzáférési pontok dominálnak, melynek során a digitális aláírás szükséges.

A digitális aláírás a polgár egyedi azonosítása a látszólag személytelen Internet használat során. Nem az egyetlen, hiszen a bankkártyás fizetés, szolgáltatás igénybevétel esetén már régóta szokásos. A hozzáférési jogosultság ellenőrzése, és a jogosultságtól, annak szintjeitől függően megnyíló használati lehetőségek a biztonság növelését szolgálják. A biztonság megőrzése érdekében az elektronikus azonosítóinkat, jelszavainkat legalább olyan gondosan kell védenünk, mint pl. bankkártyánkat. Ezért sem szokásos közösségi hozzáférési pontokról bizalmas adatokat megadni, nem tudjuk, milyen a rendszer állapota, ki és mire használta előttünk az eszközt és ki használja majd utánunk. Fokozott kockázatot jelent a tájékozatlan és tapasztalatlan felhasználó, aki esetleg a saját jogosultságai érvényessége mellett, azok érvénytelenítése elmulasztásával távozik egy közösségi hozzáférési ponttól. Mindezek emelik ki a jelentőségét a digitális írástudásnak, ami eligazodási képesség megszerzését jelenti a számtalan technikai lehetőség közt. Külön figyelmet kell szentelni az e-polgár tudati, szemléleti és nem csak a technikai képzésére, ismeretterjesztésre.

Az intelligens családi ház az intelligens eszközök fejlesztésével párhuzamosan egyre közelebb kerül, és a különböző ezzel kapcsolatos felfogások minősítésére mielőbb modellkísérletre van szükség. Az intelligens eszközök lassan teret nyernek, a gyártók a magasabb intelligenciával felruházott háztartási eszközöket és szórakoztató elektronikát könnyebben tudják értékesíteni és versenyelőnyt remélnek a chipekkel és eszközbe ágyazott szoftverekkel „felturbózott” gyártmányaiktól. Hamarosan tanúi leszünk a vezeték nélküli kapcsolattal vezérlő parancsokat fogadni képes otthoni eszközöknek, fűtés, a világítás, az ébresztés, a főzés, a takarítás, betörésvédelem, stb. feladataira. A vezérlő intelligenciát az otthoni számítógépek hardver teljesítmény oldaláról már régóta biztosítani képesek, várhatjuk a megfelelő szoftverek megjelenését a piacon. Az intelligens vezérlő központtá váló otthoni számítógépeink napi programját, pedig mobiltelefonunkról módosíthatjuk, vagy rendkívüli program megkezdésére utasíthatjuk. A probléma az, hogy ez nem a távoli jövő, 2-3 év alatt villámgyorsan lejátszódik a folyamat. Élhetőbb, vagy elviselhetőbb világot teremt-e, rajtunk múlik. A modellkísérlet segíthet a helyes válaszokban és választásokban.

Hatásindikátorok:

A háztartások vagy egyének hány százaléka rendelkezik otthoni Internet kapcsolattal (KSH)

Az emberek hány százaléka használja rendszeresen az Internetet (KSH)

Az Internet hozzáféréssel rendelkező háztartások százalékos felosztása a hozzáférés eszközétől függően lebontva legyen az digitális TV vagy hordozható eszköz (minden hordozható eszközt számításba kell venni hordozható számítógépek, mobiltelefonok, ahol lehetséges a harmadik generációs). (KSH)

Az Internet hozzáféréssel rendelkező egyének százalékos eloszlása a hozzáférés helyétől (otthoni, munkahelyi, oktatási intézményben, Internet kávézókban, PIAP-on) és a nemtől függően. (KSH)

Az Internetet a felhasználók milyen speciális célokra használják, százalék szerinti adat (célok szerinti felosztás: e-mail küldés/fogadás, információ szerzés termékekről és szolgáltatásokról, online újságok olvasása/letöltése, játékok és zenék játszása/letöltése, Internetes banki szolgáltatások) (KSH)

A háztartások hány százaléka rendelkezik Internet hozzáféréssel a régiókban. (KSH)

A foglalkoztatott emberek hány százaléka használ Internethez kapcsolt számítógépet, a mindennapos munkája során. (KSH)

A vállalkozások hány százaléka rendelkezik Internet hozzáféréssel^{ix} (WIP lekérdezés)

A vállalkozások hány százalékának van websiteja/honlapja (WIP lekérdezés)

A vállalkozások hány százaléka használ Intranetet/Extranetet (WIP lekérdezés)

Lokális és kistérségi hálózatfejlesztési programok száma (lekérdezés)

Internet hozzáféréssel rendelkező személyek aránya különböző helyszínek szerinti bontásban (*Tárki-WIP*)

Közösségi hozzáférési pontokat használók száma, aránya (*Tárki-WIP, Teleház Szövetség*)

Intézkedések felsorolása (alintézkedések és akcióterületek szerinti bontásban)

- e-infrastruktúra fejlesztés, Internet 2 (+IPv6) elterjesztésének támogatása
 1. e-infrastruktúra fejlesztés regionális támogatása
 2. Internet 2 (+IPv6, stb.) elterjesztésének segítése
- Közösségi hozzáférések támogatása
 1. Közösségi hozzáférések (teleházak, városi tudásházak, könyvtárak, e-Magyarország pontok stb.) támogatása
- Egyéni-családok hozzájutásának segítése
 1. Egyéni-családi hozzájutás segítése
- Digitális írástudás és aláírás terjesztése
 1. Digitális írástudás javításának támogatása
 2. Digitális aláírás terjesztése
- Intelligens családi ház modellkísérletek
 1. Intelligens családi ház modellkísérletek indítása

2.4. Intézkedések és projektek

2.4.1. Intézkedések a prioritások megvalósítása, eszközzrendszer szerint

A bemutatott prioritások (és részprioritások) alapján kidolgoztuk azokat az *intézkedéseket*, amelyek az átfogó célok szerint 2013-ig megjelölik a fontosabb cselekvéseket.

4. Intézkedések (2005-20013)

A.1. Tudásalapú IKT- ipar fejlesztéséhez:

- a) NYD tudásalapú és innovációs IKT-ipar fejlesztése
- b) regionális e-gazdasági portál és hálózat létrehozása
- c) e-kereskedelmi szolgáltatások, e-piacterek fejlesztése

A.2. IT K+F piac erősítéséhez:

- a) A régióban a K+F vállalkozások támogatása
- b) Kilépés a globális tudáspiacra program

A.3. Tudás-intenzív KKV-ék támogatásához:

- Új tudás-vezérelte, innovációs KKV-ék alapításához ösztönzés

A.4. e-Természet- és e- környezet-gazdaság fejlesztéséhez:

- Regionális Internetes zöld intézmény létrehozása

A.5. Közös tudásgazdasági projektekhez:

- Interregionális tudásgazdasági vállalkozásoknak támogatás

B.1. Intelligens települések és térségek fejlesztéséhez:

- a) Intelligens települések és kistérségek létrehozása
- b) ITá fejlesztésben lemaradt települések és térségek felzárkóztatása
- c) virtuális területfejlesztési központok alakítása

B.2. e-Egészségügy fejlesztéséhez:

- a) térségi e-egészségügyi információs rendszerek létrehozása
- b) táv-diagnosztika modellkísérletek indítása
- c) Távgyógyászati fejlesztések támogatása

B.3. Regionális foglalkoztatás fejlesztéséhez:

- a) távmunka fejlesztés
- b) regionális e-munkaerőpiac létrehozása

B.4. Intelligens civil társadalom fejlesztéséhez:

- a) települési Internetes e-közösségek alakításának támogatása
- b) civil szervezetek e-portáljainak, e-hálózatainak létrehozása

B.5. Regionális e- kohézió erősítéséhez:

- Regionális jelen és jövőtudat portál létrehozása

C.1. Regionális új tudásokhoz, új kutatásokhoz:

- a) egyetemi-főiskolai kutatások fejlesztése, új kutatóhelyek létesítése
- b) új tudások létrehozása érdekében új kutatócsoportok létesítése,
- c) virtuális kutató intézetek alapítása,
- d) kiemelt regionális kutatások finanszírozása

C.2. Tudásközvetítés fejlesztéséhez:

- a) e-gimnázium modellkísérlet indítása
- b) felsőoktatásban új szakirányok, új oktatások támogatása (információs társadalom témakörében)
- c) regionális távoktatási központok támogatása
- d) felnőttoktatási e-hálózat létrehozása

C.3. Az információs rendszer erősítéséhez:

- a) Regionális önkormányzati információs rendszer létrehozása
- b) A régió felsőoktatási intézményeinek segítségével regionális IT-kutatások végzése

C.4. Regionális tartalmi parhoz:

- a) e-könyvtár
- b) e-múzeum,
- c) e-levéltár,
- d) e-művelődési ház,
- e) e-egyház tartalomfejlesztéseinek támogatása

C.5. Média- fejlesztéshez:

- a) térségi Internetes rádiók, televízió csatornák támogatása
- b) regionális dinamikus ITá e-kommunikáció indítása

D.1. e-Közigazgatás fejlesztéséhez:

- a) Települési és térségi e-önkormányzat és e-közigazgatás fejlesztések támogatása
- b) regionális e-közigazgatási szolgáltatások (pld. e-közigazgatási portál) fejlesztése

D.2. e-választás fejlesztéséhez:

- a) e-választási rendszer modellkísérlet indítása
- b) települési e-népszavazások módszerének kipróbálása

D.3. Regionális e- közigazgatás előkészítéséhez:

- Stratégia és megvalósíthatósági tanulmány készítése

D.4. NYD RITS döntéshozatalhoz:

- a) NYD-RITS e-döntéshozatali, döntés végrehajtási rendszer létrehozása
- b) NYD RITS fejlesztési és projektiroda alapítása, működtetése

D.5. Regionális monitoring rendszerhez:

- NYD RITS e-monitoring rendszer létrehozása

E.1. Hozzáféréshez- hozzájutáshoz:

- a) e-infrastruktúra fejlesztés regionális támogatása
- b) Internet 2 (+IPV6, stb.) elterjesztésének segítése

E.2. Közösségi hozzáférésekhez:

- a) Közösségi hozzáférések (teleházak, városi tudásházak, könyvtárak, e-Magyarország pontok stb.) támogatása

E.3. Hozzájutás segítéséhez:

- Egyéni-családi hozzájutás segítése

E.4. Digitális írás tudáshoz és aláíráshoz:

- a) Digitális írástudás javításának támogatása
- b) Digitális aláírás terjesztése

E.5. Intelligens családi házak prioritáshoz:

- Intelligens családi ház modellkísérletek indítása

Az NYD RITS prioritásai alapján közel ötven intézkedést dolgoztunk ki. Lehetséges, hogy tíz éves távlatban ez kevés lesz, ám a gördülő tervezés jegyében két évenként újabb intézkedések építhetők be. Az intézkedések egy részét természetesen úgy terveztük meg, hogy figyelemmel voltunk a 2007-től kezdődő és 2013-ig tartó tervezési ciklusra.

(A) *prioritás szerint:*

1. NYD tudásalapú és innovációs IKT-ipar fejlesztése
2. Regionális e-gazdasági portál és hálózat létrehozása
3. e-kereskedelmi szolgáltatások, e-piacterek fejlesztése
4. A régióban a K+F vállalkozások támogatása
5. Kilépés a globális tudáspiacra program
6. Új tudás-vezérelte, innovációs KKV-ék alapításához ösztönzés
7. Regionális zöld portál létrehozása

8. Interregionális tudásgazdasági vállalkozásoknak támogatás

(B) prioritás szerint:

1. Intelligens települések és kistérségek létrehozása
2. Információs társadalom fejlesztésben lemaradt települések és térségek felzárkóztatása
3. Virtuális területfejlesztési központok alakítása
4. térségi e-egészségügyi információs rendszerek létrehozása
5. Táv-diagnosztika modellkísérletek indítása
6. Távgyógyászati fejlesztések támogatása
7. Távmunka fejlesztés
8. Regionális e-munkaerőpiac létrehozása
9. Települési Internetes e-közösségek alakításának támogatása
10. Civil szervezetek e-portáljainak, e-hálózatainak létrehozása
11. Regionális jelen és jövőtudat portál létrehozása

(C) prioritás szerint:

1. egyetemi-főiskolai kutatások fejlesztése, új kutatóhelyek létesítése
2. Új tudások létrehozása érdekében új kutatócsoportok létesítése,
3. Virtuális kutató intézetek alapítása
4. Kiemelt regionális kutatások finanszírozása
5. e-gimnázium modellkísérlet indítása
6. Felsőoktatásban új szakirányok, új oktatások támogatása (információs társadalom témaköreiben)
7. Regionális távoktatási központok támogatása
8. Felnőttoktatási e-hálózat létrehozása
9. Regionális önkormányzati információs rendszer létrehozása
10. A régió felsőoktatási intézményeinek segítségével regionális IT-kutatások végzése
- 11 a) e-könyvtár, b) e-múzeum, c) e-levéltár, d) e-művelődési ház, e) e-egyház tartalomfejlesztéseinek támogatása
12. térségi Internetes rádiók, televízió csatornák támogatása
13. regionális dinamikus ITá e-kommunikáció indítása

(D) prioritás szerint:

1. Települési és térségi e-önkormányzat és e-közigazgatás fejlesztések támogatása
2. regionális e-közigazgatási szolgáltatások (pld. e-közigazgatási portál) fejlesztése
3. e-választási rendszer modellkísérlet indítása
4. települési e-népszavazások módszerének kipróbálása
5. Stratégia és megvalósíthatósági tanulmány készítése a regionális e-közigazgatás előkészítéséhez
6. NYD-RITS e-döntéshozatali, döntés végrehajtási rendszer létrehozása
7. NYD RITS fejlesztési és projektiroda alapítása, működtetése
8. NYD RITS e-monitoring rendszer létrehozása

(E) prioritás szerint:

1. e-infrastruktúra fejlesztés regionális támogatása
2. Internet 2 (+IPv6, stb.) elterjesztésének segítése
3. Közösségi hozzáférések (teleházak, városi tudásházak, könyvtárak, e-Magyarország pontok stb.) támogatása
4. Egyéni-családi hozzájutás segítése
5. Digitális írástudás javításának támogatása

- 6. Digitális aláírás terjesztése
- 7. Intelligens családi ház modellkísérletek indítása

Az NYD RITS intézkedései egymásra épülve, egymást kiegészítve úgy funkcionálhatnak majd, hogy a régió *tényleges* információs társadalommá válását dinamikusan támogassák. Nem győzzük azonban hangsúlyozni, hogy ennyi intézkedés 2013-ig sem lesz elég, mert az európai és a hazai változások újabb lépéseket javasolnak vagy egyenesen *kényszerítenek* majd.

2.4.2. Projekttervek 2005-2007 és 2007-2013

A projektterveket tudatosan választottuk *két csoportba*, mert 2006 végéig már túl kevés idő (és regionális forrás) van ahhoz, hogy jelentősebb projektek megvalósítása indulhasson el. A lehetőségek közül viszont olyanokat emeltünk ki, amelyek irányultságukkal és tartalmukkal *példát* mutathatnak a 2007-től kezdődő időszakra.

2.4.2.1. Főként regionális adottságok-lehetőségek szerint, s rövid távra (2005-2007) készült projekttervek

A „projektek 1.” csoportba így *olyan elképzelések* kerültek, amelyek a régió *versenyképességét* javíthatják, méghozzá csupa olyan területen (K+F, tudásfejlesztés, e-közigazgatás, stb.), ahol Nyugat-Dunántúl lemaradása egyfelől látványos, másfelől pedig a lemaradás részleges felszámolása is átütő sikert hozhat. Szeretnénk arra is utalni, egyáltalán nem véletlen, hogy két esetben nem pusztán projekttervről, hanem *modellkísérletről* beszélünk. (A modellkísérlet tehát azt jelenti, hogy a tervezett fejlesztés tartalmában és módszerében olyan fajsúlyú projekt, amelynek megvalósítása a régióon belül, de akár a régióon túl is példát mutathat.)

5. Projektek 1. (Intézkedésekhez) 2005-2007

A. 2.-höz
IT Kutatás-fejlesztési (innovációs) park Sárváron, a sárvári (és más szomszédos) kistérségben

B. 1.-hez
Intelligens kistérségi modellkísérlet (Zala megye – lenti kistérség)

C.2.-hez
Regionális tudásfejlesztési központ létrehozása (hálózati központ: Szombathely)

D.1.-hez
e-közigazgatási fejlesztési modellkísérlet (Győr, Győr környéki kistérségek, Szombathely, stb.)

E.2.-hoz
Regionális közösségi hozzáférés fejlesztési projekt

B. 3.-hoz
Regionális e-munkaerőpiaci projekt (Szombathely)

C. 1.-hez
Regionális Információs és Innovációs Tervezési Hálózati Intézet létrehozása a gördülő tervezésekhez

A.2. IT Kutatás-fejlesztési (innovációs) park a sárvári kistérségben, kapcsolódva Sárvárhoz, és más szomszédos kistérségben.

Ez a komplex projekt (az eddig is kitűnő ipari-technológiai parkok után) a régió első és egyben legjelentősebb K+F parkját hozhatja létre.

B.1. Intelligens kistérségi modellkísérlet (Zala megye – lenti kistérség; majd Győr-Sopron-Moson megye – két kistérség)

Az információs társadalom (mint társadalom!) fejlesztésének egyik regionális mintáját jelenti majd a lenti intelligens kistérség.

B.3. Regionális e-munkaerőpiaci projekt (Szombathely)

Az információs társadalom foglalkozáspolitikai lehetőségeit és előnyeit mutatja a regionális e-munkaerő piac létrehozása, működtetése

C.1. Regionális Információs és Innovációs Tervezési Hálózati Intézet a gördülő tervezésekhez (továbbfejlesztés)

A NYD RITS megvalósításának elemi feltétele a regionális helyzetkép pontos ismerete, amelynek folyamatos feltáráshoz szükséges egy hálózati kutatóintézet szükséges.

C.2. Regionális tudásfejlesztési központ létrehozása (hálózati központ: Szombathely)

A regionális tudásalapú gazdaság és társadalom alapozása után, vagy már közben az egyik legfontosabb feladat a tudás és tartalomfejlesztés intézményesített végzése. Ez a projekt ezt szolgálja.

D.1. e-közigazgatási fejlesztési modellkísérlet (Győr, Győr környéki kistérségek, Szombathely, stb.)

A régióban már 2005-ben három e-közigazgatási projekt indul, így ezekre építve nagyon fontos - minden városnak és kistérségnek tartalmi-módszertani példát mutató - mintakísérlet valóra váltása.

E.2. Regionális közösségi hozzáférés fejlesztési projekt

A hozzáférés fejlesztése alapvetően piaci, s állami feladat, ám minden régióknak meg kell találni azokat a speciális részfeladatokat, amelyek segítik az egyének-családok és a vállalkozások hozzáféréseinek bővülését és javítását.

A hét projektet az utolsó fejezetben ismertetjük röviden, és a *programfüzetek végén* pedig részletesen bemutatjuk.

2.4.2.2. Európai versenykövetelmények szerint, és közép-, valamint hosszabb távra (2007-2013)

Az NYD RITS intézkedéseikhez – egyenként is – több projektterv rendelhető. A „projektek 2” táblázatban elsősorban olyanok szerepelnek, amelyek 2005 szemüvegén keresztül a *legfontosabbaknak* látszanak, s amelyek a már kitapintható trendekhez, változásokhoz köthetők, miközben csupa olyan átütő, lényeges fejlesztéseket generálnak, amelyek 2010 után feltehetően a középpontban lesznek.

Projektek 2. (Intézkedésekhez) 2007-2013

A. 1.-hez

a) Regionális IKT-ipar intenzív fejlesztésének támogatása
b) Regionális Innovációs-fejlesztési Központ és network létrehozása (Keszthely)

A. 2.-höz

Ezer tudományos fokozattal rendelkező kutatót a régióba projekt

A. 3.-höz

A KKV-éknak ágazati és térségi e-piacterek projekt

B.1.-hez

a) Minden megyei jogú és minden második városban, továbbá
b) minden második kistérségben intelligens város/kistérség projekt megvalósításának támogatása

B.2.-höz

Minden nagyobb városban és minden kistérségben elektronikus betegnyilvántartó és e-egészségügyi információs rendszer

B.3.-hoz

Regionális távmunka projekt (támogatás a munkaadóknak és munkavállalóknak)

C.1.-hez

a) a jelenlegi kutatási kapacitás megőrző-újraélesztése projekt
b) Regionális Információs és Innovációs Tervezési Hálózati Intézet továbbfejlesztése és működtetése

C.2.-höz

a) e-gimnázium, e-osztályok, e-tantermek (stb.) projekt
b) minden felsőfokú intézményben az információs társadalom tanítása
c) minden felsőfokú intézményben széleskörű távoktatás

C.3.-hoz

Regionális információs rendszer, portál és szolgáltatás

D.1.-hez

a) Minden településen és térségben e-önkormányzás, e-közigazgatás bevezetése
b) regionális e-közigazgatás és intézményeinek kialakítása
c) Regionális e-közigazgatási szolgáltató portál projekt

D.2.-höz

a) 2010-ben kísérleti jelleggel, 2014-ben szinte mindenhol önkormányzati e-választások, e-szavazások
b) minden intelligens városban és kistérségben az e-népszavazás lehetővé tétele

D.3.-hoz

a) Regionális e-közigazgatás előkészítése projekt

E.1.-hez

a) Regionális Internet II. projekt megvalósításának támogatása
b) IPv6 Internet protokoll elterjesztésének ösztönzése

E.2.-höz

a) Minden településen közösségi hozzáférési intézmények projekt

E.3.-hoz

a) Internetes tudáskeresés és feldolgozás projekt
b) Családi tartalom-

A.4.-hez Regionális Zöld portál(ok) létrehozása projekt	B.4.-hez a) virtuális települési e-közösségek létrehozásának segítése b) regionális civil szervezetek e-hálózatának megszervezése	C.4.-hez a) a regionális hagyományok és tudások digitalizálása b) digitális könyvtár és múzeum projekt c) egyházi e-közösségek támogatása	D.4.-hez a) NYD RITS regionális fejlesztési és projektiroda (központ) létrehozása b) Regionális mesterséges intelligencia projekt	szolgáltatások támogatása projekt E.4.-hez a) Hátrányos helyzetű polgároknak ECDL vizsgát! projekt b) Digitális aláírás terjesztésének támogatása projekt
A.5.-hez Közép-Európai (interregionális) Tudásgazdasági Régió létrehozásának kezdeményezése és támogatása projekt	B.5.-höz Regionális jelen- és jövőkép és jövőtudat portál projekt	C.5.-höz a) Internetes televízió csatornák támogatása projekt; b) Folyamatos kommunikációs akciók, kampányok, tudatfejlesztések keretében először egy nagy példányszámú CD kiadása	D.5.-höz NYD RITS (vagy tágabban Nyugat-Dunántúli) monitoringozási rendszer kialakítása projekt	E.5.-höz a) Intelligens családi ház/lakás projekt b) Intelligens önkormányzati intézmények projekt

3. Forgatókönyvek

3.1. Három Nyugat-Dunántúl régió forgatókönyv 2015-ig

A NYD RITS megvalósítása 2005 és 2013 (sőt: 2015) között lényegében tíz évet ölel át. Ehhez még azt is hozzátehetjük, hogy a hosszú távú cél 2020-ig szól. Ez a *tíz-tizenöt év* olyan hosszú idő, hogy reálisan senki *nem számolhat* azzal, hogy a mai folyamatosan gyorsuló és minimum öt-hétévenként paradigmaváltásokat végrehajtó korszak teljesen átlátható, s a megfontolt tervezés nem jár együtt tévedésekkel.

A soktényezős, összetett, egyszerre globális és lokális folyamat legalább *három alapvető* forgatókönyv megfogalmazását követeli 2013-15-ig.

Első forgatókönyv neve: *Ipari kor áldozata*. Nyugat-Dunántúlt – ennél a forgatókönyvnél - három trauma éri: 1. Az elhúzóó Ipari Kor lendülete csökken, az ipari termelés stagnál, vagy csökken, a jelentős multinacionális cégek ötven százaléka továbbmegy; 2. A régió K+F és tudásipari kapacitása a jelenlegi szinten marad; 3. A politikai-közigazgatási régió nem jön létre, a regionális akarat korlátozott és töredezett. A Nyugat-dunántúli RFT nincs abban a politikai, gazdasági és pénzügyi helyzetben, hogy a konfliktusokat önállóan kezelje. (A válságkezelés lehetséges központjai a központi kormányzat és az Európai Bizottság.)

Második forgatókönyv neve: *Információs kor nyertese*. Ez a forgatókönyv azonban nem a legjobb alternatíva, hanem csak annyit jelent, hogy a régió viszonylag jól él az információs kor elérhető, evidens előnyeivel. Miért jelent ez korlátozott sikert? 1. Nyugat-Dunántúl kihasználja az NFT II. lehetőségeit, rendszeresen elhoz, és sikeresen megvalósít országos és regionális projekteket. 2. A régió saját tudáskapacitásának növelését és hasznosítását konzekvensen megvalósítja, amivel az IKT-ipar dinamikusan fejlődik. 3. A multinacionális gazdasági vállalkozások többsége marad, sőt némelyik további befektetéseket is vállal. Ezt a három pozitív folyamatot nem rontja le nagyon az sem, ha például marad a „gyenge (statisztikai-tervezési) régió”, vagy a lakosság ötven-hatvan százaléka esetleg kimarad a világhálóból és szolgáltatásaiból. (Az NYD RITS jórészt ezt a középső, óvatosan optimális, generális fejlődéseket nem tartalmazó forgatókönyvet dokumentálja.)

Harmadik forgatókönyv neve: *Vezető tudástársadalom régió*. Ennek a lehető legjobb forgatókönyvnek több feltétele van: 1. Az Európai Unió és Magyarország 2010 után sokkal versenyképesebb lesz. 2. Magyarország az információs társadalom fejlődésben legalább félig behozza hátrányait. 3. Nyugat Dunántúlon az ipari kor és az információs kor előnyei ötvöződnek. 4. „Erős” (politikai-közigazgatási) régió jön létre 2008-2010-től. 5. A régió

polgárai és társadalmi csoportjai a jelenleginél többet és tartósan áldoznak az információs társadalom fejlődése érdekében. (A válságkezelés lehetséges egyik önálló központja a – most még nem is tervezett - választott regionális tanács, s közigazgatási hivatal, amelyeket segítenek a kormányzat/önkormányzat regionális intézményei is.)

A lehetséges forgatókönyveket *más módon* is megkülönböztethetjük: 1. *Adottság központú alternatíva*. Ez mindenekelőtt a hagyományos tervezési logika alapján gondolkodik és a hangsúlyt arra teszi, hogy egy-egy régióban csak az elképzelés reális és végrehajtható, amelyhez a feltételek adottak és amelyek a múltat/jelent szervesen folytatják. (Nyugat-Dunántúl esetében ma ezt jelenti, hogy a „gyenge régió” státusza miatt 2005-2006-ra csak olyan projekteket tervezünk, amelyek megvalósítása főként a belső feltételektől függenek.) 2. *Versenyközpontú forgatókönyv*. Ez a felfogásból abból indul ki, hogy az új globalizáció-lokalizáció, avagy az új versenyképesség évtizedek óta új kihívásokat teremt, sőt az elmúlt évtizedben olyan fejlődési eredményeket produkált Nyugat-Dunántúlon is, amelyeknek se hagyományai, se előzményei, sem jövőképei nem voltak. (Ma Nyugat-Dunántúl nem teheti meg, hogy nem figyel az európai, a magyar vagy éppen saját régiója versenyképességi követelményeire, azaz a következő tíz-tizenöt év kihívásaira.) 3. *Kevert vagy optimális forgatókönyv*. Ez a harmadik szcenárió az első kettő ötvözete – a titok a helyes arányok megválasztásában van. Ebből az következik, hogy egyfelől indokolt minden tervezői óvatosság, s annak végiggondolása, hogy minek milyen mértékben adottak a feltételei, másrészt a korszak új arculata miatt elengedhetetlen az átfogó tervek, a nagyprojektek megfogalmazása is.

3.1.1. A forgatókönyvek rizikó faktorai

A kétszer három forgatókönyv rövid bemutatása is érzékeltette, hogy a belátható (tíz éves távlaton belül) *alapvető rizikóforrások* is vannak. Nézzük, hogy melyek ezek: 1. Az Európai Unióban a jelenlegi Európai Bizottság fejlesztési tevékenysége eléri-e, hogy a lisszaboni program eddigi lassú és nem elég eredményt hozó megvalósítása *valóban felgyorsul-e* és az évtized végére Európa valóban a tudásalapú gazdaság és társadalom kontinense lesz-e? 2. A magyar belpolitika a következő parlamenti ciklusban (2006 és 2010 között) eléri-e, hogy a jelenlegi tervezési, statisztikai régiók átalakulhatnak *önkormányzati-államigazgatási* régiókká? 3. A régióban telepedett nagy ipari (multinacionális) vállalkozások hosszabb távon is *maradnak-e*, vagy részben kivonulnak vagy csökkentik teljesítményüket? 4. A régió mai és holnapi vezetése eléri-e, hogy a régió társadalma széles körben megérti és felvállalja a regionális információs társadalom megvalósítását?

Ha a négy kérdésből akár csak kettőre negatív lesz a válasz, az *komolyan megnehezíti* a nyugat-dunántúli információs társadalom megerősödését. Ha viszont a vártnál gyorsabban létrejön az intelligens régió, akkor ez minden más rizikóforrás elhárítását is megkönnyítené.

3.2. Döntéshozatali és -végrehajtási stratégia

Nos, eljutottunk talán az egyik legnehezebb fejezethez, hiszen Magyarországon a tervezési módszertannak még általában nem része a *döntéshozatali stratégia*. Az senki előtt nem lehet kétséges, hogy a NYD RITS csak akkor valósulhat meg, ha a mai döntéshozók (mindenekelőtt a Nyugat-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács tagjai) tudatosan döntenek és a döntés keretében meghatározzák a döntésvégrehajtás forgatókönyvét is.

Döntéshozatal. A döntéshozóknak az NYD RITS elfogadásakor a következőket érdemes végiggondolni: 1. Az európai tervezési folyamatszabályozás miatt átfogó tervezés mindig a tervezési ciklusok előtt lehetséges. Az Európai Bizottság ezért most a következő ciklusra (2007-2013) készül, és főként ebben az évben (2005-ben) hozza meg a stratégiai döntéseit. Minden régió tehát *most tervezhet* – legközelebb ugyanilyen mértékű tervezésre

körülbelül 2011 körül lesz lehetséges. 2. Magyarországon a választások nem igazodnak az európai ciklusokhoz, ám Magyarországon jövőre országgyűlési és önkormányzati választások lesznek, s ráadásul Magyarországnak idén kell leadni a második Nemzeti Fejlesztési Tervet. Ezért minden régió (mint ez köztudott) szintén *idén tervezhet*. 3. Kevés olyan tény vagy érv van, amely a mellett szól, hogy Európában vagy Magyarországon tíz éven belül ne lennének alapvető, *paradigmatikus változások*. Ezért csak úgy lehet dönteni, hogy ezeket – amennyire lehet – figyelembe vesszük. (A jövő nem marad el.) 4. Egyáltalán nem mindegy, hogy a „gyenge régió” státusz ellenére a Nyugat-dunántúli RFT hogyan dönt, most nem lehet tekintettel arra, hogy az önkormányzati/közigazgatási régió 2010 előtt vagy után jön létre. A döntés *súlya és felelőssége ma ugyanakkora*, mintha már regionális választott képviselőkből álló testület határozná.

Az elmúlt egy évtized alapján jól körülhatárolhatók a döntéshozási típusok, amelyek a következők: a) Tervezés-centrikus döntés. Ez azt jelenti, hogy miután ma a régió elsősorban tervezési régió, akkor tervezzünk folyamatosan és hozzuk meg sorban a tervezési döntéseket. B) Ami adott, az legyen döntés. Tervezhetünk ugyan közép- vagy hosszú távra, ám csak olyan projektekre adjunk pénzt, amelyek a régió belső akaratát, a hangadó lobbikat kielégíti. c) Projekt-regió felfogás. A posztmodern piacgazdaságban a régió egy nagyprojektnek tekinthető és csak a projekttervezés szabályaira figyeljünk. d) Felzárkózás-központú döntés. A jövőt úgy sem értjük, a jövő úgy sem található ki, így arra figyeljünk, hogy gazdaságilag társadalmilag kik vannak bajban, és elsősorban nekik adjunk segítséget. e) Versenyképességre koncentrálnak döntés. A jövőt ne feléljük, a jövőt ne rontsuk el, a jövő alapvetően attól függ, az emberek életminősége is, hogy a régió mennyire lesz versenyképes. f) Felsőbb akaratra figyelő döntés. Ha az EU vagy a kormány akar valamit, az bizonyára helyes, mert ők látnak messzebb, így engedjünk a felsőbb akaratnak. Ha akarják, döntsünk akaratuk szerint. g) Fióknak szóló döntés. Bevett gyakorlat, hogy öt stratégiából három vagy négy a fióknak készül, mert senki nem kötelez minket a stratégiák végrehajtására. Ezért nincs nagy jelentősége, ha egy stratégia megszületik. h) stb.

A felsorolt döntési magatartások többsége felett önmagában *eljár az idő*, abban is új időszámítás van, hogy a stratégia tartalma nem mindegy, s a stratégia arra való, hogy végrehajtsák, s a stratégia azért is fontos, mert az állam is csak ennek alapján adhat támogatást, sőt jobb esetben a piaci szereplők is csak úgy pályázhatnak, ha szándékukat erősíti az elfogadott stratégia. A felsorolt (és nem felsorolt) döntési alternatívák egyik sem lehet kizárólagos, azaz a szempontok többségét egyszerre kell *figyelembe venni és egymással egyeztetni*.

Döntésvajlaslat. A fentiek ismeretében a Nyugat-Dunántúli RFT egyrészt fogadja el – értve a döntés felelősségét - az NYD Regionális Információs Társadalom Stratégiát, másfelől a stratégia keretében döntsön arról is, hogy a stratégia megvalósításának szervezeti, intézményi, szakmai feltételeit hogyan teremti meg. (Ezért építettük bele a stratégiába a döntéshozatali-döntésvégrehajtási rendszer modernizálását, amelynek optimális esetben 2007-2008-ra létre kellene jönnie.)

Döntésvégrehajtás. A sikeres döntésvégrehajtáshoz felsoroljuk a legfontosabb *aktuális teendőket*, amelyeket a következő fejezetben részletesen ismertetünk: 1. A NYD RFT gondolja végig és döntse el, hogy melyik döntés- és projekt megvalósítási alternatívát választja. (Javaslatunk: a stratégia központú, tudatosan tervezett és irányított forgatókönyv.) 2. Az NYD RITS tekintsük a régió egyik központi (kulcsjelentőségű) nagyprojekt tervének és ezért a végrehajtáshoz teremtsék meg a Nyugat-dunántúli Információs Társadalom vagy tágabban a Fejlesztési és Projekt Megvalósítási Irodát és annak szervezeti, pénzügyi feltételeit. 3. Az Iroda (vagy az NYD RFÜ) mellett belső és külső szakértőkből jöjjön létre egy szakértői stáb, ahogy azt minden európai intelligens régió programnál létre hozták. 4. A Nyugat-dunántúli RFÜ (és az Iroda) ne egyszerűen projekttervet építsen fel, hanem egy olyan partnerhálózatot, amely keretében az egymást kiegészítő projektek tervezése, indítása,

pályáztatása stratégiailag és gyakorlatilag is szervezhető. 5. AZ NYD RFT és az NYD RFÜ határozza meg, hogy legalább két évente kötelező napirendre tűzni a stratégia szövegének felülvizsgálatát és továbbfejlesztését, s ugyanakkor a stratégia megvalósításának előrehaladását is tekintse át és ahol szükséges, hogy ott a végrehajtás tervét módosítsa. (A teljesítmény ellenőrzésére, avagy a monitoringozásra külön fejezetben teszünk javaslatokat.)

A megvalósítás tervezésénél ezeket a javaslatokat részletesen ismertetjük.

4. Megvalósítás

4.1. Projekt megvalósítási forgatókönyvek

Az NYD RITS megvalósításának egyik legfontosabb kérdése, hogy dolgozzuk ki a *projektmegvalósítási forgatókönyveket*. Ezek megtervezéséhez, avagy a projektek megvalósításához minimum a *következő szempontokat* szükséges figyelembe venni:

- A kidolgozott vagy a most kidolgozás közben lévő projekteket *két csoportra* kellett osztani, mert a 2005 és 2013 között időtávban legalább egy nagy tervezési-végrehajtási fordulópontra van. Ez a fordulópontra 2007. január 1.-e, mert ekkor kezdődik az Európai Unióban a következő ciklus, amely 2013 december végéig tart.
- A források szűkössége, a megvalósítási idő rövideje miatt 2005 és 2006-ban elsősorban csak olyan projektek indíthatók, amelyeknek a régióban *megérték a feltételeit*, a projektek megvalósításához és sikeres működéséhez adottak a személyi feltételek, s a fejlesztéshez szükséges tudások szintén rendelkezésre állnak.
- A következő időszakban (2007 és 2013 között) viszont olyan projektek is indíthatók, amelyek alapvetően *országos vagy regionális nagyprojektek*, s amelyekhez a pénzügyi feltételek átlagosan ötven százalékban a második NFT pályázatainak keretében elérhetőek lehetnek.
- Az NYD RITS megvalósítása csak lehet sikeres, ha a tervezett projektek tudatosan *egymásra épülnek*, egymást kiegészítik, s a modellkísérletek széles körben adaptálhatók. Mindehhez az is feltétel, hogy a globális információs társadalom alapfeltételei (például az Internet2, vagy az e-közigazgatás) a ciklus végére teljes mértékben kiépüljenek.
- A stratégia megvalósításának magas szintű menedzseléséhez szintén feltétel, hogy Nyugat-Dunántúlon már 2005-2006-ban létrejöjjön a *projektek e-projektára*, amelyet minden hónapban frissítenek, így a fejlesztések nyomon követhetőek és a nyilvánosság számára átláthatóak. (Ennek az e-projektárnak része lehet egy regionális információs társadalom adattár.)
- A fejlesztések végigviteléhez szintén feltétel a szervezési akar és kapacitás létrehozása és intézményesítése. (Ezért önálló projektterveket javasoltunk a NYD RITS regionális fejlesztési és projektiroda (központ) létrehozására és a NYD RITS, vagy tágabban Nyugat-dunántúli monitoringozási rendszer kialakítására.)
- A monitoringozásnál egyaránt elvégzendők az outputmutatók (kvantitatív mutatók), az eredménymutatók (kvalitatív mutatók) és a hatásmutatók szerinti folyamatos vizsgálatok. (Ezért az NYD RITS számára önálló monitoringozási követelmény rendszert dolgoztunk ki.)

A felsorolt fontosabb szempontok alapján és az elmúlt öt évben (a hét magyar régióban) a regionális információs társadalom projektek megvalósításának tapasztalatai szerint három alapvető projektmegvalósítási forgatókönyvet írhatunk le:

1. *Spontán projektmegvalósítási „stratégia”*. Ez azt a gyakorlatot rögzíti, amikor tudatos regionális projektmegvalósítás (nem tervezés!) nincs, sőt a piaci szabályozás minimális. A projektek szervezése, indítása véletlenszerű, jobbra egy-egy helyi elképzelés generálódik projektté, a projektek között együttműködés nincs. A regionális erő kifejtés gyakran még arra sem elég, hogy az elindult, félbemaradt, sikerre vitt projekteket számon tartsa.
2. *Félig tervszerűtlen, félig tervszerű projekt menedzselési stratégia*. Ez a félig tudatos, félig spontán gyakorlat azt jelenti, hogy a regionális fejlesztési ügynökség, a megyei közgyűlések vagy a kistérségi tanácsok – elsősorban – néhány kiemelt, vagy számukra fontos projektet gondoznak és menedzselnek, ám ebből a tervezési-bonyolítási figyelemből mind azok a projektek kiesnek, amelyeket egy-egy vállalkozói kör vagy például egy-egy tudáscsoport kezdeményez. (Ehhez a gyakorlathoz tartozik, hogy a legtöbb esetben a projekttervek összegyűjtése és nyilvántartása megtörténik.) Ennél a gyakorlatnál jellegzetes tünet, hogy az információs társadalom lehetséges nagyprojektjeinek előkészítése elmaradt.
3. *Tervszerű, integrált és innovatív projektmegvalósítási stratégia*. Ez a módszer még inkább csak egy potenciális lehetőség, ám bevezetése már elodázhatatlan. Ez a stratégia engedi, sőt támogatja és koordinálja a piaci szereplők törekvéseit, miközben a regionális fejlesztési ügynökségnél, vagy az ügynökség mellett önálló intézményben létrehozza a regionális projektmegvalósítási központot. Ebben az esetben a projektek nem csak véletlenszerűen születnek, hanem a stratégia megvalósítása érdekében az érdekelt szereplők összefogásával projekteket generál és a projektek közötti együttműködést szervezi. (Ez egy stratégia-központú, tudatosan tervezett, kontrollált projektmegvalósítási folyamatot tesz lehetővé.

Nyugat-Dunántúl számára, vagy még pontosabban a Nyugat-Dunántúli RFT számára azt javasoljuk, hogy tudatosan döntsön a *harmadik (tervszerű, integrált és innovatív) projektmegvalósítási stratégia és végrehajtása* mellett. (Az előkészületekre adjunk másfél évet és ennek a stratégiának a tudatos végrehajtása 2007. elejétől kezdődjön.) Ez a stratégia egyaránt jelent tervezés-centrikus, felzárkózás-központú, versenyképességre koncentrálnó és jövőt tetemtő döntést. S természetesen ez felel meg a *kevert vagy optimális forgatókönyvnek*.

4.2. A program intézményesítése, finanszírozása

Két intézmény létrehozását és egy állandó szakértői csoport felállítását javasoljuk:

1. NYD RITS regionális fejlesztési és projekt iroda (vagy központ), vagy tágabban **Nyugat-dunántúli Fejlesztési és Projekt Megvalósítási Iroda (RITS-FPI)** létrehozása.

A RITS-FPI kezdetben két munkatársat és egy titkárnőt foglalkoztató iroda, amely aztán 2007-től már RITS központtá válhat. Először elsősorban a hét – rövid távú - projektet gondozza és előkészíti a 2007-től induló projekt rendszert. Az iroda főként úgy finanszírozható, hogy az alapítási költségvetésén és saját maga számára nyert pályázatokon túl minden projekt támogatási összegéből néhány százalékot kap. 2010-re regionális információs társadalom fejlesztő központtá válhat.

2. **Regionális Hálózati Információs és Innovációs Tervezési Hálózati Intézet (RFT RHTI)** létrehozása a gördülő tervezésekhez. Az RHTI először csak egy Internetes kutató és kutatási eredményeket értelmező team, hiszen a projektek tervezéséhez, megvalósításához és monitoringozáshoz már most szükség van a tevékenységére. Néhány éven belül rendes regionális valóságos és Internetes kutatóintézeté kell válnia.

3. Az NYD RITS Iroda, vagy az NYD RFÜ mellett belső és külső szakértőkből jöjjön létre egy **Információs Társadalom Szakértői Csoport**. Ez a szakértői csoport egyfelől a folyamatos tervezésben, az NYD RITS felülvizsgálatában, az új törekvések megvitatásában,

az európai és interregionális kapcsolattartásban (stb.) jeleskedhet. Évente legfeljebb négyszer ülésezhet, mert a feladatok többségét minden szakértő elláthatja távmunkában.

4.4. Összefoglaló táblázat

Az áttekinthetőség kedvéért és a stratégia rendszerének bemutatása érdekében egy táblázatban összefoglalva ismertetjük a célrendszert és az intézkedés rendszert.

1. Hosszú távú cél 2020-ig

Tudásalapú információs társadalom régió

A cél az, hogy a Nyugat-dunántúli régió az infokommunikációs eszközöket és szolgáltatásokat széles körben hatékonyan használó régióvá váljon, amely különösen az e-közigazgatás, az e-gazdaság és az e-demokrácia, valamint az innováció erősítése segítségével felgyorsítja a -fenntartható és versenyképes - tudásalapú gazdaság és társadalom fejlődését

2. Átfogó célok (beavatkozási területek) 2013-ig

A. Versenyképes régió létrehozása	B. Intelligens társadalom régió kifejlesztése	C. Tudásrégió létrejötte	D. e-Demokrácia régió kialakulása	E. e-Régió megszületése
--	--	--------------------------------	--	-------------------------------

3. Prioritások (fő irányok)

A. Tudás-vezérelte versenyképes regionális gazdaság erősítése	B. Tudás-vezérelte versenyképes társadalom építése	C. Versenyképes tudásfejlesztés és tudásközvetítés fejlesztése	D. e-önkormányzat, e-közigazgatás, e-választás elterjesztése	E. Regionális hozzáférés (és hozzájutás) az e- polgárság erősítéséért
--	--	--	--	--

4. Intézkedések (2005-20013)

A.1. Tudásalapú IKT- ipar fejlesztéséhez: a) NYD tudásalapú és innovációs IKT-ipar fejlesztése b) regionális e- gazdasági portál és hálózat létrehozása c) e-kereskedelmi szolgáltatások, e- piacterek fejlesztése	B.1. Intelligens települések és térségek fejlesztéséhez: a) Intelligens települések és kistérségek létrehozása b) ITá fejlesztésben lemaradt települések és térségek felzárkóztatása c) virtuális területfejlesztési központok alakítása	C.1. Regionális új tudásokhoz, új kutatásokhoz: a) egyetemi-főiskolai kutatások fejlesztése, új kutatóhelyek létesítése b) új tudások létrehozása érdekében új kutatócsoportok létesítése, c) virtuális kutató intézetek alapítása, d) kiemelt regionális kutatások finanszírozása	D.1. e-Közigazgatás fejlesztéséhez: a) Települési és térségi e-önkormányzat és e- közigazgatás fejlesztések támogatása b) regionális e- közigazgatási szolgáltatások (pld. e- közigazgatási portál) fejlesztése	E.1. Hozzáféréshez- hozzájutáshoz: a) e-infrastruktúra fejlesztés regionális támogatása b) Internet 2 (+IPv6, stb.) elterjesztésének segítése
A.2. IT K+F piac erősítéséhez: a) A régióban a K+F vállalkozások támogatása b) Kilépés a globális tudáspiacra program	B.2. e-Egészségügy fejlesztéséhez: a) térségi e- egészségügyi információs rendszerek létrehozása b) táv-diagnosztika modellkísérletek indítása c) Távgyógyászati fejlesztések támogatása	C.2. Tudásközvetítés fejlesztéséhez: a) e-gimnázium modellkísérlet indítása b) felsőoktatásban új szakirányok, új oktatások támogatása (információs társadalom témaköreiben) c) regionális távoktatási központok támogatása d) felnőttoktatási e- hálózat létrehozása	D.2. e-választás fejlesztéséhez: a) e-választási rendszer modellkísérlet indítása b) települési e- népszavazások módszerének kipróbálása	E.2. Közösségi hozzáférésekhez: a) Közösségi hozzáférések (teleházak, városi tudásházak, könyvtárak, e- Magyarország pontok stb.) támogatása
A.3. Tudás-intenzív KKV-ék támogatásához: Új tudás-vezérelte, innovációs KKV-ék alapításához ösztönzés	B.3. Regionális foglalkoztatás fejlesztéséhez: a) távmunka fejlesztés b) regionális e- munkaerőpiac létrehozása	C.3. Az információs rendszer erősítéséhez: a) Regionális önkormányzati információs rendszer létrehozása b) A régió felsőoktatási intézményeinek segítségével regionális IT-kutatások végzése	D.3. Regionális e- közigazgatás előkészítéséhez: Stratégia és megvalósíthatósági tanulmány készítése	E.3. Hozzájutás segítéséhez: Egyéni-családi hozzájutás segítése
A.4. e-Természet- és e- Nyugat-dunántúli Regionális Információs Társadalom Stratégia (NYD-RITS) II. kötet Stratégia	B.4. Intelligens civil	C.4. Regionális	D.4. NYD RITS	E.4. Digitális

környezet-gazdaság fejlesztéséhez:
Regionális zöld portál létrehozása

A.5. Közös tudásgazdasági projektekhez:
Interregionális tudásgazdasági vállalkozásoknak támogatás

társadalom fejlesztéséhez:
a) települési Internetes e-közösségek alakításának támogatása
b) civil szervezetek e-portáljainak, e-hálózatainak létrehozása
B.5. Regionális e-kohézió erősítéséhez:
Regionális jelen és jövőtudat portál létrehozása

tartalmi parhoz:
a) e-könyvtár
b) e-múzeum,
c) e-levéltár,
d) e-művelődési ház,
e) e-egyház
tartalomfejlesztéseinek támogatása
C.5. Média-fejlesztéshez:
a) térségi Internetes rádiók, televízió csatornák támogatása
b) regionális dinamikus ITá e-kommunikáció indítása

döntéshozatalhoz:
a) NYD-RITS e-döntéshozatali, döntés végrehajtási rendszer létrehozása
b) NYD RITS fejlesztési és projektiroda alapítása, működtetése
D.5. Regionális monitoring rendszerhez:
NYD RITS e-monitoring rendszer létrehozása

írásstudáshoz és aláíráshoz:
a) Digitális írástudás javításának támogatása
b) Digitális aláírás terjesztése

E.5. Intelligens családi házak prioritáshoz:
Intelligens családi ház modellkísérletek indítása

5. Projektek 1. (Intézkedésekhez) 2005-2007

A. 2.-höz
IT Kutatás-fejlesztési (innovációs) park

B. 1.-hez
Intelligens kistérségi modellkísérlet

C.2.-hez
Regionális tudásfejlesztési központ létrehozása)

D.1.-hez
e-közigazgatási fejlesztési modellkísérlet

E.2.-höz
Regionális közösségi hozzáférés fejlesztési projekt

B. 3.-hoz
Regionális e-munkaerőpiaci projekt

C. 1.-hez
Regionális Információs és Innovációs Tervezési Hálózati Intézet a gördülő tervezésekhez (továbbfejlesztés)

Projektek 2. (Intézkedésekhez) 2007-2013

A. 1.-hez
a) Regionális IKT-ipar intenzív fejlesztésének támogatása
b) Regionális Innováció-fejlesztési Központ és network létrehozása

B.1.-hez
a) Minden megyei jogú és minden második városban, továbbá
b) minden második kistérségben intelligens város/kistérség projekt megvalósításának támogatása

C.1.-hez
a) a jelenlegi kutatási kapacitás megőrző-projekt
b) Regionális Információs és Innovációs Tervezési Hálózati Intézet továbbfejlesztése és működtetése

D.1.-hez
a) Minden településen és térségben e-önkormányzás, e-közigazgatás bevezetése
b) regionális e-közigazgatás és intézményeinek kialakítása
c) Regionális e-közigazgatási szolgáltató portál projekt

E.1.-hez
a) Regionális Internet II. projekt megvalósításának támogatása
b) IPv6 Internet protokoll elterjesztésének ösztönzése

A. 2.-höz
Ezer tudományos fokozattal rendelkező kutatót a régióba projekt

B.2.-höz
Minden nagyobb városban és minden kistérségben elektronikus betegnyilvántartó és e-egészségügyi információs rendszer

C.2.-höz
a) e-gimnázium, e-osztályok, e-tantermek (stb.) projekt
b) minden felsőfokú intézményben az információs társadalom tanítása
c) minden felsőfokú intézményben széleskörű távoktatás

D.2.-höz
a) 2010-ben kísérleti jelleggel, 2014-ben szinte mindenhol önkormányzati e-választások, e-szavazások
b) minden intelligens városban és kistérségben az e-népszavazás lehetővé tétele

E.2.-höz
a) Minden településen közösségi hozzáférési intézmények projekt

A. 3.-höz
A KKV-éknak ágazati és térségi e-piacterek projekt

B.3.-hoz
Regionális távmunka projekt (támogatás a munkaadóknak és munkavállalóknak)

C.3.-hoz
Regionális információs rendszer, portál és szolgáltatás

D.3.-hoz
a) Regionális e-közigazgatás előkészítése projekt

E.3.-hoz
a) Internetes tudáskeresés és feldolgozás projekt
b) Családi tartalom-szolgáltatások támogatása projekt

A.4.-hez
Regionális Zöld portál(ok) létrehozása projekt

B.4.-hez
a) virtuális települési e-közösségek létrehozásának segítése
b) regionális civil szervezetek e-hálózatainak megszervezése

C.4.-hez
a) a regionális hagyományok és tudások digitalizálása
b) digitális könyvtár és múzeum projekt
c) egyházi e-közösségek támogatása

D.4.-hez
a) NYD RITS regionális fejlesztési és projektiroda (központ) létrehozása
b) Regionális mesterséges intelligencia projekt

E.4.-hez
a) Hátrányos helyzetű polgároknak ECDL-vizsgát! projekt
b) Digitális aláírás terjesztésének támogatása projekt

A. 5.-hez
Közép-Európai (interregionális) Tudásgazdasági Régió létrehozásának kezdeményezése és támogatása projekt

B.5.-höz
Regionális jelen- és jövőképp és jövőtudat portál projekt

C.5.-höz
a) Internetes televízió csatornák támogatása projekt;
b) Folyamatos kommunikációs akciók, kampányok, tudatfejlesztések keretében először egy

D.5.-höz
NYD RITS (vagy tágabban Nyugat-Dunántúli) monitoringozási rendszer kialakítása projekt

E.5.-höz
a) Intelligens családi ház/lakás projekt
b) Intelligens önkormányzati intézmények projekt

4.5. Monitoring program (Teljesítmény ellenőrzés)

Mint minden régióban, így Nyugat-Dunántúlon is a Nyugat-dunántúli RFT-nek abban döntést kell hozni, hogy a régióban futó projekteket, fejlesztéseket hogyan monitoringozza. Elvileg három lehetőség kínálkozik: 1. Minden (vagy csak a fontosabb) projekteket nem csak külön-külön, hanem regionális szinten is monitoringozzák és ezek eredményét időnként (ám egységesen) digitálisan elérhetővé teszik. 2. Külön végzik a regionális információs társadalom projektek monitoringozását és ezekről folyamatosan vagy legalább évente egyszer nyilvános jelentést tesz közzé. 3. Nem csak átfogó regionális monitoringozás folyik, s az eredmények nem csak állandóan publikálódnak az Interneten, hanem a teljesítmény ellenőrzések közben, után évente vagy kétfévente a tervezéseken, stratégiákon, projekt megvalósítási forgatókönyveken változtatnak.

Javaslatunk szerint az NYD RITS megvalósulását, a projektek valóra váltását a következő hatásrendszerrel érdemes végezni:

- Kétfévente vizsgálják felül a SWOT és a V-analízist
- Kétfévente legyen versenyképességi analízis
- Kétfévente kerüljön sor társadalmi hatásvizsgálatra
- Kétfévente legyen projekt-rendszer és teljesítés eredmény ellenőrzés
- Kétfévente külön szülessen tudásfejlesztési analízis
- Kétfévente – a fentiek eredményeként – legyen NYD RITS stratégia és operatív program korrekció
- Kétfévente elemezzék a legrosszabb gyakorlatok tanulságait
- Évente vagy kétfévente legyen a legjobb gyakorlatok bemutatása
- Kétfévente értékeljék az NYD RITS kommunikációját
- Kétfévente minősítsék az NYD RITS intézményeit, stb.

A monitoringozás indikátorait vegyük át egyrészt a kormányzati (főként a MITS-ből), másrészt az európai indikátor meghatározásokból (SIBIS⁷, e-Europe). Természetesen továbbra is elválaszthatók az outputmutatók (kvantitatív mutatók), az eredménymutatók (kvalitatív mutatók) és a hatásmutatók.

Ám igaz a következő megjegyzés: „A korábban alkalmazott indikátorok egy része általános folyamatokat követett, míg más mutatók a program hatására megvalósuló változásokat mérték, ez azonban esetleges, nem következetes és nincs szerkezetileg elkülönítve. Az indikátorokon belül ezért érdemes meghatározni azokat, amelyek a **közvetlen eredményeket mérik**, mint például a kórházak IKT-ellátottságának növekedése, illetve ezen infrastruktúra, szolgáltatások, lehetőségek **használatát** (az elektronikusan vezetett kórházi nyilvántartás aránya, vagy egészségügyi információk keresésének általánossá válása az Interneten) és a használat következtében megvalósuló **hatást mérő** indikátorokat, amelyek az egészségügy esetében gyorsabb ügyintézés, elégedettebb, tájékozottabb betegeket jelezhetnek.”⁸ Ezt az elválasztó meghatározást az NYD RITS projektjeinél is érdemes elvégezni.

Nekünk sincs tehát más dolgunk, mint az, hogy az indikátorok *elméleti háttérét* folyamatosan vizsgáljuk: mennyiben kapcsolódnak az *információs társadalom releváns*

⁷ A 2003 év végén publikált kézikönyvben részletesen leírják az indikátorok kiválasztásának minőségi kritériumait. A SIBIS indikátorok kiválasztásakor a társadalomtudomány kutatási módszertanainak legújabb eredményeire és az európai statisztikai intézmények bevált gyakorlataira építettek.

⁸ A Magyar Információs Társadalom Stratégia monitoringjának felülvizsgálata (IHM, 2004)

elméleteihez, az indikátor eredményei mennyire segítik a célkitűzések megvalósulásának követését, és mennyire alkalmasak a vizsgálati egységek közötti különbségek feltárására. Mindenesetre már most az NYD RITS prioritásainál igyekeztünk a fontosabb indikátorokat megadni, ám az indikátorok végleges megjelölése a Regionális Információs és Innovációs Tervezési Hálózati Intézetre vár.

5. Operatív program (2005-2007)

5.1. Öt programfüzet terve

Az NYD RITS harmadik kötete tartalmazza majd az *öt programfüzetet* és az első hét projektnek a részletes leírását. Most csak *röviden ismertetjük* a programfüzetek tartalmát.

5.5.1. Tudásalapú gazdaság

5.5.2. Intelligens kistérség

5.5.3. Tudás és tartalomfejlesztés

5.5.4. e-Közigazgatás

5.5.5. Hozzáférés-hozzájutás

5.2. A hét kiemelt projekt bemutatása

5.2.1. K+F fejlesztési projektterv

Átfogó célok

Ez a komplex kutatás-fejlesztési projekt (az eddig is kitűnő ipari-technológiai parkok után) a régió első és egyben legjelentősebb K+F parkját hozza létre a sárvári kistérségben, együttműködve Sárvárral, s a kapcsolódó szomszédos, főként a szombathelyi kistérséggel.

A projekt leírása

2005-re nyilvánvalóvá vált, hogy az Európai Unió lemaradt a globális gazdasági-tudásgazdasági versenyben az intenzíven fejlődő Dél-Ázsiához és Japánhoz, valamint Észak-Amerikához képest. A gyorsuló ütemű technológiai fejlődésre jellemző, hogy a kutató laboratóriumokból gyakorlatilag azonnal piacépes termékek kerülnek ki. Az az új termék pedig, amelyik a globális piacon már tömegfogyasztási cikként jelenik meg, azonnal elavultnak tekinthető.

Ahhoz, hogy az e-Europe és az i2010 ambiciózus céljait „az öreg kontinens” megvalósíthassa, a következő időszakban valamennyi tagországban és ezek régióiban kiemelt figyelmet fordítanak a kutatás-fejlesztési kapacitás növelésére. Fontos feladat tehát, hogy a tagországok – a legjobb európai gyakorlatoknak megfelelően – a GDP három százalékát alkalmazott, valamint célzott alap kutatásokra fordítsák.

Magyarország jelentős hagyományokkal rendelkezik az innováció területén, valamint ipari parkok szervezésében, működtetésében is élen jár. Ugyanakkor a központi költségvetésből a K+F tevékenységre fordított kiadások a GDP egy százaléka alá estek. Az Nyugat-dunántúli Regionális Információs Társadalom Stratégia (NYD-RITS) II. kötet Stratégia 60

újítások, fejlesztések elhanyagolása a humán kapacitás leépüléséhez is vezetett. Ezért most minden régióban kiemelt prioritás a negatív folyamat megállítása és megfordítása.

A Nyugat-dunántúli régió versenyképességét jelentősen javítja majd a Sárvári Információtechnológiai Innovációs Park létesítése. A projekt céljai a következők:

- § sikeres K+F park modell megteremtése a Nyugat-dunántúli régióban;
- § a park elsősorban IT-park lesz, de kapcsolódnak hozzá további témák (biopark, ökológiai park, e-gazdaság központ, stb. funkciók)
- § az innovatív szellemi erőforrások jobb kihasználása;
- § a régióban működő ipari parkok innovációs tevékenységének hatékony koordinálása;
- § koncentrált alkalmazott kutatások eredményeinek piacra juttatásával a versenyképesség növelése;
- § a magyar kutatási és fejlesztési kapacitás intenzívebb megjelenítése az európai és a globális tudás piacokon.

A Sárvári innovációs K+F Park, mint regionális információtechnológiai innovációs központ, akkor tölti be hatékonyan a szerepét, ha

- § a kutatások eredményeit a lehető legrövidebb idő alatt megjeleníti a fejlesztési projektekben, a konkrét termékekben, valamint szolgáltatásokban;
- § ösztönzi a régióban található kis- és középvállalkozásokat innovációs projektek megvalósítására;
- § folyamatos trendelemzések és technológiai előrejelzések készítésével, valamint az ipari parkokban működő, K+F tevékenységet is folytató kis- és középvállalkozások számára történő eljuttatásával hozzájárul az információáramlás, közvetve a döntési folyamatok felgyorsításához;
- § lehetőséget biztosít fiatal kutatók számára tapasztalatszerzésre, ezáltal hozzájárul a foglalkoztatás bővítéséhez;
- § összességében: javítja a régió tudásalapú versenyképességét.

5.2.2. Intelligens kistérség fejlesztési projektterv

Átfogó célok

Magyarországon a Nyugat-dunántúli régióban, Zala megyében és ezen belül Lenti kistérségben valósuljon meg a többszörösen hátrányos helyzetű kistérség saját *tudásgazdaság és tudástársadalom* programja, amelynek céljai összhangban vannak az európai információs társadalom irányelvekkel és a magyar hasonló kormányzati szándékokkal.

A projekt rövid leírása

A kistérségben és valamennyi településen kiépül a szélessávú és gyors infokommunikációs technológián alapuló informatikai-kommunikációs infrastruktúra, s végbemegy a gazdasági vállalkozások, közhasznú szervezetek, az önkormányzatok, valamint a térségben található dekoncentrált állami szervek egységes, rendszerelvű információs hálózatba szervezése (minden elektronikus szolgáltatás elérése mindenki számára), avagy az e-önkormányzás és az e-közigazgatás programjának megvalósítása.

A hálózat és a szolgáltató közigazgatás fejlesztésének az is eredmény lesz, hogy a kistérségben a helyi polgároknak és családoknak mintegy ötven-hatvan százaléka rendszeresen használja az Internetet.

A beruházások hozzájárulnak a termelőszektor teljesítményének növekedéséhez, amire a térség gazdaságának versenyképessége alapozható. A decentralizált ágazati fejlesztések

(halászat, erdőgazdálkodás, élelmiszer-feldolgozás, e-mezőgazdaság) dinamikus támogatják a térség húzóágazatának számító idegenforgalom és e-turizmus fejlődését.

Az e-foglalkoztatás stratégiájának megfelelően az emberi erőforrások fejlesztése és a foglalkoztatottság növelése – elsősorban az élethosszon át tartó tanulás koncepciójának megvalósításával és az alternatív foglalkoztatási formák (például a távmunka) elterjedésével – intenzíven segíti a humán erőforrások jobb kihasználását. A térség népességmegtartó és -vonzó hatásának erősítése érdekében elkészül a kistérségi tudásfejlesztő K+F központ, s ezzel párhuzamosan az intelligens lakóparkok, családi házak programterve is.

Az infokommunikációs technológia alkalmazásából egy olyan előny is származik majd, hogy ebben a kistérségben a fejlesztések egyik központi eleme lesz az e-környezet és természetvédelem, avagy a tiszta környezet megtartása és védelme, hiszen a természeti erőforrások épségének megőrzése érvényesül az innovatív fejlesztésekben.

A lenti intelligens kistérség viszont csak akkor válik valóban intelligensé, ha a települések és a kistérségének társadalmának minősége jelentős mértékben javul, ezért a projekt központi célja a lokális civil társadalom erősítése, s ennek a célnak a jegyében a kistérség civil szervezeteit is fejlesztik.

5.2.3. Regionális munkaerőpiaci projektterv

1. Átfogó célok:

A régió munkaerő-piaci információs rendszerének és a kapcsolódó e-szolgáltatások kidolgozása különös tekintettel a foglalkoztatás és a regionális fejlesztés területeire.

2. Rövid leírás:

Az információk és a szakmai know-how gyorsabb átadása a terület- és gazdaságfejlesztési intézmények között a munkaerőpiaci politika és szolgáltatások terén, hatékony, tudásbázisú információáramlás elősegítésével. A munkaerő-piaci információk, adatok gyűjtésének, feldolgozásának, elemzésének, szolgáltatásának szélesítése speciális elemekkel. Az adatok elektronikus feldolgozásához a technikai és szakmai feltételek megteremtése. A munkaerő-piaci információk, szolgáltatások széleskörű, elektronikus elérhetőségének biztosítása a hátrányos helyzetű csoportok és személyek számára is.

A kapcsolódó szolgáltatások célja jelen projektben:

- a modellértékű e-munka kezdeményezések elterjesztése, ennek érdekében olyan adatbázis létrehozása, amely áttekinthetőséget biztosít a hazai feldolgozott, elemzett projektekről,
- a munkaerőpiaci programokra pályázó szervezetek és a pályázatokat kiíró forrásgazda intézmények segítése,
- az atipikus foglalkoztatási formák előtérbe helyezése az e-munka segítségével,
- az eredményekhez történő interaktív hozzáférés biztosítása.

További feladat a regionális szolgáltatások kidolgozásának és partnerekkel együtt történő beindításának célja a távoktatás, a távmunka és a távügyintézés területein a lakosság jobb kiszolgálása, e-munkaerőpiac létrehozása, működtetése. Ehhez egy tudásalapú szoftvert is ki kell fejleszteni, mely lehetővé teszi az adatok keresését és rendszerezését függetlenül az adatot elhelyező földrajzi helyétől vagy magától az adatszolgáltatótól, a szoftver egy központi adatbázison alapul.

5.2.4. Regionális tudásközpont fejlesztési projektterv

Átfogó célok

A Szombathelyi Regionális Távoktatási Tudás- és Módszertani Forrásközpont tervének továbbfejlesztésével létrehoznak egy olyan regionális projektet, amelynek eredményeként Nyugat-Dunántúlon megszületik a Regionális Tudásfejlesztési Központ.

A projekt rövid leírása

A nyugat-dunántúli regionális tudásalapú gazdaság és társadalom alapozása után, vagy már közben az egyik legfontosabb feladat a tudás és tartalomfejlesztés intézményesítése. Ennek a projektnek ez a legfontosabb feladata.

Ezért a tudásközpont egyik célja, hogy oktatási-távoktatási módszertani központ legyen. Az oktatási rendszernek egyre inkább meghatározó elemévé válnak a nem iskolarendszerű, alternatív távoktatási és távtanulási módszerek. Az élethosszon át tartó tanulás (lifelong learning) koncepciójának regionális bevezetése, elterjesztése a tudástársadalom és -gazdaság megvalósítása érdekében kiemelt feladat. Csakis az ismeretek folyamatos, szisztematikus megújítása, bővítése, az elmélet és a gyakorlat összehangolt fejlesztése vezethet a humán kapacitás leépülésének megállításához és a folyamat megfordításához. A távoktatási forrásközpont legfontosabb feladata a jó minőségű, digitális tananyagok előállítás, az e-learning programok szervezése, valamint Európában egyedülálló alternatív, modulrendszerű oktatási-képzési struktúrák kidolgozása és bevezetése.

A „tanuló társadalom” koncepciójának megvalósításához regionális képesség- és készségfelmérések elvégzése indokolt. A képzési szükségletekhez, igényekhez, valamint a technológiai trendekhez igazodó oktatási projektek kidolgozása és végrehajtása által válik alkalmassá a gazdaságilag aktív lakosság az innovatív készségek gyakorlatba történő átültetésére.

A régió versenyképességének javítása érdekében a társadalom minden rétegére kiterjedő, elsősorban egyéni ambíciókhoz igazodó, folyamatos át- és továbbképzési rendszer válik egyre inkább nélkülözhetetlenné. Az új andragógiai módszertan lehetővé teszi, hogy a gazdag képzési kínálatból az egyén a hiányosságaihoz vagy érdeklődéséhez leginkább illeszkedő oktatási modulokat – mentor segítségével – önállóan válassza ki, tantervét egyénileg állítsa össze és a képzési szakaszok végén ismeretiről kompetens bizottság előtt adjon számot. Ily módon nem passzív befogadóként, hanem aktív kezdeményezőként a társadalom bármelyik tagja - iskolai végzettségétől, szakképzettségétől függetlenül - érdekeltté tehető a folyamatos ismeretszerzésben és képességei fejlesztésében.

A tudásközpont másik célja, hogy a régióban az új tudások születésének inspirátora legyen, együttműködve a régió minden felsőoktatási intézményével és kutató csoportjával. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a regionális tudásközpont vezeti és menedzseli az NYD RITS harmadik prioritásának (Versenyképes tudásfejlesztés és tudásközvetítés fejlesztése) megvalósítását. Mivel a célrendszerben ez a prioritás az információs társadalom tartalomfejlesztését is lefedi, ezért a regionális tudásfejlesztési központnak kiemelt feladata, hogy az egész régióban átfogja-összefogja, szervezze a tartalomipari fejlesztéseket.

5.2.5. Regionális Információs és Innovációs Hálózati Intézet (RHTI) projektterv

1. Átfogó cél

Nyugat-dunántúli Regionális Információs Társadalom Stratégia (NYD-RITS) II. kötet Stratégia

63

A már létező Nyugat-dunántúli Regionális Hálózati Tervező Intézet, mint „regionális munkacsoport” továbbfejlesztése K+F e-intézetté. Ez azért is lényeges, mert az NYD RITS kutatási feladatai – és a monitoringozási leckéi – csak így végezhetőek el majd.

2. A projekt rövid leírása:

A Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács a Magyar Terület és Regionális Fejlesztési Hivatal koordinálásával gondoskodik arról, hogy elkészüljenek a II. Európa Terv megalapozásához és kidolgozásához szükséges részanyagok, és megvalósuljanak a kapcsolódó szakmai és társadalmi egyeztetések. A tervezési munkát a RFT a Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség, a regionális munkacsoport elnöke által, a mindenkor összehívott munkacsoport keretein belül, illetve szakértők bevonásával valósítja meg. Az Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács gondoskodik a regionális munkacsoport működtetéséről és arról, hogy a regionális munkacsoport tagjai, személyesen, vagy szakértőkön keresztül részt vegyenek az Európa Tervhez kapcsolódó többi tematikus és horizontális munkacsoport munkájában. A tervezési folyamatot Nyugat-Dunántúlon, a Nyugat-dunántúli Regionális Hálózati Tervező Intézet, mint „regionális munkacsoport” végzi virtuális módon, elektronikus csoportmunka felület használatával. Ennek segítségével a regionális munkacsoport és a RFT tagjai e-mailen, hírlevél formájában 2-3 naponta értesítést kapnak a 2007-2013-as tervezéssel kapcsolatos eseményekről, tervezési munkaanyagokról (erre a rendkívül sűrű egyeztetések és szűk egyeztetési határidők miatt van szükség). Az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió véleményezése és az elkészült dokumentumok, munkaanyagok közzététele is ilyen módon történhet. Az Országos Területfejlesztési Konceptió regionális célkitűzéseket és a helyzetértékelés a Fejlesztéspolitikai Koordinációs Tárcaközi Bizottság (FKTB) Tervezési Operatív Bizottsága stratégiaalkotását is a hálózati felület támogatja.

Az regionális információs társadalom stratégiához kapcsolódóan az RHTI elvégzi az OFK IT és modernizációs stratégiai céljához kapcsolódó tervezési és gördülő tervezési feladatokat is. Ez a funkció akkor működhet jól, ha az RHTI funkciói kiegészülnek az információs társadalom és az innováció hálózati kutatásával és elemzések prognózisok készítésével.

5.2.6. Térségi e-közigazgatás fejlesztési projektterv

A kistérségeken átnyúló szélesebb körű összefogással az úgynevezett térségi fejlesztéssel nem egy esetben hatékonyabb eredményt lehet elérni, mint olykor az egyes települések kistérségi összefogásán alapuló programok megvalósításával. A Pannonhalma – Tét – Győr - Rábcatorok – Lébény – Mosonmagyaróvár kistérségek települései nem csak egy kistérségi társulás tagjai, mert több szomszédos kistérség együttes munkájában is tevékenyen részt vesznek. Ez az e-önkormányzati és e-közigazgatási fejlesztés szükségképpen kapcsolódik Győr megyei jogú város e-közigazgatási programjához is. A jelen dokumentum a régió, a megye és a kistérségek vezetői számára készült, hogy vigyék végig a térség fejlődését szolgáló e-közigazgatás fejlesztési modellkísérletet, és támogassák ezt a mások számára is követendő mintaprogramot.

Átfogó cél: e-közigazgatás fejlesztési modellkísérlet

Az e-közigazgatási fejlesztések komoly erőfeszítések, még a legfejlettebb európai térségek esetében is. Nagy szerepe van a mintaprojekteknek, s az ilyen fejlesztésekből származó legjobb gyakorlatok tanulmányozásának. A mintaprojekt színteréül szolgáló térség számára *kiemelt támogatási források és szakértői támogatatok* szükségesek. A mintaprojekt megvalósításával csökkentik a települések közti szakadékokat, hiszen a munka során szerzett tapasztalatok alapján a régió, a megye a többi kistérség településein már hatékonyabban elvégezhető a fejlesztések.

A projekt rövid leírása: e-közigazgatás – a szolgáltató közigazgatás kialakítása

A közigazgatási intézményrendszer közé sorolhatjuk az államigazgatási alrendszer szerveit, a területi önkormányzatokat, a helyi önkormányzatokat, a közintézményeket, és más közjogi személyeket, alakulatokat. A szolgáltatóvá alakítás nemcsak az önkormányzatokat, hanem a térség egész közigazgatását érinti. Az e-közigazgatás megteremtésével egy technológiai korszakváltás következik be, ami az elektronikus eszközök alkalmazásával lehetővé teszi a közigazgatási munka minőségi megváltoztatását. Szervezett folyamatok automatizálását szolgáló számítástechnikai és kommunikációs hardver és szoftverrendszerek, kialakítására kerül sor. Az áttérés feltételrendszerének kialakításánál két fontos szempontot vesznek figyelembe. Egyrészt a szolgáltató közigazgatás kialakítását, másrészt az ezt kiszolgáló információ és kommunikáció technológia alkalmazásának bővítését. A cél tehát egy *szolgáltató közigazgatás kialakítása*, ami a hatalom külsőségein és bürokratikus logikáján alapuló gyakorlat helyébe, *egy állampolgár központú, nyílt szerepfelfogású közigazgatást* állít, amelyben mind az önkormányzat, mind a különböző hivatalok szolgáltatást nyújtanak az állampolgároknak. A program konkrét célja a közigazgatási szervezetek, ezen belül az önkormányzatok munkájának digitalizálása egységes szempontrendszer szerint.

Saját (belső) ügyviteli folyamatok átalakítása

A térség minden közigazgatási szervezete az e-közigazgatás követelményeinek megfelelően alakítja át belső ügyviteli folyamatait, kialakulnak az egymással kommunikálni tudó kompatibilis rendszerek, melyek naprakészek és így megkönnyítik a döntés-előkészítés és a döntéshozatal mechanizmusát.

Ügyintézési folyamatok átalakítása

Magában foglalja az állampolgárok minden, közigazgatással kapcsolatos ügyének elektronikus intézését. Átláthatóvá teszik a folyamatokat, így az állampolgárok tudni fogják, hogy jelen pillanatban hol tart ügyük intézése.

Nyilvános közhasznú információk, tájékoztatás, közösségi hozzáférés megteremtése

A fejlesztés a közhasznú információk nyilvánossá tételével, a tájékoztatás minőségének javításával, a közösségi hozzáférések megteremtésével lehetővé válik a helyi szintről feltörekvő igény megmutatása, az embereknek nagyobb beleszólásuk lesz az ügyekbe.

Hosszú távon létrejön az e-demokrácia

Az e-önkormányzás és az e-közigazgatás fejlesztésének eredményeként minden kistérségben és a kistérségek között kialakul az e-demokrácia, ami például azt jelenti, hogy bevezethetik az e-választás és az e-népszavazás intézményét.

5.2.7. Hozzáférés-hozzájutás fejlesztési projektterv

Átfogó cél

A régióban olyan új virtuális (és akár részben tényleges) inkubátor ház típus megteremtése, amely egyszerre két-három szomszédos kistérségnek két funkciót lát el, egyrészt térségenként informatikai fejlesztő központ szerepet tölt be, másrészt az első feladat érdekében összefogja az IKT-ipar vállalkozásait. Egyúttal a kkv-éknak közösségi hozzáférési pontként is funkcionálhat.

A projekt rövid leírása

A hozzáférés fejlesztése alapvetően piaci, s állami feladat, ám minden régióknak meg kell találni azokat a speciális részfeladatokat, amelyek segítik az egyének-családok és a vállalkozások hozzáféréseinek bővülését és javítását.

Az egyik feladat a közösségi hozzáférési pont "hálózat" kialakítása a mikro- kis- és középvállalkozások számára. A kistérségi társulások szervezetei biztosítják az infrastruktúra és a közösségi portál kialakítását. Organizálják az egyes témák kidolgozását, eset tanulmányokhoz a legjobb gyakorlat kialakítóinak bevonását. Rendezvényei a közösségi portál e-learning tananyagaivá válnak. Minta projekteket indít egy-egy szakma/szakterület hatékonysága nagyarányú növelésének demonstrálására, ezzel folyamatosan ébren tartja a szakirányú érdeklődést. Fórumot biztosít az EU legjobb gyakorlatának bemutatására, elemzésére és a hazai viszonyok közötti lehetséges elérésére/meghaladására. Mindig pragmatikusan közelít a problémákhoz, szűk szakterületekhez szól, de alaposan és mélyen elemez. Gyakorlati módszereket/eljárásokat/példákat mutat be rendezvényein és publikál a közösségi portálon keresztül is. Széles körben terjeszti az IT hasznossága és hatásossága bizonyítékait, és a szakmaiságon keresztül feloldja a lélektani ellenérzéseket, ugyanakkor tanítja a legszükségesebb ismereteket az IT használatáról. Közelebb visz az "IT driven company" megvalósításához. Közvetíti a "saját jövőnket mi alakítjuk" szemléletet és tartalommal tölti meg a "Tegyük Magyarországot sikeressé!" jelmondatot. Kibővített funkciót ad a kistérségi társulások szervezeteinek, élővé teszi kapcsolatait a gazdaság szereplőivel, mélyebben átlátja és érti az akadályozó tényezőket. A tartalomszolgáltatással, inkubációval, innovációval, tanácsadással, kapitalizációval, IT megoldásokkal, stb. foglalkozó vállalkozások piacot találnak gyorsan megtérülő szolgáltatásaiknak, élénkül a gazdaság mozgása.

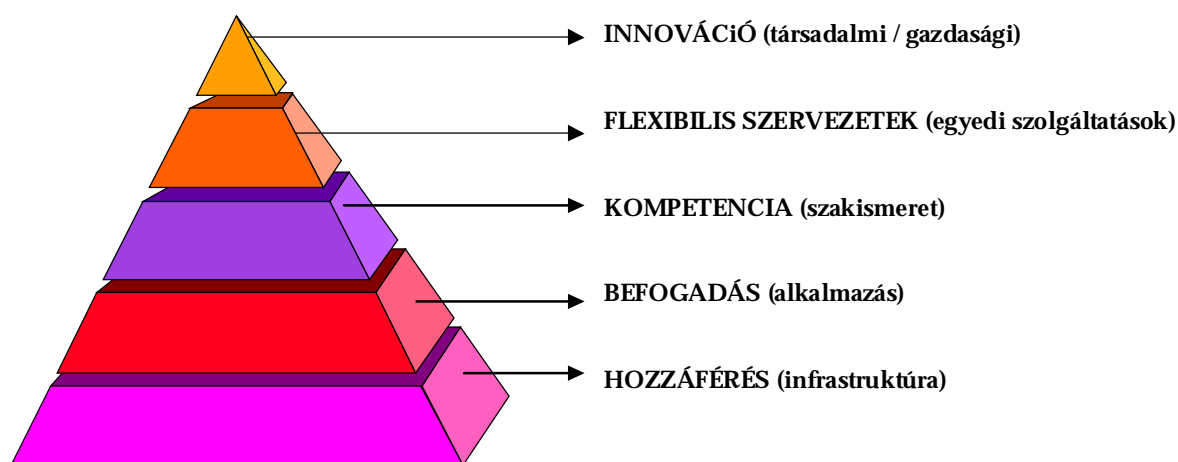
A másik feladat, hogy több kistérség informatikai fejlesztése érdekében hozzáférési fejlesztési központként funkcionál. Folyamatosan figyelemmel kíséri, hogy a térség infokommunikációs fejlesztése hol tart, miben és mennyire van lemaradás, hol s hogyan kellene fejlesztéseket kezdeményezni. Szintén figyelemmel kíséri, hogy az informatikai fejlesztésekben holt tart a világ, különösen Európa, milyen aktuális projektek valósulnak meg, s ennek alapján a térségeknek milyen új technológiákat és szolgáltatásokat kell adaptálni. Szemléletének nyilván az van a középpontban, hogy minél előbb Nyugat-Dunántúl minden térségében-kistérségében az Internet2 és az Ipv6 protokoll terjedjen el. Ezek a térségi IT vállalkozói intézmények lesznek arra alkalmasak, hogy közvetítsenek a térségek vezetői és a nagy-közepes informatikai (hardver-, szoftver, szolgáltató) cégek között, miközben informatikai projekteket generálnak és a projektek megvalósításához felkutatnak befektetői és pályázati forrásokat. Teljesen természetes, hogy az IT virtuális inkubátorokban részt vevő és szerepet kérő KKV-ék maguk is részt vesznek a projektek tervezésében és valóra váltásában.

Mellékletek

I. Az intelligens térségfejlesztés értelmezése

Az intelligens térségfejlesztés nem egy statikus, mechanikusan alkalmazható fejlesztő tevékenység, hanem maga is innováció. Innováció, amely egyszerre kísérli meg a globális térszerkezetben bekövetkező változások – innovációk – adaptálását, miközben minden erejével arra összpontosít, hogy a helyi erőforrásokat – tudásokat –, mint innovációs forrásokat hasznosítsa.

Mint minden radikális és mélyreható változás az emberiség történelmében, az információs forradalom is számos bizonytalansággal és kockázattal jár együtt. Ezek mérséklése, a lehetőségek valóságos előnyökké alakítása csak akkor lehetséges, ha a fejlesztéseket egy átgondolt, világosan meghatározott jövőkép mentén, *rendszerűen felépített stratégia* alapján valósítjuk meg. A „rendszer” fogalma az intelligens területfejlesztésben elveszíti korábbi merevségét. Nem univerzális, sztereotípiászerűen alkalmazandó és alkalmazható módszert és struktúrát jelent, hanem *a települések és településcsoportok egyedi adottságaira, lehetőségeire, a térségben élő emberek életmódjának, hagyományainak, s nem utolsósorban a jövővel szemben támasztott igényeinek függvényében kialakított fejlesztési módszer.*

1. ábra: Az intelligens fejlesztés fő célállomásai (Ugrin E. – SKI)

A piramisforma csupán a fejlesztések irányát, nem pedig azok hierarchikus rendjét kívánja illusztrálni. A fejlesztés fázisai egyszerre több ponton elindíthatók. Minden egyes fázis önálló, de egymáshoz illeszkedő modulok rendszere.

A cél minden esetben a helyi erőforrások lehető leghatékonyabb mozgósítása a közösség által meghatározott, elfogadott jövőkép megvalósítása érdekében. A stratégia sikerének kulcsa *a gazdaság, a társadalom és a közszféra egyetértése és partneri együttműködése.*

2. Regionális stratégiai keretek

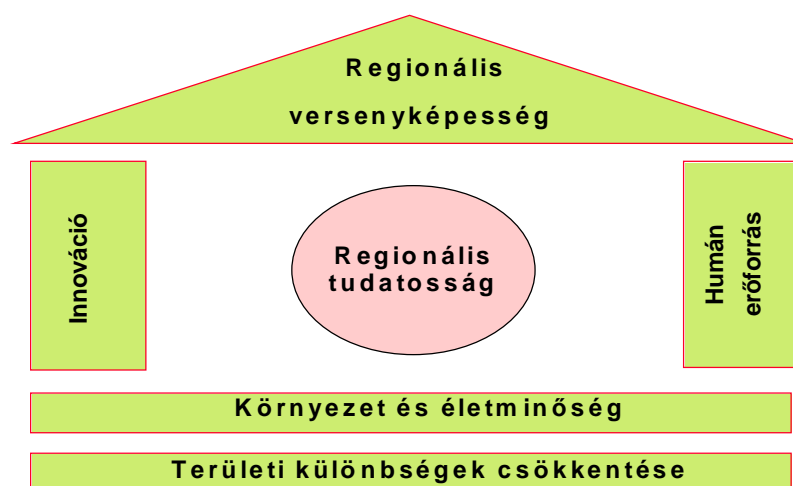
1999 áprilisában kezdődött meg a Nyugat-dunántúli régió területfejlesztési programjának kidolgozása, mely a régió 1998-ban elkészült és elfogadott 15 éves hosszú távú komplex területfejlesztési koncepciójára épül. A regionális területfejlesztési program hét évre, 2000-től 2006-ig terjedő időszakra határozza meg a régió területfejlesztési céljait és a célok megvalósítását szolgáló programokat.

A program célja a területfejlesztés-tervezés eszközével hozzájárulni a régió helyzetének, életminőségének javításához, az európai tagállamok szintjén mért versenyképesség eléréséhez; a hazai és a nemzetközi területfejlesztési támogatások maximális igénybevételére alapozva. A Nyugat-dunántúli régió területfejlesztési programja egy több évre szóló, a programfinanszírozás elveire támaszkodó, több csatornán keresztül finanszírozott program. A dokumentum leginkább az innováció-orientált megközelítést alkalmazó EU programozási tapasztalatokat használja fel. Az elérhető EU-s (kezdetben az Előcsatlakozási Alapok, majd a Strukturális Alapok) és az állam által várhatóan regionális döntési szintre decentralizált nemzeti források hatékony felhasználásával a Program a régió saját célkitűzéseit próbálja megvalósítani

A stratégiai politikai keretek és a régió helyzete, adottságai közül a régió lehetséges jövőképét döntően a földrajzi elhelyezkedésből és a viszonylag kedvező humánerőforrás lehetőségeiből táplálkozó tényezők befolyásolják. Ezek a tényezők a régió számára az EU szintjén versenyképes régió kialakításának lehetőségét vetítik előre. Ez a lehetőség az alábbi „Jövőkép”-ben fogalmazható meg:

A Nyugat-dunántúli régió általános jövőképe

„Magasan képzett munkaerő biztosításával és az innováció fejlesztésével a Nyugat-Dunántúl az Európai Unió szintjén versenyképes régióvá válik, növeli a régióban élők életminőségét, megőrzi környezete állapotát, csökkenti a régió belüli egyenlőtlenségeket és erősíti a régió kohézióját, mindezekkel segítve a régiótudat kialakulását is.”

Ennek a „Jövőkép”-nek az elérést megvalósító program szlogenszerűen úgy is megfogalmazható, hogy

„KÖZÉP-EURÓPA EGYIK VEZETŐ RÉGIÓJA SZÜLETIK”

A „Jövőképet” formáló stratégiai célok meghatározásánál a program az alábbi európai területfejlesztési alapelveket vette figyelembe:

Üfenntartható fejlődés;

Üesélyegyenlőség;

Üpartnerség;

Üadicionális.

A stratégiai célok elérését megalapozó programkészítés során alkalmazott alapelvek a következők (összhangban az Európai Unióban szokásos alapelvekkel, melyek egyben az egyes programok megvalósíthatóságát és a megvalósítás módját is meghatározzák):

- Ü **fenntartható fejlődés** – a programban csak hosszútávon fenntartható (társadalmi, gazdasági, környezeti szempontból kiegyensúlyozott fejlődést megvalósító), hosszútávon az önfinanszírozás megvalósítására képes, illetve arra esélyes programokra történik javaslatétel;
- Ü **esélyegyenlőség** – a megvalósítandó program kedvezményezettje lehet a társadalom minden csoportja, annak érdekében, hogy az etnikai, nembeli különbségek ne akadályozzák a régió lakosainak személyes fejlődését, gazdagodását, szociális érvényesülését (5. keretes írás);
- Ü **partnerség** – a programban foglalt akciók mindegyike a térség szereplőinek összefogását, közös mozgósítását feltételezi, közös célok megvalósítására vonatkozik; a program megvalósítása során alapvető szükséglet a központi, a különböző szintű helyi közszolgálati intézmények, valamint a magán szféra együttműködése;
- Ü **adicionális** – a program tervezett költségvetése feltűnteti a régióban mozgósítandó saját erőt is, hiszen a régió hosszú távú célja elsősorban olyan programok támogatása, melyekben a kedvezményezettek saját forrásaikhoz addicionálisan – az akció megvalósításának felgyorsításához, a jobb minőség eléréséhez kapják a támogatást.

A fentiekben leírt „Jövőkép” elérése érdekében a régió számára öt *stratégiai cél* fogalmazódott meg:

- A gazdaság versenyképességének erősítése;
- Az életminőség javítása és az EU életszínvonal közelítése;
- Környezetvédelem és fenntartható fejlődés biztosítása;
- Regionális identitás és régió belüli társadalmi-gazdasági kohézió kialakítása;
- Európai integrációra történő felkészülés és a csatlakozás.

Ez alapján a következő prioritásokat javasolták kiválasztani:

1. *Humánerőforrás fejlesztés*, amely segíti a gazdaság versenyképességének erősítését és a regionális identitás és régió belüli társadalmi-gazdasági kohézió kialakítását;

A **Humánerőforrás fejlesztés** prioritás elemei, úgymint a közösségi innovációk megjelenésének és terjedésének elősegítése, az emberi erőforrás fejlesztése, az esélyegyenlőség biztosítása, valamint a kutatás-fejlesztési és a felsőoktatási kapacitás növelése nagymértékben hozzájárulhatnak a regionális versenyképesség növeléséhez és a társadalmi-gazdasági kohézió kialakításához. Az egyes intézkedések hozzájárulnak a diplomás foglalkoztatottak arányának, ezáltal a régió lakosságának általános képzettségi szintjének a növeléséhez. Ez alapot teremt a kutatás-fejlesztési kapacitások megfelelő növeléséhez, ezáltal a dinamikus gazdasági fejlődés fennmaradásához.

2. *Vállalkozás és technológiai innováció*, amely segíti a gazdaság versenyképességének erősítését;

A beszállítói, alvállalkozói kapcsolatok erősítése és a vállalkozások versenyképességének növelése érdekében a **Vállalkozás és technológiai innováció** prioritás alapvető szerepe egy széles körű tanácsadói és képzési hálózat kiépítése, a vállalkozókat és a technológiai innovációt segítő infrastruktúra fejlesztése, valamint egy innovatív kezdeményezéseket támogató befektetési alap létrehozása. Az intézkedés hozzájárul, a régióban megtelepedett külföldi nagyvállalatokhoz szervesen kapcsolódó innovatív és dinamikus kis- és középvállalkozói szektor létrehozásában, illetve megerősítésében. A régió a prioritás keretében nagy hangsúlyt fektet a meglévő, ám jelenleg csak részben hasznosított turisztikai potenciál fejlesztésére. Ezen turisztikai potenciál fejlesztése, valamint a vállalkozásfejlesztés és a technológiai innováció támogatása a regionális versenyképesség növelésének legfőbb pillérévé válhat.

3. *Régióépítés*, amely segíti az életminőség javítását és az EU életszínvonal közelítését, valamint a környezetvédelem és fenntarthatóság elveinek biztosítását (integrált vidékfejlesztés), a regionális identitás és régió belüli társadalmi-gazdasági kohézió kialakítását (közlekedési infrastruktúra fejlesztése, intelligens régió program) és az európai integrációra történő felkészülés és az integráció (határ menti együttműködések);

A **Régióépítés** prioritásának megvalósítása során tehát a közlekedési infrastruktúra fejlesztése, a vidékfejlesztés, valamint a területfejlesztés helyi/kistérségi intézményrendszerének kiépítése képezik a legfőbb feladatokat. A régió észak-déli hosszanti elhelyezkedéséhez igazodó közlekedési tengelyvonal fejlesztése a belső kohézió kialakításának kiemelt eleme. Mindezt kiegészíti a régió kapcsolatrendszerének fejlesztése a régióhatáron átnyúló együttműködési lehetőségek további bővítésével.

4. *Életminőség javítása*, amely segíti az életminőség javítását és az EU életszínvonal közelítését (egészségügyi és szociális program), a környezetvédelem és fenntarthatóság (környezetgazdálkodási program), a regionális identitás és régió belüli társadalmi-gazdasági kohézió kialakítása (örökségvédelem) stratégiai célok megvalósítását.

Az **Életminőség javítása** prioritás keretében megvalósuló intézkedések hozzájárulnak a régió egyes térségeinek a csatornázottság, hulladékkezelés, az ár- és belvízvédelem területén meglévő elmaradottságának csökkentéséhez. További intézkedések szolgálnak a Nyugat-Dunántúl gazdag kulturális hagyományainak, történeti-építészeti értékeinek megővésére, mely intézkedések segítenek erősíteni a régió egyediségét, a regionális identitást.

A területfejlesztési program cél- és intézkedésrendszere

„KÖZÉP-EURÓPA EGYIK VEZETŐ RÉGIÓJA SZÜLETIK”

A Nyugat-dunántúli régió „Jövőképe”
EU SZINTŰ REGIONÁLIS VERSENYKÉPESSÉG ELÉRÉSE

A területfejlesztési program stratégiai céljai

1. Versenyképesség erősítése

2. Életminőség javítása és az EU életszínvonal közelítése

3. Környezetvédelem és fenntarthatóság

4. Regionális identitás és kohézió

5. EU integráció

Stratégiai programok

1. prioritás
Humánerőforrás fejlesztés

2. prioritás
Vállalkozás és technológiai innováció

3. prioritás
Régióépítés

4. prioritás
Életminőség javítása

Operatív programok (intézkedések)

1.1. Intézkedés: „Kútfő” – az innovatív közösségi kezdeményezésekért	2.1. Intézkedés: „Vállalkozási útjelző” – tanácsadás növekedni képes vállalkozások számára	3.1. Intézkedés: „Elérhetőség” – a közlekedési infrastruktúra fejlesztéséért	4.1. Intézkedés: „Életterünk” – környezetgazdálkodási program
1.2. Intézkedés: „Esély” – a munkaerőpiac fejlesztéséért	2.2. Intézkedés: „Vállalkozási tőke” – innovációs befektetési program	3.2. Intézkedés: Integrált vidékfejlesztés	4.2. Intézkedés: „Háló” – egészségügyi és szociális program
1.3. Intézkedés: „Szikra” – a kutatás-fejlesztési és a felsőoktatási kapacitás növelése	2.3. Intézkedés: „Vállalkozási infrastruktúra” – a vállalkozásokat és a technológiai innovációt támogató létesítmények támogatása	3.3. Intézkedés: „Intelligens régió” – a területfejlesztés helyi/kistérségi intézményrendszerének fejlesztéséért	4.3. Intézkedés: „Örökségünk” – a kulturális örökség és az épített környezet védelméért
	2.4. Intézkedés: „Kilátó” – a kiemelt turisztikai vonzerők fejlesztéséért	3.4. Intézkedés: „Kézfogás” – a régióhatáron átnyúló együttműködésért	

Átfogó intézkedés: Tervezés és programozás

Szerkesztette: Lados M.

Nyugat-dunántúli Regionális Információs Társadalom Stratégia (NYD-RITS) II. kötet Stratégia

71

A program 4 prioritás közül az 1. „Humánerőforrás fejlesztés” is kapcsolódik az információs társadalom fejlesztéséhez a tudásbázis növelése és az innovatív kezdeményezések hálózati terjesztése, az esélyegyenlőség biztosítása valamint a kutatás-fejlesztési kapacitás bővítése témakörökben. A **Humánerőforrás Fejlesztés** prioritás elemei, úgymint a közösségi innovációk megjelenésének és terjedésének elősegítése, az emberi erőforrás fejlesztése, az esélyegyenlőség biztosítása, valamint a kutatás-fejlesztési kapacitás növelése nagymértékben hozzájárulhatnak a regionális versenyképesség növeléséhez és a társadalmi-gazdasági kohézió kialakításához. Az egyes intézkedések hozzájárulnak a diplomás foglalkoztatottak arányának, ezáltal a régió lakosságának általános képzettségi szintjének a növeléséhez. Ez alapot teremt a kutatás-fejlesztési kapacitások megfelelő növeléséhez, ezáltal a dinamikus gazdasági fejlődés fennmaradásához.

A **Humánerőforrás Fejlesztés** prioritás általános céljai:

- A munkaerő képzettség általános színvonalának emelése és új szakmai (menedzsment, műszaki) ismeretek megszerzése
- Az egész életen át való tanulás feltételeinek megteremtése
- A felnőttképzés korszerűsítése és kiterjesztése a régió egész területére
- A régióban a foglalkoztatási igények és a munkaerő kínálat közti egyensúly megteremtésére való törekvés
- A foglalkoztatási arány növelése és a munkanélküliség csökkentése
- A foglalkoztatási esélyegyenlőség javítása
- A régióban működő felsőoktatási intézményhálózat fejlesztése
- A felsőoktatási intézmények kapcsolatfejlesztése, universitas
- Az innovációs potenciál növelése
- A nők előtt álló munkapiaci akadályok csökkentése
- A családbarát munkahelyek növekedése

A prioritás megvalósítását segítő intézkedések közül az IS relevánsak:

Három csoportot céloz meg kiemelten ez a prioritás: a régió bővülő civil társadalmát megjelenítő civil szervezeteket; egy az átlagnál kedvezőbb foglalkoztatási jellemzőkkel bíró régióban a munkaerőpiacról kiszoruló, illetve nehezen bevonható csoportokat; valamint az innovációk kialakítására, adaptálására képes magasan képzett munkaerő csoportját.

A szükségletek, a stratégiai célok és a kiemelt célcsoportok alapján a prioritás megvalósulását az alábbi intézkedések segítik:

PI/II: „Kútfő” – az innovatív közösségi kezdeményezésekért

Általános célok:

A régió emberkincsének feltérképezése és mozgósítása, az újító társadalom-, és közösségi szolgáltatás-szervezési modellek meghonosítása és elterjesztése a régióban; a megújulásra kész szervezeti kultúra meghonosítása a régióban; a bevált gyakorlatok és a kreativitás példáinak a megismertetése a régióban; környezeti tudatosság erősítése, kialakítása a régió valamennyi szereplőjében, és mindezek révén a régió általános nyitottságának, rugalmasságának, individuális és közösségi megújulási képességének az emelése; a nők vállalkozói képességeinek fejlesztése, vállalkozóvá válásuk támogatása.

Leírás:

A „Kútfő” program *tanácsadás támogatási és intézményfejlesztési típusú* program, amely az alábbi tevékenységeket (alprogramokat) támogatja:

1. Innovatív képzési és tréning programok bevezetése – kapcsolódóan módszertan és tematikák kifejlesztése - a köz- és szakoktatásban, különös tekintettel az állampolgári, vállalkozásfejlesztési ismeretekre és a fenntartható fejlődés elvének megfelelő gazdaságfejlesztésre.

2. Környezettudatos vállalkozói kultúra fejlesztése a közoktatásban.
3. A közfeladatok ellátása és a közösségi szolgáltatások nyújtása újító módszereinek, modelljeinek a kialakítása – különös tekintettel a polgári részvétel erősítésére, az átmeneti foglalkoztatási programokra és az információs társadalom munkaerő-piaci hatásaira.
4. Helyi szervezetek és a helyi közigazgatás partnerségre alapozott szervezeti kultúrájának és gyakorlatának javítása, az egyes tevékenységi folyamatok minőségbiztosításának bevezetése
5. „Kútfő” közösségi innovációs, tudás, információs és tanácsadó hálózat létrehozása és működtetése. A „Kútfő” hálózat:
 - Szakértői segítséget nyújt az innovatív kezdeményezéseknek;
 - Segíti a közösségi kezdeményezések fenntarthatóságát, megvalósíthatóságát;
 - Közösségi know-how transzferrel továbbadja a legjobb szervezeti példákat;
 - Tájékoztatási programokat indít azért, hogy a régió megismerje a megújulást hordozó kezdeményezéseket, és csatlakozik a jó megoldásokat terjesztő nemzetközi információs rendszerekhez;
 - A társadalmi innovátorok számára biztosítja a médianyilvánosságot, segíti a nemzetközi kapcsolatok kiépítését;
 - A régió hosszú távon is megalapozott, gazdasági-környezeti-társadalmi szempontból kiegyensúlyozott fejlődése érdekében cselekvési programokat kezdeményez a környezeti értékek megóvása iránti érzékenység erősítése, a fejlett környezettudat kialakulása érdekében.

PI/I2: „Esély” – a munkaerőpiac fejlesztéséért

Általános célok:

A foglalkoztatási arány növelése, munkanélküliség csökkentése, tartós munkanélküliség kialakulásának megelőzése, foglalkoztatási esélyegyenlőség javítása, a lakóhelyhez lehető legközelebbi foglalkoztatás lehetőségének megteremtése, felnőttképzés korszerűsítése, kiterjesztése a részmunkaidős foglalkoztatási lehetőségek bővítése; a rugalmas munkaidőben való foglalkoztatottság növekedése; a bérkülönbségek csökkentése a férfiak és a nők között a hasonló végzettséget és képességeket kívánó szakmákban. A hátrányos helyzetű csoportok - egészségkárosultak, a megváltozott munkaképességűek és a fogyatékosok is - foglalkoztathatóságának és foglalkoztatásának a javítása, valamint a felsőfokú végzettségű munkanélküliek számának a csökkentése. A pályakezdő felsőfokú végzettségűek visszacsábítása a régióba.

Leírás:

Az „Esély” program *tanácsadás támogatási és intézményfejlesztési típusú* program, amely az alábbi tevékenységeket (alprogramokat) támogatja:

- Hátrányos helyzetű munkanélküliek (elsősorban a cigány etnikumhoz tartozók) foglalkoztathatóságának javítása, segítése kiemelt programokkal, tranzit foglalkoztatási projektek támogatásával;
- Az egészségkárosultak, a megváltozott munkaképességűek és a fogyatékosok foglalkoztatási helyzetének javítása kiemelt programokkal
- Részmunkaidős és távmunka programok megvalósításának támogatása
- Az oktatásból kimaradt, lemorzsolódott fiatalok képzése és foglalkoztatása;
- Halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok képzése és munkaerőpiaci esélyeinek javítása a speciális szakképzési programok ösztönzésével;

- Munkahelyteremtés és megőrzés (hátrányos helyzetű csoportok, illetve munkanélküli vagy képzettségének nem megfelelően foglalkoztatott felsőfokú képzettségű munkaerő, fiatal pályakezdők számára); A szakképzési rendszer korszerűsítése, gyakorlati képzési infrastruktúra fejlesztése.
- A nők (újra)munkába állásának támogatása, részidős munkahelyek, rugalmas munkaidő támogatása.

PI/13: „Szikra” – a kutatás-fejlesztési kapacitás növelése

Általános célok:

A kutatás-fejlesztési hálózat megerősítése, bővítése, a letelepedett vállalkozások fejlesztési igényeihez igazítása, tekintetbe kell, hogy vegye a fenntartható fejlődés elvárásait is. Ösztönözni szükséges a régió kutatóhelyei és a vállalkozások közötti kutatási együttműködések, azok széleskörű kiépítését, az új és a meglévő kutatási potenciál aktivizálását, ami előfeltétele külföldi vállalkozások regionális gazdaságba történő beágyazásának és a tudásbázison alapuló gazdasági növekedésnek.

Leírás:

A „Szikra” program *tanácsadás, támogatás és intézményfejlesztés típusú* program. A K+F bázis erősítését az alábbi akciók (alprogramok) segítik, melyeket a Regionális Innovációs Stratégiai Program részben lefed:

- A régióban található kutatóhelyek számának növelése, a régióban letelepedett elektronikai, autóipari, faipari beszállító vállalkozások profiljához igazodó, környezettechnikát kiemelt fontossággal kezelő alkalmazott kutatóintézetek és mérőlaboratóriumok, minőségbiztosítási centrumok létesítése, felszereltségük javítása és kutatási programjainak támogatása.
- Új egyetemi kutatóhelyek létesítése, a meglévők modern technikával, műszerekkel való felszerelésének támogatása, alkalmazkodva a XXI. század igényeihez, az információs és kommunikációs technikák széleskörű kihasználásához.
- A kutatóintézetek, fejlesztő helyek szakmai utánpótlásának, a doktori iskolák (PhD) tevékenységének támogatása, a meglévő szakmai ismeretek, kutatási potenciálok aktivizálása, az új környezeti kihívásokra választ adó szakismeretek meghonosításának támogatása.
- A régióból elköltözött, magasan kvalifikált kutatók visszacsábítása, vonzó munkahelyi körülmények megteremtésével, a letelepedés támogatásával.
- Nemzetközi (kiemelten osztrák-magyar-szlovák-szlovén) együttműködések elősegítését támogató koordinációs szervezet létrehozása, amely egyrészt aktuális információkkal (adatbázis) rendelkezik a régió kutatás-fejlesztési kapacitásairól, másrészt képes aktív segítséget nyújtani konzorciumok szervezéséhez, pályázatok elkészítéséhez.
- A technológia bróker tevékenység támogatása, segítve elsősorban a fenntartható forráshasználatot és minimalizált emissziót eredményező innovációk piacra vitelét, marketingjét

A program 2. Prioritása, a „**Vállalkozási- és technológiai innováció**” fejlesztése is tartalmaz olyan tevékenységeket, amelyek az információs társadalom regionális elterjedését is elősegítik, ezek a prioritás 4 intézkedése közül 3-ban fellelhetők.

A „Vállalkozási- és technológiai innováció” prioritás általános célja:

A gazdaság általános fejlesztése, az EU szintű regionális versenyképesség megközelítése. A régióban jelenleg tevékenykedő, valamint a későbbiekben betelepülő többségében külföldi tulajdonú vállalkozások és a hazai vállalkozások, felsőfokú intézetek közötti kutatásfejlesztési és üzleti (beszállítói, alvállalkozói) kapcsolatok megerősítése, fejlesztése, s azok bázisán gazdasági klaszterek kialakulásának elősegítése. Az innováció áramlását és a vállalkozások fejlesztését és fejlődését generáló gócpontok (innovációs, technológiai, logisztikai, szolgáltató

központok) létrehozása. Az elmaradott térségek fejlődésének segítése a régió kiemelt turisztikai vonzerőire támaszkova.

A prioritás megvalósítását segítő intézkedések közül az IS relevánsak:

P2/I1. „Vállalkozási útjelző” – tanácsadás növekedni képes vállalkozások számára

Általános cél:

A növekedés orientált vállalkozások gazdasági-környezeti-társadalmi versenyképességének, innováció fogadókészségének növelése adminisztratív, technológiai, termelési folyamatok és az általuk foglalkoztatott munkatársak szakmai ismereteinek, képzettségének fejlesztésével.

1. és K+F-vel összefüggő regionális információs és vállalkozási, környezetvédelmi, mezőgazdasági tanácsadási szolgáltatás biztosítása keretében.
2. Az innovációs stratégiákkal, termék és termelési folyamat technológiai innovációkkal, azok alkalmazásával, illetve környezetvédelmi feltételeikkel kapcsolatos *információ és vállalkozási tanácsadás biztosítása*. Ez tipikusan a kutatóintézetek felé történő közvetítést, partnerkapcsolat építést stb., illetve vállalkozási tanácsadó által történő közvetlen vállalkozástámogatást foglalja magába.
3. Az innovatív kis- és középvállalkozásokat, külföldi tulajdonú társaságokat, kutató és egyetemi intézeteket stb. magába tömörítő *innovációs hálózat létrehozása* és támogatása.
4. A kis- és középvállalkozások körében történő hálózatszerveződés, gazdálkodók közti kooperációk támogatása.

Az intézkedés támaszkodik a Helyi Vállalkozásfejlesztési Központok által kezelt beszállítói program tapasztalataira és akcióira.

P2/I2. „Vállalkozási tőke” – Innovációs Befektetési Program

Általános célok:

A régióban elő kell segíteni az innovatív, „tisztább” technológiát alkalmazó hazai kis- és középvállalkozások megerősítését. Szükséges egy olyan vállalkozói mag létrehozásának elősegítése, mely képes a régióban tevékenykedő, többségében külföldi tulajdonú vállalkozásokkal üzleti kapcsolatot kiépíteni, illetve partnerként hozzájárul fejlett funkciókkal rendelkező, tőkeigényes és magas szakképzettséget igénylő iparágban tevékenykedő külföldi vállalkozások régióba vonzásához és megtartásához. A növekedési potenciállal rendelkező vállalkozásoknál a fejlődést megakadályozó tőkehiány biztosítása. Beszállítói kapcsolatok erősítése.

Leírás:

A *programszerű megvalósítás* keretében létrehozandó speciális alap a hazai kis- és középvállalkozások nagyobb innovációs készségét és növekedését elősegítő beruházásait, eszközbeszerzéseit finanszírozná. Az alap orientációját tekintve a különféle iparágokban a nagy növekedési lehetőségekkel rendelkező többségi hazai tulajdonú vállalkozások projektjeit támogatná. Ennek során lehetőség nyílik a környezetvédelmi megelőző intézkedések érdekében alacsony, lehetőleg megújuló energiára alapuló, kis károsanyag- és hulladék-kibocsátású technológiák elterjesztésére is, valamint az energia-hatékony technológiákra épülő beruházások megvalósítására, melyek a régió hosszabb távú versenyképességét erősíti. Az alap működési rendje kidolgozás alatt áll.

Az Innovációs Befektetési Program működtetése szorosan kapcsolódik az P2/1. intézkedéshez, miszerint a befektetéshez való hozzájárulás fontos kritériuma, hogy a kedvezményezett vállalkozások vezetői, illetve munkatársai képzési programokon vegyenek részt, valamint üzleti és műszaki tanácsadást kapjanak üzleti stratégiájuk sikeres megvalósításnak további garanciájaként. A fentiekben jelzett intézkedések külön program alatt valósulnak meg, szorosan illeszkedve a Befektetési Program működéséhez.

A Befektetési Program illeszkedve a nemzeti programokhoz jelentős tőke koncentrációt érhet el a régióban a növekedni képes kis- és középvállalkozások támogatásában, hisz társfinanszírozóként a Program működtetésében részt venne a GM, a Magyar Fejlesztési Bank, a Regionális Fejlesztési Holdinghoz tartozó Nyugat-Pannon Regionális Fejlesztési Rt., valamint a volt Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság (OMFB) is tőkeforrásaival.

P2/13. „Vállalkozási infrastruktúra” – A vállalkozásokat és a technológiai innovációt támogató létesítmények fejlesztése

Általános célok:

A régió vállalkozásainak működési környezetét javító és működésüket segítő transzfer- és szolgáltató központok infrastrukturális feltételeinek megteremtése (építési beruházások, eszközbeszerzések), valamint információs szolgáltatások nyújtása feltételeinek kialakítása. A létesítményeknek az innovációt ösztönző tevékenységek, szolgáltatások nyújtásával ösztönözniük kell az innovatív vállalkozások körének bővülését, a felsőoktatás és a gazdaság kapcsolatának mélyülését, a térségi kutatás-fejlesztési kapacitások bővülését.

Leírás:

Ez a program alapvetően *beruházási támogatási típusú* program. Az intézkedés keretében a régió gazdaságfejlesztési gócpontjaiban a már meglévő, illetve folyamatban lévő fejlesztésekhez, valamint teljesen újonnan létrehozva valósulnának meg a fejlesztések (*14. ábra*).

Az intézkedés megvalósítását az alábbi akciók (alprogramok) segítik:

1. *Ipari és szolgáltató parkok fejlesztése*
A régió ipari parkjait üzemeltető társaságok által a helyi/kistérségi igények alapján nyújtandó innovációs szolgáltatások támogatása.
2. *Kompetencia központok létrehozása, Innovációs és technológiai központok, üzleti és innovációs centrumok (BIC) fejlesztése:*

Az innovációs és technológiai központ, illetve az üzleti és innovációs centrum segíti és ösztönzi a vállalkozói és az alkalmazott kutatási szektor közötti kapcsolatok kiépítését; helyt ad innovatív szolgáltatásokat végző vállalkozásoknak, vállalkozásfejlesztést támogató szervezeteknek, kutatás-fejlesztési tevékenységet végző szervezeteknek, vállalkozásoknak, valamint inkubációs funkcióként pár kezdő, innovatív iparágban tevékenykedő kisvállalkozásnak; szolgáltatásokat nyújt a központba, illetve a kapcsolódó ipari parkba betelepülőknél; szabadidős, kikapcsolódási lehetőséget nyújt a parkban működő vállalkozások dolgozóinak. Ez az intézmény nem csak a feldolgozóipari ágazatok, hanem a környezetvédelmi, az agrár-élelmiszeripari és agrár-környezeti irányultságú szervezetek számára is kínál lehetőségeket.

Lényeges, hogy az újonnan létesülő központok induláskor megfelelő alaptőkével rendelkezzenek, hiszen a támogatásból induló beruházások beruházása gyorsan az alaptőke feléléséhez vezethet, ami a későbbiekben gátolja az alapító célok

megvalósulását. El kell kerülni, hogy a kompromisszumok eredményeképpen az eredeti céloktól eltérően csak az intézmény finanszírozása álljon a középpontban.

3. *Logisztikai központok fejlesztése:*

A régió potenciális logisztikai központjainak elsődleges szerepe az európai IV. és VII. (Duna), illetve az V. korridor mentén, a hármashatárok (magyar-osztrák-szlovák, magyar-osztrák-szlovén) fekvő térségben az áruk elosztása, raktározása fizikai feltételeinek és a hozzá kapcsolódó szolgáltatásoknak a biztosítása. A központ szolgáltatásai révén ösztönöznék még a logisztikai funkciókhoz kapcsolódó vállalkozások térségbe telepítését is.

4. *Vállalkozási övezetek támogatása*

A régió elmaradott térségeiben meglévő vállalkozási övezet kiépítésének segítése, esetleg területi kiterjesztése, újabb vállalkozási övezetek ajánlása a környezet számára.

5. *Gazdasági klaszter kezdeményezések támogatása*

A regionális gazdaság adottságai, a vállalkozások koncentrációja, export-orientációja elsősorban az autó- és autóalkatrész-gyártásban, az elektronikai- és elektrotechnikai iparban, a fa- és bútorigarban, valamint az élelmiszeriparban – gyümölcsstermesztés és feldolgozás – indokolja termék-klaszterek támogatását. Az autóiipari és a faipari klaszter szervezése megkezdődött, azonban azok működtetéséhez, támogatásához meg kell találni a regionális forrásokat, intézményi formákat.

A program 3. Prioritása a **Régióépítés**, amely operatív programjában két intézkedés releváns, sőt egy intézkedés kifejezetten az információs társadalom megvalósítását segíti elő.

A régióépítés prioritás általános céljai:

A régió belső kohéziójának erősítése:

- a régió belüli elérhetőség javításával;
- a vidéki térségek és a kisváros hálózat fejlesztésével;
- a régió információs rendszerének és menedzsment hálózatának kialakításával; valamint
- a régió határain átnyúló együttműködésekkel.

A prioritás megvalósítását segítő intézkedések közül az IS relevánsak:

P3/I2. Integrált vidékfejlesztés

Általános célok:

A Nyugat-dunántúli régió rurális térségei, kisvárosai és falvai olyan sajátos környezeti és humán értéket képviselnek a régió belül, amelyek megőrzése a régió számára kiemelt feladata. A megőrzés mellett törekedni kell rurális népesség életminőségének javítására, mely a helyi jövedelemtermelő képesség növelésével és a népességmegtartó képesség erősödésével képzelhető csak el. Ehhez a multifunkcionális agrárstruktúra kialakítása, a diverzifikált jövedelemtermelés, a vidéki térségek infrastruktúra fejlesztése elengedhetetlen a humán erőforrás fejlesztése és a közösségépítés mellett. Fenntartható környezetfejlesztés táji és épített örökség megőrzése a régió egész területét érintően, a sajátos település- és portarendszerek *élhető használatának* felfedezése.

Leírás:

A vidékfejlesztés több ágazatot átfogó *horizontális program*, amely tartalmaz mind *beruházási, támogatási és intézményfejlesztési típusú* akciókat. A program fókuszában a régió vidéki térségei – lényegében a régió nagyvárosain kívüli kistérségek és azok kisvárosai – állnak. A program megvalósítását az alábbi akciók (alprogramok) segítik.

1. Agrárszerkezet átalakítása és fejlesztése

- A mezőgazdasági termelés műszaki, technikai, szervezeti feltételeinek korszerűsítése, hatékonyságának javítása.
- Az agrártermékek piacra juttatásának segítése.
- Az egészség megőrzését szolgáló biotermékek kínálatának bővítése, előállítása és forgalmazása
- Az integrált gazdálkodás fejlesztése.
- Ökológiai gazdálkodás, ökotermék feldolgozás és ökomarketing fejlesztése
- Speciális helyi termékeket előállító élelmiszer-feldolgozás támogatása.
- Szőlő, gyümölcsstermesztés rekonstrukciója.
- Gyepterületek hasznosítása.
- Erdőtelepítések, felújítások, fafeldolgozás.
- Vadgazdálkodás, vadtenyésztés, vadfeldolgozás.
- Mezőgazdasági jövedelemkiegészítő tevékenységek támogatása.

2. Fenntartható környezetfejlesztés – tájgazdálkodás

- Natúrparkok, nemzeti parkok kialakításának támogatása régió szinten
- Kultúrokológiai, táji és épített örökség megőrzése a régió egész területét érintően
- Agrár-környezetvédelmi intézkedések támogatása

3. Vidéki turizmus fejlesztése

- Ökoturizmus egységes arculatának kialakítása Nyugat-Dunántúlon, turizmus marketing stratégia a régió egész területére - horizontális együttműködés a kistérségek között - információs pontok kialakítása
- Falusi szállásférőhely kapacitás növelése
- Termálprogramok indítása, kezdeményezések erősítése
- A vidéki kulturális örökség védelme és helyes piacosítása a turizmus területén

4. Közösségfejlesztés, intézményfejlesztés, civil szféra erősítése

- Felkészülés a fenntartható táji, agrár és turizmus ágazat fejlesztésére - képzési és demonstrációs programok
- Ökológiai gazdálkodást segítő intézményrendszer kialakítása, erősítése
- Civil szervezetek és a területfejlesztés szereplői közötti együttműködés növelése
- A vertikális és horizontális kapcsolatok építése a vidék- és területfejlesztési intézmények között

Az egyes alprogramok a sorrendet követve 30-25-30-15%-ban részesedhetnek a program egészéből.

P3/I3. „Intelligens régió” - A területfejlesztés helyi/kistérségi intézményrendszerének fejlesztése

Általános célok:

A korszerű információs és kommunikációs technológiák alkalmazásával közösségi célú hálózati rendszerek fejlesztésének és a regionális innovációnak segítése oly módon, hogy az

információs infrastruktúra kialakítása mellett a tudásbázis alapú regionális tartalomszolgáltatás fejlesztése és üzemeltetése hosszabb távon biztosított legyen.

Cél a régió intézményei részéről gyorsabb és hatékonyabb információszolgáltatás a vállalkozási és a közösségi szektor számára. E cél feltétele az intézmények közötti információáramlás koncentráltabb és gördülékenyebb volta, valamint a hatékony, vállalkozásokhoz és felhasználókhöz közeli végső tájékoztatási pontok kijelölése és fejlesztése. Fontos cél még a régió minél szélesebb köreinek az információhoz való hozzáférése által a régió egészének, így kiemelten az elmaradott térségeinek a helyzetbe hozása. („Információs sztráda az egész régióban egy elkerülő út árán – másik út a jobb elérhetőségért.”).

Az intelligens régió program tehát nem egyszerűen a Regionális Fejlesztési Program egyik alfejezete, hanem egyrészt olyan dinamikus hatássorozat, amely a területfejlesztés minden ágára intenzív hatást gyakorol, másrészt az információs korban minden európai régióban előbbutóbb ez a központi program és ennél fogva a (tágra értelmezett) intelligens és innovációs régióvá válás minimum a legfontosabb prioritás, maximum az összes célmeghatározásnak ez a lényege.

A fejlesztés egy további célja a helyi fejlesztési ügynökségek megerősítése, hogy megkezdhessék a helyi tervek és fejlesztési projektek kidolgozását, illetve megvalósítását. Ez magába foglalhatja az e területhez kapcsolódó EU gyakorlatok transzferét és az arra épülő tudás bővítését.

Leírás:

Az „Intelligens régió” program a kistérségi kapacitásépítést biztosítja *beruházási* (informatikai fejlesztések), *tanácsadási és intézményfejlesztési akciók* indításával. Az intézkedés megvalósítását két alprogram segíti:

2. *Információs stratégia*

Az elkészült regionális információs stratégia alapján *regionális információs végpontok*, teleházak informatikai infrastruktúrájának kiépítése kistérségenként 7-8 településen és kapcsolódóan Internetes hozzáférés biztosítása. A vállalkozási környezetet kiszolgáló intézmények közötti *információs kommunikáció fizikai feltételeinek kiépítése*, valamint az *információ nyújtás alkalmazásainak kifejlesztése*. Az információs technológia működtetése érdekében a működést biztosító személyzet részére a szükségletekhez igazodóan képzési programok szervezése a felhasználói alkalmazások (szövegszerkesztés, adatbázis kezelés, Internet használat, elektronikus levelezés) és projekt menedzsment ismeretek elsajátítása érdekében. A koncentrált információszolgáltatás érdekében *regionális tartalomfejlesztés és adatbázis építés minél szélesebb szakterületi körben* (gazdasági, agrár, kis- és középvállalkozói, oktatási, egészségügyi, szociális, közigazgatási, környezetvédelmi, területfejlesztési, pénzügyi, kutatás-fejlesztési). A rendszer kiépítése révén a távoktatás eszközeit felhasználva az információs pontokon lévő munkatársak és dolgozók szakmai továbbképzésének fizikai alapfeltétele is megoldottá válik. A regionális információs társadalmi stratégia kidolgozása során az operatív program megjelenítése mellett kidolgozásra kerül nyolc olyan információs társadalmi projekt, amelyek forráskeresése már folyamatban van, ezek a következők:

- Információtechnológiai és Internet iparfejlesztési programcsomag
- “Digitális közmunka” – lehetőségek és foglalkoztatást növelő esélyek
- Intelligens régió portál, regionális topológiák – webes fejlesztések
- Regionális tudásvagyonleltár készítése
- Információs társadalmi promóciós stratégia

- Hátrányos helyzetűek hozzáférése projekt
- Az idősek reintegrációja az Információs Társadalomban
- Fiatalok az Információs Társadalomban

Kapcsolódó tevékenységek:

1. Eszköz-és vonalfejlesztés (a hálózati hozzáférés és a szükséges végpontok biztosítása)
2. Tartalom-ill. szolgáltatásfejlesztési támogatás a szükségesnek mutató területeken (vertikális iparági portál, közösségi site-ok, levelezőlisták, hírlevelek, adatbázisok tartalomszolgáltatások, Intranet-rendszerek), közös háttérszolgáltatások definiálása
3. Oktatás, betanítás, megvalósítás – az érintettek szakmai támogatása.

2. Kistérségi intézményi kapacitásépítés

B) Helyi fejlesztési csoport/egység/ügynökség létrehozása a régió kistérségeiben

Ez kialakítható a már meglévő szervezetek alapjain is és nagyon fontos a régióban történő területfejlesztési programok végrehajtásában a kiegyensúlyozott részvétel.

B) Egymással kapcsolatban álló intézményfejlesztési akciók:

Képzés a helyi fejlesztési szinten kidolgozható politikákkal, programokkal és különböző projektekkal kapcsolatos ismeretek fejlesztése érdekében (az EU tapasztalatokat megcélózva). A helyi stratégiák, akciótervek, struktúrák, (pl.: helyi partnerség), végrehajtás (beleértve a menedzsment szemléletet és a monitoringot és értékelést) kidolgozásában való gyakorlatszerzés.

A helyi fejlesztési ügynökségek hálózatainak támogatása. Ezek egy további intézménybővítés fontos részeként tevékenykedhetnek, beleértve a képzést, információ és tapasztalatcserét.

Főként az intézményhiányos térségekben a kulcs szervezeteken (pl.: önkormányzatok) alapuló fejlesztő munka támogatása hogy lendületet kapjanak és megkezdjék a helyi szervezetek és a helyi lakosság között a tudatosság növelését. További intézményi támogatás növelhetné a képzésben és a hálózatokban való részvétel hatását.

Ahogy a helyi tervek és projektek kidolgozására további források válnak elérhetővé, kisebb kezdő támogatásokkal lehetne segíteni a helyi tervek és projektek kidolgozásának feltételeit. Ez elősegítené az integrált helyi fejlesztési akciókban való részvétel széleskörű elterjedését, különösen a gyenge intézményi kapacitással rendelkező térségekben.

A program 4. prioritása az „**Életminőség javítása**” címet viseli, ahol ugyancsak vannak információs társadalom szempontjából releváns intézkedések.

A prioritás általános céljai:

- Az életminőségi-környezeti jellemzők általános szintjének emelése;
 - az előregedő kistérségek helyzetének kezelése;
 - a kulturális és az épített környezeti értékek megóvása, aktivizálása.
- A prioritás megvalósítását segítő intézkedések közül az IS relevánsak:

P4/I2.: „Háló” – egészségügyi és szociális program

Általános célok:

A szív- és érrendszeri betegségek ellátásának fejlesztésével csökkenjen ezen betegségekben a halálozási arány, elsősorban a fiatalabb korosztályoknál.

Megrendelő: Nyugat-Dunántúli RFÜ, Készítette: Stratégiakutató Intézet, Projektvezető: V.Csorba Éva

A daganatos halálozás csökkentése, elsősorban a magas morbiditású és mortalitású fej-, nyak-, ajak-, szájüreg és garatdaganatok, valamint az emlőrák megelőzésével, korai felismerésével.

A sürgősségi betegellátás fejlesztésével a betegek életesélyének javítása.

A régióban a lelki eredetű betegségek csökkentése.

A gondozottak, krónikus betegek állapotának egyensúlyban tartása és a társadalmi integrációjuk elősegítése.

Az otthonápolással és az ápolási intézményrendszer kialakításával az arra rászorulóknak rehabilitációjának, emberhez méltó életének elősegítése.

Az új ápolási struktúra megvalósításával az időskorú lakosság problémáinak megoldása, ezzel a családokra és a betegekre ható stresszhelyzetek csökkentése.

A lakosság egészséget támogató életstílusának, életmódjának elősegítése elsősorban a nevelés eszközeivel.

Leírás:

Főbb akcióterületek:

1. Szív- és érrendszeri megbetegedések ellátásának javítása

- A keringési betegségek, ezen belül az ischaemiás szívbetegségek (ISZB) és a keringési elégtelenség különösen magas halálozási arányának csökkentése
- A minőségi szolgáltatás feltételeinek megteremtése, elsősorban a résztvevők (orvosok, szakdolgozók, lakosság) tudásbázisának fejlesztésével
- Az eljárásrend, auditálási rendszer kidolgozása a személyi és tárgyi feltételek optimalizálása érdekében
- Szűrés modellrendszerének kidolgozása
- Életmódváltozást elősegítő mozgásprogram
- Kistérségi egészségkép monitorozás

2. Daganatos megbetegedések számának csökkentése

- Lakosság onkológiai éberségének, ismereteinek javítása
- Szűrés feltételeinek, elérhetőségének javítása
- Ellátás feltételeinek fejlesztése

3. Sürgősségi és traumatológiai betegellátás fejlesztése

- Komplex sürgősségi ellátási rendszer (SER) kidolgozása

4. Pszichiátriai szolgáltatások fejlesztése

- A pszichiátriai gondozóhálózat fejlesztése
- A nappali kórházi intézményrendszer fejlesztése
- A szenvedélybetegek ellátásának megerősítése
- A gyermek- és ifjúságpszichiátriai ellátás kiterjesztése

5. Rehabilitációs szolgáltatások fejlesztése

- A komplex ambuláns rehabilitáció megszervezése a régióban
- Rehabilitációs szakemberképzés, továbbképzés
- Ambuláns rehabilitációs szakellátás a régió rehabilitációs osztályain

6. Ápolási szolgáltatások fejlesztése

- A kórházi ellátás helyettesítése önálló ápolási osztályok/intézmények kialakításával

7. A lakosság életminőségét segítő egészségfejlesztés

- Lakosság lelki egészségvédelme és annak fejlesztése
- Kiegyensúlyozott, korszerű táplálkozás támogatása

- Szabadidő egészséget támogató eltöltése és az azt biztosító infrastruktúrák fejlesztése
- Az ember egészségét károsító környezeti tényezők monitorozásának fejlesztése a lakosság környezettudatos magatartásával együtt

P4/I3.: „Örökségünk” – a kulturális örökség és az épített környezet védelme

Általános célok:

A művészeti területet érintő, a régióban megvalósuló kulturális programok közül a színház, zene, táncművészet és képzőművészet területét az önkormányzatok idegenforgalmi stratégiájának egyik meghatározó elemeként célszerű kezelni, az idegenforgalmi források fokozottabb bevonásával.

További cél a történeti értékek bemutatásának korszerű technikai megújítása, elhelyezési körülményeinek javítása, a régészeti emlékek, népi műemlékek in situ védelme, bemutatathatósága, melyekhez a civil és nonprofit szervezetek hatékony munkájának koordinálása szükséges. Továbbá a felújításra szoruló kastélyok, kúriák rekonstrukciós munkáinak összehangolása vonzerőt növelő más turisztikai beruházásokkal. A turizmus vonzerejének növelése a kulturális örökség védelmével.

Leírás:

Főbb akcióterületek:

1. Kulturális hagyományok programja
2. Régészeti program
3. Múzeumprogram
4. Kastélyprogram
5. Településszerkezeti program

Nyugat-Dunántúli Regionális Humánerőforrás-fejlesztési Program

A program érdekessége, hogy átfogó elnevezése mellett több olyan területre is kiterjed, amely a regionális információs társadalmi stratégia szempontjából is fontos lehet, a tudásfejlesztés, a digitális írástudás elterjesztése, az információkhoz való hozzáférés tekintetében egyenlő esélyek biztosítása és az elektronikus munkavégzési elterjesztése tekintetében.

A program stratégiai céljai:

- A humán erőforrások átlagos képzettségi szintjének a növelése, versenyképes tudás kialakítása, az élethosszig tartó tanulás elterjesztése, feltételeinek megteremtése.
- A munkaerő piacon a kereslet és kínálat egyensúlyának a megteremtése, az iskolából a munkaerő piacra történő átmenet megkönnyítése, az iskolarendszeren belüli és kívüli képzések korszerűsítésével és a felnőttképzés kiterjesztésével.
- A teljes foglalkoztatottság elérése, a tartós munkanélküliség kialakulásának megelőzése, a foglalkoztatási esélyegyenlőség javítása, különösen a férfiak és a nők között.
- A régió belüli feszültségek és térségi különbségek csökkentése, a fiataloknak a régió belüli foglalkoztatásának és letelepedésének az elérése.

A prioritások ez Európai Foglalkoztatási Stratégia korábbi 4 pilléres szerkezetét követik, amelyek céljainak megvalósulását 14 intézkedés segíti:

1. A foglalkoztathatóság javítása

A prioritás megvalósulását az alábbi intézkedések segítik:

1. 1. Intézkedés: Fiatalok foglalkoztatásának és letelepedésének támogatása.
1. 2. Intézkedés: A tartós munkanélküliség megelőzése.
1. 3. Intézkedés: Új típusú képzési formák támogatása, az élethosszig tartó tanulás meghonosítása.
1. 4. Intézkedés: Az iskolából a munkába történő átmenet megkönnyítése.
1. 5. Intézkedés: A hátránnyal élők bekapcsolása a munka világába.
1. 6. Intézkedés: Regionális munkaerő piaci eszköz és információs rendszer kialakítása és fejlesztése.

2. A vállalkozások és a vállalkozói készségek fejlesztése

A prioritás megvalósulását az alábbi intézkedések segítik:

- 2.1. Intézkedés: Önfoglalkoztató programok kidolgozása, vállalkozói készségek fejlesztése
- 2.2. Intézkedés: Foglalkoztatási lehetőségek bővítése az információs társadalom újszerű adottságainak a kihasználásával.

3. Alkalmazkodó-képesség növelése.

A prioritás megvalósulását az alábbi intézkedések segítik:

- 3.1. Intézkedés: Regionális foglalkoztatási paktum kidolgozása.
- 3.2. Intézkedés: Alternatív, atipikus foglalkoztatási lehetőségek bővítése.
- 3.3. Intézkedés: A vállalatokon belüli alkalmazkodóképesség javításának támogatása.

4. Az esélyegyenlőség megteremtése

A prioritás megvalósulását az alábbi intézkedések segítik:

- 4.1. Intézkedés: Férfiak és nők közötti esélyegyenlőség általános érvényesítése
- 4.2. Intézkedés: Hosszabb távollét után a munkaerőpiacra történő visszatérés elősegítése
- 4.3. Intézkedés: Az esélyegyenlőség biztosítása kisteleplülések és hátrányos helyzetű kistérségek számára

A Nyugat-Dunántúli Régió Felsőoktatásának fejlesztési és Együttműködési Programja

A program stratégiai célja: A meglévő intézmények egy hálózaton belüli együttműködésével az akadémiai és gazdasági szféra kapcsolatának szélesítésével az információs társadalom és tudás alapú gazdaság építése a régióban.

Prioritások és intézkedések:

1. prioritás: A régió felsőfokú oktatási intézményei közötti kapcsolat erősítése

- 1.1. intézkedés: Regionális felsőoktatási intézményvezetői Fórum létrehozása
- 1.2. intézkedés: Intézményi háló kialakítása Nyugat – Dunántúlon

2. prioritás: Regionális érdekű képzési formák bevezetése

- 2.1. intézkedés: Részidős képzési formák arányának növelése
- 2.2. intézkedés: Távoktatás fejlesztése, távoktatási programok indítása

- 2.3. intézkedés: Doktori iskolák alapításának támogatása, közös PhD. Programok indítása
- 2.4. intézkedés: Életen át tartó tanulási programok tervezése és indítása

3. **prioritás:** *Az oktatás feltételrendszerének fejlesztése*

- 3.1. intézkedés: Regionális oktatásfejlesztési alap létrehozása
- 3.2. intézkedés: Közös képzési programok indítása
- 3.3. intézkedés: A középiskolák és a felsőoktatási intézmények közötti kapcsolati rendszer fejlesztése

4. **prioritás:** *A felsőfokú oktatási intézmények és a gazdaság kapcsolatának erősítése*

- 4.1. intézkedés: Az oktatási intézmények mellett üzleti és innovációs centrumok kialakítása
- 4.2. intézkedés: Kooperációs Kutatási Központok létrehozása
- 4.3. intézkedés: A tudástranszfer és a tudományos szolgáltatás fejlesztése

Kútfő - az innovatív közösségi kezdeményezésekért - program

A program céljai a régió területfejlesztési programjának „Kútfő” intézkedésével összhangban: a támogatási program legfőbb célja, hogy a régió - Kútfő programba bekapcsolódó - településein élő emberek életminősége, a közszolgáltatásokkal való elégedettsége észrevehető mértékben javuljon, azon keresztül, hogy a Kútfő program által támogatott önszerveződésük eredményeképpen

- fokozatosan kialakulnak a településen élő emberek közötti bizalom, megértés és kooperáció feltételei és csírái, új kezdeményezések (projektek) fogalmazódnak meg, s öltének formát, új szervezetek, esetleg intézmények születnek és erősödnek meg,
- kialakul, majd egyre inkább jellemzővé válik a településen működő és a támogatási program eredményeként újonnan létrejövő kezdeményezések (projektek), intézmények, szervezetek, valamint az önkormányzatok (értve alattuk a kisebbségi önkormányzatokat is) közti együttműködés,
- létrejönnek és működnek az emberek, a helyi szervezetek, intézmények, önkormányzatok, és vállalkozások helyi hálózatai, amelyek nagyobb (kistérségi, megyei, regionális) hálózatokkal is kapcsolatban állnak,
- mindezek egyszerre segítik növekedni a társadalmi tőkét, s a településnek jutó külső erőforrásokat (pénzt, tudást) is.

Hazatérés a nyugat-dunántúli régió emberkincsének megtartásáért c. cselekvési terv és modellprogram

A modellprogram stratégiai céljai:

- A diplomás fiatalok elvándorlásának megakadályozása
- Helyi társadalmak aktivitásának növekedése
- A régióban innovációs gócok kialakulása
- A helyi gazdasági lehetőségek kihasználása

Az IS szempontjából releváns prioritások és intézkedések:

1. **prioritás:** *Tanulás segítség stratégiaja*

- 1.2. Intézkedés: Felsőoktatási karrier irodák kialakítása és működésének támogatása
- 2.4 Intézkedés: A felsőoktatási intézmények bel- és külkapcsolatainak fejlesztése

2. *prioritás: Munkához segítség stratégiája*
- 2.3. Intézkedés: Felsőoktatási intézmények mellett működő, fiatal vállalkozókat segítő inkubátorházak kialakítása és működtetése
- 2.4. Intézkedés: A helyi foglalkoztatási lehetőségek kihasználása
3. *prioritás: Letelepülés segítségének stratégiája*
- 3.3. Intézkedés: A vidékies kistérségek vonzóvá tétele a hazatelepülés innovatív módszereinek bevezetésével

A nyugat-dunántúli technológiai régió jövőképe és operatív programja

A dokumentum 2004 őszén készült, tehát az információs társadalom stratégiakészítés időszakában meglehetősen időszerű, sőt az egyes iparágakhoz kapcsolódó beavatkozási pontok és főirányok (pl. tartalomipar) kifejezetten ide illeszkednek.

Az egész országra vonatkozó ún. makrojövőképek mellett a Nyugat-dunántúli régióra megfogalmazott regionális jövőképnek alapvetően a következő feltételeknek kell megfelelnie:

- § a régió jelen állapotából, adottságaiból, már meglévő erősségeiből kell kiindulnia,
- § ne konkrét vállalkozásokhoz kötődjön, hanem a normatív feltételeknek megfelelő vállalkozások csoportjához,
- § a felhasználható szűkös, az innováció segítésére rendelkezésre álló erőforrások optimális elosztására kell törekednie, ezért azokat a vállalatoktól kiinduló kezdeményezésekhez nyújtsa, mintegy a katalizátor szerepet betöltve,
- § figyelembe kell vennie a nemzetközi trendeket, irányzatokat.

A kutatás-fejlesztés regionális bázisai a felsőoktatási intézmények, ahol több kutatási részleg, szervezeti egység jön létre a tervidőszak végéig. Ezek a kutatási helyek intenzív kapcsolatban állnak az ipari bázisokkal, azok támogatásaiból élnek, illetve nemzetközi programhoz kapcsolódnak. Nem jönnek létre új kutatási helyek, de egyre intenzívebb lesz az innovációs tevékenység, főleg a nagyközpontokban kialakult innovációs központok révén, amelyek a régióban hálózattá szerveződnek.

A régió folyamatosan figyelemmel kíséri a felsőoktatás és a kutatás fejlesztés helyzetét, az prioritást kap a fejlesztési tervekben.

A régió tudásbázisa akkor erősíthető és fejleszhető, ha sikerül megőrizni azokat az értékeket, amivel a térség rendelkezik. Ezek az értékek lényegében tárgyiasult tudások, olyan objektumok, üzenethordozó egységek, amiknek gazdasági hatása számottevő, de egyben az identitás kifejezői is. A Pannon kulturális örökség részét képezik azok a műemléke, városrészek, együttesek, amelyek megújítása, részben az állapotuk megóvásával, részben pedig funkcióik modernizálásával a tervidőszakban megtörténik. Az örökség tehát nemcsak gazdasági funkcióban érvényesül, hanem a szellemi értékekben is, alapját, bázisát jelenti a régió tudás és értékvilágának.

A legfontosabb beavatkozási pontok és irányok

A Nyugat-dunántúli technológiai régió jövőképe elérése érdekében szükséges lépések, legfontosabb beavatkozási pontok egy mátrixszerű rendszerben kerülnek összefoglalásra, melyből a tudásiparra vonatkozó oszlopokhoz kapcsolódóan a beavatkozások különböző típusai találhatóak meg.

Tudásipar	Tudásipar	Tudásipar	Tudásipar
<ul style="list-style-type: none"> - tudás intenzív, magas hozzáadott értékű gazdasági tevékenységek ösztönzése - csúcstechnológiai beruházások jelentős növelése - tudásiparhoz kapcsolódó statisztikai információs rendszer működtetése - Internet-használat bővítése 	<ul style="list-style-type: none"> - oktatás hatékonyságának és eredményességének javítása - oktatás tartalmi és módszertani fejlesztése - felsőoktatásban a kétszintű képzés biztosítása - lakosság felkészítése az információs korszakra - szakképzési és felsőoktatási kínálat hozzáférhetővé az 	<ul style="list-style-type: none"> - felsőoktatási intézmények és a K+F, valamint a gazdasági szereplők közötti kapcsolat erősítése - meghatározó egyetemi központok kialakítása - szakképzési intézmények együttműködési fórumának megteremtése - oktatás különböző szintjeinek és területei közötti együttműködés segítése - oktatás és más ágazatok közötti kapcsolatok fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> - regionális tudáscentrumok, kutatási bázisok kialakítása - tudományos parkok fejlődésének elősegítése - innovációs intézményrendszer létrehozása, hatékony működtetése - regionális innovációs központok létrehozása - gyakorlati képzőhelyek felszereltségének javítása - KKV-k innovációs képességének támogatása - találmányok, innovatív ötletek hasznosulása - humán erőforrás-fejlesztéshez kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése - kockázati tőke a K+F-be
	<ul style="list-style-type: none"> - együttműködési kapcsolatok fejlesztése a bécsi, pozsonyi és grazi egyetemekkel - a globális és nemzetközi hálózatokba való bekapcsolódás - nemzetközi projektek számának növelése 		

Irodalomjegyzék

- Az információs társadalom felé, Replika Könyvek, Replika Kör, 2001
- A tudás társadalma I-II. (Stratégia kutató Intézet, Ipargazdasági Kutató és Tanácsadó Kft, Nemzeti Ifjúságkutató Intézet, 2002)
- Az intelligens régiók Magyarországon I. (Stratégia kutató Intézet – Agroinform Kiadóház, 2001)
- Castells, Manuel: Az Internet-galaxis (Network TwentyOne Kft, 2002)
- Kistérségek Kézikönyve, szerkesztők Dr. Ágh Attila és Dr. Németh Jenő (BM IDEA, MKI, 2004)
- Nyugat-Dunántúli Intelligens Régió Stratégiája (HÉA Stratégia kutató Intézet, 2000)
- M.L. Dertouzos: Félkész forradalom. Útban a megszelídített számítógépek felé (Typotex, 2002. 48.o.)
- N. Negroponte: Digitális létezés (Typotex, 21002, 179.o.)
- Castells, Manuel: The Information Age: economy, society and culture I-III., (Blackwell, 1996)
- Varga, Csaba: Az új elmélet horizontok előtt (Tertia, 2004)
- www.ihm.hu
- www.gkm.hu
- www.om.hu
- www.telehaz.hu
- www.evilagonline.hu
- www.magyarorszag.hu
- www.emagyarorszag.hu
- www.sulinet.hu
- www.niok.hu
- www.nca.hu
- www.inco.hu
- www.westpa.hu
- www.strategiakutato.hu

-
1. Az Internet hozzáféréssel rendelkező háztartások százaléka strukturális mutató, amelyről a Bizottság és a Tanács állapodott meg, hogy a Lisszaboni Stratégia céljait összességében tudja mérni.
 4. Az Internet hozzáféréssel rendelkező vállalkozások százaléka strukturális mutató, amelyről a Bizottság és a Tanács állapodott meg, hogy a Liszaboni Stratégia céljait összességében tudja mérni.
 5. Minimum heti fél nap távol a munkahelytől (átlagosan)
 6. Az információ gyűjtés módszere a hozzáférhetőségről azonos az eEurope 2002-nél alkalmazott módszerekkel
 8. 2004-ben egy további kiegészítő indikátort vezetünk be: „a lakosok hány százaléka kapott bármilyen IKT képzést, felbontási szempontok: foglalkoztatott státusza, neme, iskolai végzettsége”
 9. Egy újabb kiegészítő indikátor lép életbe 2004-ben, amikor az e-számlázási irányelv életbe lép:”a vállalkozások hány százaléka bocsátott ki online számlát”.
 9. Egy újabb kiegészítő indikátor lép életbe 2004-ben, amikor az e-számlázási irányelv életbe lép:”a vállalkozások hány százaléka bocsátott ki online számlát”.

6. Az információ gyűjtés módszere a hozzáférhetőségről azonos az eEurope 2002-nél alkalmazott módszerekkel
4. Az Internet hozzáféréssel rendelkező vállalkozások százaléka strukturális mutató, amelyről a Bizottság és a Tanács állapodott meg, hogy a Lizaboni Stratégia céljait összességében tudja mérni.